

YENİ ÇAĞ

- **C. Mittag:** Gelişmemizin ana yolu
- **G. Dias:** Dönüşümler süreci geri döndürülemez
- **S. Korakas:** «Euroroketler»-in gezegenimiz üzerindeki gölgesi
- **xx:** Fabrikalar işçi sınıfının kaleleridir
- **C. Brito:** Halkın iradesine karşın
- **S. Mitra, R. Sevortyan:** Bağlantısızlık: Eğilimler ve yönelimler
- **R. Gonzales:** Diktatörlüğe karşı tek cephe
- **S. Tsukasov:** Teori ve pratiğin Leninci birliği
- **J. Dvorak:** Kim kimi kuşatıyor?

Özel sayfalar

- **xx:** TKP Merkez Komitesinin çağrısı
- **xx:** TKP Merkez Komitesinin açıklaması
- **xx:** TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın AKEL MK Genel Sekreteri Ezekias Papaioannou yoldaşa mesajı
- **xx:** TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi Başeditörü Y. A. Sklarov yoldaşa mesajı

10

Ekim
1983

BARIS VE SOSYALIZM SORUNLARI

Gelişmemizin ana yolu

Günter Mittag

ASBP Politbüro üyesi, MK Sekreteri

ASBP'nin günümüzdeki çalışmalarını, onun 10. Kongresinde (1981) sap-tanan amaçlar belirliyor. Partinin Programını gerçekleştirirken biz, geliş-miş sosyalist toplumun oluşması üzerinde çalışmaya devam ediyoruz. Bu arada, DAC komünistleri için, partilerinin iç politik sorunlarda olduğu gibi uluslararası ilişkilerin ve emperyalizme karşı sınıfsal kavganın tüm sorunlarında aldığı konumun SBKP'nin konumuyla tamamiyle aynı olması özellikle önemlidir. Bu, ASBP MK Genel Sekreteri E. Honecker yoldaş ile SBKP MK Genel Sekreteri Y. V. Andropov yoldaş arasındaki görüşmeler sırasında bir kez daha doğrulandı. Bu görüşmeler, DAC parti ve hükü-met delegasyonunun bu yılın Mayıs ayında SSCB'ye yaptığı resmi dostluk gezisi sırasında yapılmıştı. Bu gezi partilerimiz, devletlerimiz ve halkları-mız arasındaki kardeşlik ilişkilerinde yeni bir aşamanın başlangıcı oldu.

ASBP'nin toplumsal gelişmeyle ilgili Marksist-Leninist konseptinin te-melinde, 10. Kongrenin ortaya koyduğu ana amacın yerine getirilmesi için ekonomik ve sosyal politikanın birliğini sağlama rotası yatıyor. 10. Kongre bu amacı, «sosyalist üretimin yüksek gelişme tempoları, yet-kinliğinin yükseltilmesi, bilimsel-teknik ilerleme ve emek verimliliğinin artışı temelinde halkın maddi ve manevi yaşam düzeyini yükseltmek» (!)

(!) Protokoll des 10. Parteitages der Sozialistischen Einheitspartei Deutschlands, c. 1, Berlin, 1981, s. 64.

olarak görüyor. Bu amaca ancak halk ekonomisinin potansiyelinin gide-
rek daha da artırılması koşuluyla ulaşılabilir. Partimizin 80'li yıllar için
ekonomik stratejinin özünü bu belirliyor. Bu rota, halk ekonomisine yöne-
lik geçmişe oranla önemli ölçüde artan yeni istemleri de, son zaman-
larda uluslararası durumdaki gerginliği de hesaba katıyor.

DAC'nin ekonomisi istikrarlı ve dinamik biçimde geliyor. 1982'de
endüstri piyasa için mal üretiminde % 4,3 artış gösterdi. Üstelik bununla
birlikte birim başına enerji ve madde sarfı % 7,4 azaldı. Bu yılın ilk yarı-
sında ise bu oranlar sırasıyla % 4,5 ve % 8 idi. Endüstrinin net üretimi
% 6,2 arttı, merkezi idaredeki işletmelerde emek verimliliği ise % 5,3
artış gösterdi. Bu veriler, ASBP'nin ekonomik stratejisinin hangi kaynak-
lar temelinde gerçekleştirildiğini gösteriyor. Bizim halk ekonomimiz geniş
bir cepheden entansifleşme yoluna geçiyor. Bu sürecin gerekli boyutlarını
kısaca şöyle belirtebiliriz:

– Birincisi, üretim, enerji ve malzeme sarfiyatında mutlak düşüş koşu-
lalarında artmalıdır. Üstelik bu yöndeki azalma üretimdeki genişlemeyi
geçmelidir;

– ikincisi, emek verimliliği mal üretiminden daha hızlı artmalı ve bu
arada sistematik olarak iş gücü boşalmalıdır;

– üçüncüsü, emek verimliliği, bir iş yerine düşen ana fonların orta-
lama değerinden daha hızlı artmalıdır ve bu en başta bu fonların daha
iyi kullanılması temelinde olmalıdır (örneğin donatım vb. kullanımındaki
vardiyalık katsayısı artırılarak);

– dördüncüsü, yeni ve geliştirilmiş ürünlerin ithalinden sağlanan gelir-
ler, bilim ve tekniğin geliştirilmesi için yapılan harcamalardan daha hızlı
artmalıdır.

Açıkça görüyoruz ki, üretimin daha da genişlemesi, hemen hemen
tamamiyle ve her bakımdan, ekstansif değil, entansif büyüme faktör-
lerine bağlıdır. Bu, en tasarruflu ve verimli yoldur ve sosyalizmin üstün-
lüklerinden, ona özgü tüm gelişme kaynaklarından tam ve etkin biçimde
yararlanılması anlamına gelmektedir.

Partinin 80'li yılların ekonomik stratejisini çizmesi, yeni koşullardaki
çalışmalara zamanında hazırlanması, sosyalizmin üstünlüklerini bilim-
sel-tekniğin kazanımlarıyla birleştirilmesi yolunda yeni adımlar at-
mamızı, kendi olanaklarımızı, bilimsel ve teknik gelişmenin sonuçlarını
halk ekonomisinde daha tam gerçekleştirmemizi sağladı. Biz, Y. V. An-
dropov'un SBKP Merkez Komitesi'nin Haziran (1983) Plenumunda dile
getirdiği şu görüşü tamamiyle paylaşıyoruz: «Üretici güçlerde niteliksel
ilerlemeye giden başlıca yol, elbette, entansif gelişmeye geçmek, sosya-
list düzenimizin üstünlüklerini bilimsel-tekniğin devrimin edimleriyle pra-

tikte birleştirmektedir. Hem de bu devrimin en son aşamasındaki edinimleriyle . . . » (2)

ASBP'nin ekonomik stratejisi bu temel süreci emek verimliliğini önemli ölçüde artırma, yakıt ve hammaddeyi daha iyi kullanma ödevleri ile bağ-
lıyor. Üst düzeyde kalifiye emek her kilogram yakıt ve hammadde ola-
bildiğince daha çok sağlam, iyi, kaliteli mal haline getirmelidir. İşte bu
nedenle bizim ekonomik politikamız, ürünlerin yüksek kalitede olması,
emek üretkenliğinin önemli ölçüde artması, harcamalarla sonuçları ara-
sında daha iyi bir orantı sağlanması için savaşımları da içeriyor.

Partinin bu ilkesel amaçlara yönelik ekonomik stratejisi üretimde çok
yönlü rasyonalizasyonu, dolayısıyla çalışma saatleri tasarrufu, çalışma
koşullarının iyileştirilmesiyle birlikte, emeğin kalitesinin yükseltilmesini
gerektiriyor. Yatırım politikası da yeni çizgiler kazanıyor: Yatırımlar her
şeyden önce rasyonalizasyonun gereksinimlerine yöneltiliyor.

Ekonomik gelişme stratejimizin sonul hedefi, en başta yurt içi ham-
madde temelinde olmak üzere, kaliteli geniş tüketim malları üretimini
önemli ölçüde artırmayı içeriyor. Halk ekonomisinin tüm kollarının ve
bütün kombinaların önünde, bunların bu türden mal veya üretim aracı
üretip üretmemesinden bağımsız olarak, böylesi bir görev duruyor. Bütün
bunlar, toplumsal üretimin gelişmesinde dinamizmi, özellikle ulusal geli-
rin artmasını ve daha yüksek bir toplumsal verimliliğe doğru hızlı bir
ilerlemeyi gerektiriyor.

DAC halk ekonomisinde bugün 8 milyonun üstünde insan çalışıyor.
Cumhuriyetin yıllık ulusal geliri yaklaşık 200 milyar markı buluyor ve
bunun % 70'ini sosyalist endüstri sağlıyor. Ekonomimiz, sosyalist planlama-
nın pratikte sınanmış ilkeleri üzerinde kurulmuştur ve içinde bulunduğu
müz onyıllık dönemde hızlı bir gelişme için tüm gerekli koşullara sahip-
tir. Burada şu olgu önemli bir rol oynuyor: Toplumsal üretimin entan-
sifikasyonu yolunda SSCB ile birlikte gidiyoruz. EYK çerçevesinde sos-
yalist ekonomik entegrasyonun yararları giderek daha tam olarak ortaya
çıkıyor. Sovyetler Birliği ile birlikte DAC bilim, teknik ve üretim alanında
uzun erimli (2.000 yılına dek) işbirliğinin ana doğrultularını belirliyor.
Ulusal ekonominin bundan sonraki gelişme perspektifleri açısından bu
son derecede önemlidir. Çünkü, modern bilim ve teknolojinin gereksinimleri
ve edinimlerine ayak uydurarak ilerlememiz için sürekli olanak sağlıyor.
Partimiz, sosyalist ekonomik entegrasyonun yardımıyla bizim ortak çaba-
larla sosyalizmin üstünlüklerinden daha iyi yararlanabileceğiz, iki dev-
letin halk ekonomilerinin geliştirilmesi ve iki halkın genlik düzeyinin yük-
selmesi için kullanılacak yeni rezervler ortaya çıkarabileceğiz noktasın-
dan hareket ediyor.

(2) Y. V. Andropov. Söylev ve yazılarından seçmeler, Moskova, 1983,
s. 287.

Son yılların deneyimi, ASBP'nin stratejisinin yaşama geçirilmesinin cumhuriyetimizin emekçilerinin öz davası durumuna geldiğini kesinlikle söyleyebilmemize olanak veriyor. Partimiz, on yıl boyunca ekonomik ve sosyal politikanın birliğini sağlayarak, milyonlarca insanın, partinin rotasına olan güvenin güçlendirdi. Onlar bugün öncekinden daha iyi çalışmaya, DAC'nde, sosyalizmin güçlenmesi için gerçek yaratıcılıkta kahramanlıklar göstermeye hazırdır. Gençlik ortak davaya özellikle büyük katkıda bulunuyor. Bu yıl yapılan İşçi Gençlik Kongresinin gösterdiği gibi, Özgür Alman Gençlik Birliği'nin çalışmalarının dikkat merkezinde ekonomik girişimler yer alıyor, ekonomik stratejimizin temel amaçlarına ulaşmaya yönelik girişimler bu çalışmaların odak noktasını oluşturuyor.

Sendikaların örgütlediği sosyalist yarışma geniş boyutlarda sürüyor. O da ekonomik büyümenin nitel faktörlerinin mobilize edilmesine yöneliktir. Parti örgütleri, ASBP'nin politikasına güven ortamında, ekonomik çalışmalara istemlerin giderek arttığını emekçilerin daha derinlemesine kavramasını sağlamayı, bilimsel teknik edinimlerin sistematik biçimde uygulanmasıyla ilgili girişimler başta olmak üzere, entansif üretime geçiş için yararlı girişimleri cesaretle ve kararlılıkla destekleme ve aynı zamanda insanların çalışma ve yaşam koşullarının iyileştirilmesi sorunlarına ilişkin istemlerine titizlikle eğilmeyi kendi temel görevi sayıyorlar. Bu politikanın kararlılıkla uygulanması artık meyvelerini veriyor: Kolektifler üzerine yeni, daha büyük emek yükümlülükleri alıyor. Emek verimliliğinin planın üzerinde %1 artırılması yönündeki gönüllü yükümlülükler, bunlar arasında özel bir yer tutuyor.

V. İ. Lenin, emek verimliliğini artırmayı, «eninde sonunda, yeni toplumsal düzenin utkusu için en önemli, başta gelen» (3) sorun olarak görüyordu. Bu sorun, DAC'nin bugünkü ekonomik gelişmesi için de temel bir sorundur. Milyonların emeği, ülkemizin en büyük zenginliğidir ve ekonomik ilerlemeyi belirlemektedir. Ekonomik yönetimin daha da iyileştirilmesine giden yolu açan, bizzat insanların bilgi ve deneyimlerinden daha iyi yararlanılması, onların üretimde yüksek sonuçlar elde etmeye hazır olmasıdır.

Emek verimliliğinin artırılması, bizim ekonomik politikamızın her zaman merkez sorunu olmuştur. Bunu şu veriler doğruluyor: Bin mark değerinde (4) endüstri malının üretimi için 1955 yılında 72 iş saati harcanırken, 1965'te 33, 1975'te 18, 1982'de ise yalnız 13 saat harcanıyordu. Kanımıza göre, bu olumlu eğilim sürecektir.

Günümüz koşullarında emek verimliliği herşeyden önce bilimsel teknik yeniliklerin ardıcıl biçimde uygulanmasıyla artırılıyor. Bizde bunun için gerekli herşey, yeterli bilimsel bilgi de, maddesel baz da ve en başta

(3) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 39, c. 21.

(4) Sabit fiyatlarla.

mikroelektronik de vardır. Bugün artık bilim ve tekniği ara sıra başarıyla uygulandığı belirli durumlarla yetinmek zorunda kalmıyoruz. Şimdi bu alanda ilerleme tempolarını önemli ölçüde artırarak bilim ve teknik edimlere elden geldiğince daha geniş uygulanma yolu açma görevi ortaya konuyor. Bu yalnızca ekonomik değil, aynı zamanda politik bir sorundur da. Çünkü, bilimsel araştırmaların düzeyi, onların sonuçlarının uygulanması, iki sosyal sistem arasındaki savaşım da çözümleyici önem kazanıyor.

Üretimin entansifleştirilmesi yoluyla zaman tasarrufu yasasından kararlılıkla yararlanmak, sosyalist toplumun önünde, serbest kalan emek rezervlerinin yeni bir biçimde kullanılması olanağını yaratıyor. Cumhuriyetimizde 1983 yılında bilimsel-teknik ilerlemenin yardımıyla 543 milyon saat, yani başka bir deyişle, yaklaşık 300 bin kişinin 1 yıllık iş saati fonu kadar tasarruf yapılması öngörülüyor. Emek verimliliğini artırarak iş yeri sayısında böylesi bir mutlak azalma bize başka ekonomik sorunların çözümü için işgücü sağlıyor: Yeni üretim birimlerinin üretime açılması, makina ve donatımın çok vardiyalı sistemle kullanılması, karmaşıklaşan koşullarda ülkemizdeki hammaddelerin çıkarılması vb. gibi.

Sosyalist toplumun gelişmesinin temelinde, kuşku yok ki, emek yatıyor. Ama şu da aynı ölçüde kuşku götürmez ki, ilerleme tempoları, bilim ve tekniğin olanaklarından ne kadar etkin biçimde yararlandığımızı bağlıdır. Bu nedenle partimiz DAC ekonomisinin önüne şu görevi koyuyor: Yeni bilimsel, teknolojik ve örgütsel çözümlerin uygulanmasını hızlandırmak, bunları ekonomide ardıcılıkla kullanmak, böylece, iş saati sarfiyatını azaltıp ve malların kalitesini iyileştirerek, ekonomik büyümeyi, üretimde daha büyük sonuçlar sağlamak.

Bizde, bilimsel-teknik başarılarından ekonomide daha etkin biçimde yararlanmak için önkoşullar vardır: Deneyli bilim ve teknoloji kadrolarımız, endüstri ve inşaat kombinalarında, ulaşım ve haberleşme alanında üretimi yöneten ve örgütleyen deneyli yönetici ve örgütleyicilerimiz vardır. Çağdaş gereksinimlere uygun ekonomik yönetim biçimleri de yaratılmıştır. DAC'nin bilimsel-teknik potansiyeli büyüktür ve daha da artacaktır. Ulusal gelirin ortalama %4'ü bu amaç için yatırılıyor.

Son yıllarda bizde mikroelektronik dalın geliştirilmesine özel bir önem veriliyor. Bu dal endüstrinin ayrı bir kolu durumuna yükseldi. Onun ürünleri halk ekonomisine giden giderek daha geniş yollar buluyor. DAC'nde mikroelektronik kolu kısa bir dönemde hızla, alabildiğine geliştirdi, toplumdaki üretici güçlerin tüm gelişmesini çözümleyici bir biçimde etkileyen anahtar bir kola dönüştü. Belirtmek gerek ki, bu endüstri kompleksinin yaratılmasında herşey (bilimsel-araştırma ve proje-mühendislik bazının yaratılması, integral şemaların konveyör usulü üretilmesi, son derece temiz temel malzemelerin üretilmesi ve değişik tipten yeni teknolojik donatımın hazırlanması) sözün tam anlamıyla sıfırdan başlamıştı. Yurt

İçerik mikroelektronik endüstrinin geliştirilmesi için olanaklar, yeniden üretim entansif yoldan genişletilmesi sayesinde sağlandı. Başarıyı, mikroelektronikle ilgili yüz bin dolayında bilim adamı, araştırmacı, teknoloji uzmanı, kalifiye işçi ve yönetici kadronun emek ve bilgisi sağladı. Bu alanda, geleceğe doğru, bir tür köprü kuruldu. Bu alanda dünyadaki gelişme tempoları bizim ciddi çalışmamızı gerektiriyor.

Günümüz koşullarında üretimin robotlarla donatılması çok büyük rol oynuyor. Partimiz, bunlardan azami etkinliğe sağlanması için teknolojik süreçlerin birer bütün olarak yeni temeller üzerine oturtulmasını uygun görüyor. Bu, emeğin kalitesinin önemli ölçüde yükseltilmesini sağlayacaktır. DAC'nde bugün değişik tipten 26 bin endüstri robotu üretime katılmaktadır.

Kaynakların tasarruflu kullanılması, hammaddelerin azami ölçüde derinlemesine işlenmesi, artıkların, yani K. Marks'ın deyişiyle «üretim kalıntıları» titizlikle değerlendirilmesi, yeniden işlenmesi ve tekrar kullanılmasına da en azından o ölçüde önemlidir. Ancak bu, temel hammadde miktarını artırmadan, hatta bunu azaltarak safi üretimi (dolayısıyla ulusal geliri) artırma olanağı veriyor. Her kilogram hammaddeye insan emeği, işleme düzeyi ne kadar yüksekse, o ölçüde daha büyük bir değer ekliyor. Bu ölçüyü sarfedilen malzeme kütlesi değil, bizzat emeğin niteliği belirlemelidir. Bu nedenle üretimin entansifleştirilmesinin başarısı için tabya ideolojisinin kalıntılarını aşmak gerek.

Hammaddeyi derinlemesine işleme görevinin başka bir önemli yönü daha vardır: Bu görev her şeyden önce yurt içi zenginliklerin kullanılmasına, bizzat bu zenginliklerden, ilgili teknolojik kullanılarak, pahalıya malolan ithal mallarının yerini alabilecek yüksek kalitede ürünler elde etmeye yöneliktir. Hammaddenin daha derinlemesine işlenmesi istemi hiç te herhangi bir zorunlu önlem değildir. O, sarfiyat ile üretim sonuçları arasındaki orantıyı kesin olarak olumlu yönde değiştirme olanağı veriyor. Ek kafa emeği, yeni proje-mühendis çözümleri dizayn uzmanlarının buluşları, eldeki kaynaklardan daha kaliteli mal üretilmesini sağlıyor. Entansifleştirme sürecinde buna özel bir önem veriliyor.

Giderlerle sonuçları arasındaki ortanın iyileştirilmesi, üretim giderlerinin azaltılması, ulusal gelirin daha da artırılması için başlıca rezervleri ortaya çıkıyor. Giderlerin azaltılması, enerji, hammadde ve malzeme tasarrufu (özellikle, birimsel sarfiyatın azaltılmasıyla kalınmayıp, bir üretim birimi için harcanan enerji, hammadde ve malzemenin mutlak ölçüde az olması koşuluyla üretimin gelişmesinin sağlandığı hallerde) halk ekonomisi fonlarının ve potansiyelinin artması demektir. Bütün bunları başarmak için, endüstri işletmelerini hızla modernleştirmek, temel fonları azami ölçüde tam olarak kullanmak ve ürünlerin kalitesini yükseltmek gerekir.

Üretimin ardıcıl entansifleştirilmesi bize, reel olarak elimizde bulunan, halk ekonomisinin gereksinimleri için, dışsatım için ve özellikle halkın tüketim mallarına olan talebini karşılamak için daha çok ürün sağlama olanağı veriyor. Bu ürünün elde edilmesi, aynı zamanda entansif genişletilmiş yeniden üretimin hem sonucu hem de koşuludur. Çünkü, böylesi üretim doğrudan sosyalist üretimin sonul amacına ulaşmaya yöneliktir. Burada ekonomi, sosyal politika ile çok sıkı bir biçimde çitişiyor. Çünkü, tüketim malları arzının genişlemesi, emeğe göre dağılımın yetkinliğini doğrudan etkiliyor.

DAC halk ekonomisinin kollarının önüne konan görev, yukarda da belirttiğimiz gibi, yüksek kalitede, özellikle halk arasında en çok aranan malların üretimini artırmaktır. Emek verimliliğinin artırılması, aynı zamanda üretim aracı üreten tüm kombinelerde, geniş tüketim için özel atölyelerin kurulması bu görevin yerine getirilmesi için olanaklar yaratıyor. Temel malzemelerin derinlemesine işlenmesi yurt içi hammadendenin, bu arada hurda hammadendenin daha tam kullanılması, işletmelerdeki donatımın daha iyi kullanımını gibi, entansifleşmenin yukarıda sözünü ettiğimiz öteki yönleri de, bu bakımdan büyük rezervler içeriyor.

Zaman faktörü ekonomimiz üzerinde giderek daha açık bir etki yapıyor. Yeni ürünün hazırlanmasından başlayarak onun realizasyonuna dek süren devrin süresi, üretimin verimliliğini köklü biçimde etkiliyor. Teknolojik devrin süresi dünya çapında sürekli azalıyor. Ve bizim yalnızca ayrı ayrı iş operasyonlarını değil, bir bütün olarak tüm süreci hızlandırmamız gerekiyor. Cumhuriyetimizin ekonomisi önünde şöyle bir görev vardır: Mikroelektronik ve robot tekniğinin yardımıyla, üretim birimlerinde ve atölyelerde tam otomatizasyona geçmek. Halk ekonomisi için önemli malların proje aşamasından üretilmesine dek geçtiği yolu azami ölçüde kısaltmak gerek. Bunun dışında, üretimde yönetimi titizlikle örgütleyerek, bilimsel yöntemlerin yardımıyla, maddesel stokların önemli ölçüde azaltılmasına çalışmak önemlidir. Teknoloji rejimlerine tam olarak uyulması bakım tamirlerinin zamanında yapılması, işsiz geçen araların azaltılması ve çalışma disiplininin genel olarak güçlenmesi de çok şeyler verebilir.

Moderen üretim süreci, uygun maddi-tekniik temel gerektiriyor. DAC'nde endüstride çalışan kişi başına düşen temel harcamalar 1975-1982 döneminde 74 bin 500'den 106 bin marka yükseldi. Ancak, yatırımların ekonomik yetkinliği herşeyden önce onların büyüklüğüne değil, bu paraların ne kadar etkin biçimde kullanılacağına bağlıdır. Biz, yatırımların realizasyon süresini hızla kısaltma ve kapalı teknolojik kısımlar çerçevesinde daha tez iadesini sağlama gereği duyuyoruz.

Bu nedenle, üretimin rasyonelasyonu için öngörülen yatırımlar, özel bir önem kazanıyor. Kullanılmakta olan makina ve donatımın modernizasyonu, günümüz koşullarında son derece büyük bir önem taşıyor. Bu

amaçla kombina ve işletmelerde öz kaynaklarla rasyonalizasyon araçları hazırlanabilmesi için gerekli koşullar hızla yaratılıyor. Bugün donatım yatırımlarının yaklaşık dörtte biri tam da böyle gerçekleştiriliyor. Bu yatırımlar temelinde teknolojik süreçler bundan böyle birer bütün olarak rekonstrüksiyondan geçirilecek, modernize edilecek ve tamamiyle yenileştirilecektir. Kullanılmakta olan makina ve donatımın elektronik yönetime alınması da çok sayıda iş yerinin serbest bırakılmasını sağlıyor. Kombinalarda rasyonalizasyon aracı üretiminin yetkin bir biçimde örgütlenmesi, bu yöndeki olanakları artırıyor. Bu herşeyden önce, kendi bilimsel-araştırma ve proje-mühendislik bölümlerine sahip işletmelerde görülüyor. Makina parkının bu temel üzerinde yenilenmesi, ikinci derecede bir iş değil, her yerde yetkin ve verimli çalışmayı sağlamak için gerekli koşullardan biridir.

Entansif genişletilmiş yeniden üretime geçiş sürecinde, yönetim ve planlamanın iyileştirilmesi için sürekli yeni yollar aranıyor. Bu yollar, zamanımızın canalıcı gereksinimlerine en iyi biçimde uymak zorundadır. Yeniden üretim sürecinin bir bütün olarak gerçekleştirildiği kombinaların kurulması, bu bakımdan çok yetkin bir yöntem olarak ortaya çıktı. Şu çok önemlidir: Kombinalarda bilim ve teknik ekonomik bakımdan doğrudan üretimle birleşiyor, sonuç için birlikte çalışıyorlar. Buralarda, artırmaya devam ettiğimiz büyük bilimsel-araştırma ve proje-mühendislik potansiyeli var. Bunların rasyonalizasyon araçlarının hazırlandığı kendi olanaklarının olması, bilim ve tekniğin buluşlarını çok daha kısa bir zamanda uygulama olanağı veriyor.

Bundan bir süre önce kombinaların ekonomik sorumluluk alanı genişletildi. Pratik, bu adımın doğruluğunu kanıtladı. Şimdi ön plana çıkan görev, kombinaların yönetimini, kendi işlevlerini tam anlamıyla yerine getirebilmeleri için, demokratik santralizm temelinde daha da iyileştirmektir. Herşeyden önce söz konusu olan, kombinaların üst organlarla karşılıklı ilişkileridir. Genel müdürlere direktif verme hakkına, yalnızca, genellikle 8-15 kombinadan sorumlu bulunan, bakanlar sahiptir. Onların, kombinalarda yeniden üretimin bütünsel yönetimiyle ilgili kişisel sorumlulukları artıyor.

Sosyalist ekonomiyi yönetmenin temeli, merkezi devlet planlamasıdır. Bu nedenle DAC'nde kombina ve işletmelerin çalışmalarında, çıkış noktası olarak, zorunlu devlet göstergeleri ortaya çıkıyor. Örneğin, mal üretiminde dinamizm, emek verimliliği, temiz ürün, kâr ve ayrıca halkın gereksinimleri için, halk ekonomisinin maddi-teknik gereksinimleri ve dışsıtım için önemli malların üretilmesi gibi.

Bu göstergeler, bilançolar, devlet normları ve standartları, kombina ve işletmelerin çalışmalarının sonuçlarını değerlendirmede bir temeldir. Tahsisatsız faaliyet yönetimi de bu göstergeler temeline uygulanıyor. Ve çözümlenici rol, işletmelerin entansifleştirilmesi alanındaki kendi çabala-

ını ve başarılarını yansıtan göstergelere veriliyor. Ekonomik birimlerin eylemlerinin gelecekte herşeyden önce net ürüne ve kâra, halk için üretilen malların ve hizmetlerin oylumuna ve dışsattım ölçülerine, yani işletmenin ulusal gelire yaptığı katkıya göre değerlendirilmesi öngörülmüyor.

Kombinalar, endüstri ve inşaat alanında, doğrudan bakanlıklara bağlı ekonomik birimlerdir. Bunların kapsamına, eylemlerinin bütün ekonomik sorumluluğu kendilerine ait olan, ekonomik ve hukuksal bakımdan bağımsız işletmeler giriyor. Bu nedenle tahsisatsız eylem yöntemi hem kombinalar hem de işletmeler için gereklidir.

Ayrı ayrı kombinaların çalışmalarının sonuçlarını kıyaslamayı biz ekonomik süreçleri politik bakımdan yönetmede ilkesel önem taşıyan bir yöntem olarak görüyoruz. Bu yöntem, öncülerin deneyimini yayararak ve emek alanında ileri metodlar uygulayan işletmelerin kapsamını önemli ölçüde artırarak, entansifleşmenin daha da güçlenmesi için önemli kaynakların ortaya çıkarılmasını sağlıyor. Kıyaslamalarda herşeyden önce şu veya bu sonucun elde edilmesi için nasıl bir sarfiyat yapıldığına bakılır. Ekonomi politığın temel sorunudur. Böylesi kıyaslamalar, üretimde etkinliği artırma çabasını yansıtıyor, entansifleşmenin tüm faktörlerinden nasıl yararlanması gerektiğini gösteriyor.

Kombinalar, cumhuriyetimizde işçi sınıfının yoğun bulunduğu büyük merkezlerdir. Onların başında, modern sosyalist üretimin yönetimi, örgütlenmesi üstüne zengin bilgiye sahip deneyimli komünistler, işçiköylü erkine sadık kadrolar bulunuyor. Bunun dışında, bu kombinalara, politik çalışmaların durumu konusunda doğrudan ASBP MK'ne hesap veren özel parti örgütleyicileri atanıyor.

Sosyalist üretim ilişkilerinin gelişmesi, entansif genişletilmiş yeniden üretime geçiş, emekçilerin tüm bu süreçlere bilinçli, aktif katılımını gerektiriyor. Disiplin, sosyalist mülkiyete karşı idareli bir tutum, sağlam politik ve mesleki bilgi, ekonomik ilerleme yolunda çözümleyici itici güç olarak ortaya çıkıyor. Bu nedenle, partimizin politik-yığın çalışmaları herşeyden önce ekonomik strateji sorunları üzerinde yoğunlaşıyor. Propaganda ve ajitasyonda, emek verimliliğinin artırılmasına yardım eden tüm ideolojik faktörlerden yararlanılıyor.

Sosyalizmin en önemli üstünlüğü şu ki, en büyük ve en güçlü, tarihsel bakımdan en ilerici sınıf olan işçiler, kooperatifçi köylülükle ve emekçilerin öteki katmanlarıyla bağlaşıklık içinde, kendi çıkarları doğrultusunda kullanabilecekleri politik erki elinde bulunduruyor. Biz işçi sınıfının ve onun öncüsü Marksist-Leninist partinin erkini güçlendirmek, onların toplumsal gelişme süreci üzerindeki etkisini artırmak için elden geleni yapıyoruz.

İşçi sınıfı kendi konumu sayesinde sosyalizmde ekonomiyi emekçilerin

maddesel ve dinsel yaşam gereksinimlerini giderek daha tam karşılayacak biçimde geliştirebiliyor. Böylece o, sosyalist düzenin biçimlenmesinde dahişel misyonunu yerine getiriyor. Ekonomik ve sosyal politika arasında birlik olanağı ilk kez burada beliriyor. Bu birlik, sosyalizmin ekonomik gücünün daha da artmasında, onun kapitalizm üzerindeki üstünlüğünün pekişmesinde büyük bir güç olarak beliriyor.

ASBP eylemlerinde her zaman politika ile ekonominin birbirlerini karşılıklı etkilediğı açısından hareket ediyor. Biz, DAC'nin barışın korunmasındaki büyük politik sorumluluğı ile cumhuriyetimizin ekonomik potansiyelinin artırılmasındaki büyük politik sorumluluğı arasındaki kopmaz bağı bugün de gözden kaçırmıyoruz. Bunun için 80'li yıllarda da ekonomik stratejimizi yaşama geçirirken biz ikili bir bütünsel görevi yerine getiriyoruz: Halkımızın genliğı yararına sosyalizmin tüm olanaklarını tam olarak ortaya çıkarmak, bunun için gerekli dış koşulları sağlamak.

Dönüşümler süreci geri döndürülemez

Giocondo Dias

Brezilya Komünist Partisi MK Genel Sekreteri

Büyük bir Latin Amerika ülkesi olan Brezilya'nın politik yaşamında ordunun, kural olarak gericiliğin çıkarlarını «kollama» rolü, yüzyılımız boyunca hep ön plana çıkmıştır. 1960'lı yılların başında J. Quadros ve J. Goulart'ın burjuva hükümetleri döneminde ülkede işçi, köylü ve yığınsal anti-emperyalist hareketlerin yükselmesi ve gözle görülür demokratik dönüşümlerin başlaması, Brezilya oligarşisini tehdit eden halk cephesinin oluşması karşısında, ordu tepesinin büyük burjuvazi ve çiftlik sahiplerinin (latifundist) çıkarlarını korumak pahasına demokrasiyi boğazlama rolünü üstlenmesi bir raslantı değildir. 1964 güzünde Brezilya'da ABD tekelcilerinin desteğiyle hükümet devirmesi yapıldı ve yönetime el koyan askersel klik Anayasa'nın özünü boşalttı, yurttaşların demokratik güvençlerini ve politik haklarını fiilen «durdurarak» kullanılmaz hale getirdi. O günden bu yana, yaklaşık 20 yıl boyunca Brezilya halkı, ayaklar altına alınan insan haklarının ve demokratik özgürlüklerin yeniden kazanılması için, rejimin sınırlı, „güdümlü» demokrasiyi sürdürme tutumuna karşı başarılı bir savaşım veriyor. (1)

1979 yılına dek ülkede askersel sistemin dayattığı ve varlığını sürdürmesine izin verdiği sadece iki politik parti, yani iktidar partisi Ulusal Yenilenme Birliği (ARENA) ve muhalefetteki Brezilya Demokratik Hareketi (BDH) eylem yürütüyordu. Üstelik, askersel klikle sıkı ilişkiler içinde bulunan iktidar partisi ARENA çıkarılan olağanüstü yasalardan alabildiğine yararlanıyor, onun oluşturduğu hükümetler ise, yasama ve yargı organlarının işlevlerini kendi çıkarları doğrultusunda düzenleme konusunda neredeyse sınırsız yetkilerle donatılmış bulunuyordu.

1970'li yılların sonlarına doğru, yabancı sermayeye sınırsız olanaklar tanımak, özel sektörü her bakımdan desteklemek ve ekonomide tekeldi-devlet eğilimleri özendirmek yoluyla yapay bir biçimde oluşturulan «Brezilya ekonomik mucizesi»nin iflas etmesinden sonra, Brezilyalıların büyük bir çoğunluğu ekonomik modelle birlikte askersel rejimin ömrünün de artık bittiği sonucuna varıyordu. Aslında bu adı geçen «mucize» ekonomik planda işçi sınıfının aşırı sömürülmesinin, politik planda da faşist yönetim yöntemlerinin bir sonucuydu. Ülkede legal bir muhalefet hareketi hızla geliyor ve özellikle de BDH etrafında yoğunlaşıyor, hatta iktidar

(1) Daha ayrıntılı bilgi için bak: G. Dias. «Demokrasileşme enivedi sorundur», – Barış ve Sosyalizm Sorunları. – «Yeni Çağ», 1981, Sayı 11 (Not Red.)

partisi ARENA içinde politik yaşamın liberalleştirilmesinden yana çıkan güçler beliriyordu. Partilerarası ve partileriçi düzeyindeki süreçler, otoriter yönetim biçimlerine ve tekellerin egemenliğine karşı yığınsal halk hareketlerinin sonucudur. Bu hareket sadece kentte ve köyde emekçi kesimlerini kucaklamakla kalmamış, ayrıca ulusal burjuvazinin, dinsel çevrelerin ve diktatörlüğün kalesi sayılan ordudaki subay kadrosunun belli bir kesimini de içine almıştı. Baskı ve zorbalığa, seçim cambazlıklarına karşın halkın hoşnutsuzluğu 1974, 1976 ve özellikle de 1979 seçimleri sırasında açıkça görülmüş, muhalefet giderek daha çok oy alarak, artan etkinliğini gözler önüne sermiştir.

Son 20–30 yıl içinde Brezilya'nın politik iklimini hissedilir bir şekilde etkileyen sosyal yenilenmenin esintileri ülkenin genel ekonomik yapısında meydana gelen önemli değişmelerin bir sonucudur. Tarımın ağırlıkta olduğu Brezilya, son yirmi yıllık dönem içinde, üretim güçleri orta düzeyde gelişmiş bir endüstri-tarım ülkesine dönmüştür. Endüstri üretiminin gelişmesi ise, burjuvazi ile işçi sınıfını toplumun iki ana gücü durumuna getirmiş ve bu güçler demokrasinin geleceği açısından başlıca belirleyici etken olmuşlardır. Askersel yönetimin erkte bulunduğu 1967–1981 yılları arasındaki dönem içinde Brezilya proletaryasının sayısı 8 milyondan 23 milyon kişiye, bu arada endüstri işçilerinin sayısı 6 milyon (büyük bir çoğunluğu 30 yaşın altında) kişiye yükselmiştir ve bunlardan yüzde 37'si 500'ün üzerinde işçi çalıştıran işletmelerde toplanmıştır. ⁽²⁾ Ekonomik aktif nüfusun temel yığınına oluşturan ve ülkenin yenilenmesi savaşında ön sıralara çıkan işçi sınıfının ideolojik, mesleksel ve kültürel düzeyi bir hayli yükselmiştir Brezilya kapitalizminin tekeli aşamaya girmesi ve finans oligarşisinin oluşması sonucu ulusal burjuvazinin karakteri de değişmiştir.

Bugün Brezilya nüfusunun çoğunluğu kentlerde yaşamaktadır. Onun değişmekte olan yapısının bu niteliği, ücretli emek gücünün, endüstri merkezlerinde (buradaki orta katmanları da kapsamaktadır) olduğu gibi, tarım proletaryasının ağırlıkta olduğu köyde de giderek proleterleşmesinden ileri gelmektedir. Yıkıma uğrayan milyonlarca Brezilyalının giderek artan bir şekilde ülkenin politik yaşamına katılmasının nedenleri de burada yatmaktadır. Aşırı sömürüyü, işsizliği, emekçi yığınlarının daha da yoksullaşmasını, eğitim ve sağlık sistemindeki bunalımı katmerleştiren mevcut düzenin değiştirilmesi yönündeki bu milyonların iradesi, «rejimin sonucundan sonra Brezilya nasıl bir yol ve yön izleyecek?» sorusuna verecek yanıtı belirleyici etmeni olmaktadır.

Genel hoşnutsuzluğun yükseldiği bir durumda 1979'un Mart'ında ikti-

⁽²⁾ 1967 yılı verileri, bak: PCB Vinte anons de política 1958–1979 (documentos). Sao Paulo, 1980; 1981 yılı verileri, bak: – Teses para um Debate Nacional de nistas pela Legalidade do Partido Comunista siyeiro. – Voz da unidade (Suplemento especial), 8 Mayıs 1981, s. 13.

daraya gelen general J. Figueiredo hükümeti, daha önceki general E. Geisel hükümetince (1974–1978) ilân edilen ve «güdümlü liberalleşme» adını alan yeni politik doğrultuyu uygulamaya başladı. Tepedeki egemen çevrelerin daha uzak görüşlü temsilcilerinin hesapları çok basitti: Varolan düzenin temellerine dokunmaksızın «yukarıdan» ölçülü reformları yavaş yavaş uygulamak yoluyla, patlama durumuna gelen halk hoşnutsuzluğu kazanılabilir bir «buhar sübabı» açmak, keskinleşen ekonomik ve politik çelişkileri yumuşatmak ve kendi partilerinin konumunu iyileştirmek, onun sosyal temelini genişletmek. Bununla ilgili olarak temel burjuva özgürlükleri üzerindeki kısıtlamalar kaldırıldı, zorbalık yasalarının bir kısmı iptal edildi, politik tutuklular için af çıkarıldı, sendikalara kimi ödümler verildi, valilerin (1983'ten itibaren) doğrudan seçilmesine ilişkin sistem yeniden getirildi. 1979'un sonunda ilân edilen, daha doğrusu mevcut durum karşısında hükümetin yapmak zorunda kaldığı «parti reformu», ülkede politik yaşamın demokratikleştirilmesi yönünde atılan önemli bir adım oldu. Bunun amacı, bir yandan Brezilya'da çok partili sistemi yeniden canlandırmak, öte yandan da giderek güçlenen muhalefet partisi BHD'yi bölmek ve ondan küçük parti guruplarının ayrılmasını sağlamak yoluyla muhalefeti zayıflatmaktır. Bunun sonucu olarak ARENA partisi Sosyal-Demokrat Parti (SPD) ⁽³⁾ adını aldı, BDH'nin yerini ise bir dizi küçük parti: Brezilya Demokratik Hareket Partisi (BDHP), Brezilya Trabalist Partisi (BTP), Demokratik Trabalizm Partisi (DTP), Halk Partisi (HP) ve Emekçiler Partisi (EP) aldı. Seçimler eşliğinde, iktidardaki SPD'ye daha etkin bir biçimde karşı çıkabilmek için, Halk Partisi BDHP ile birleşti. Ancak Brezilya Komünist Partisi'ne hiçbir legal çalışma olanağı tanınmadı.

Gerçilik, seçimlerde muhalefetin zayıflayacağını bekliyordu. Ama, ömrü kısalan diktatörlüğün evdeki hesapları çarşıya uymadı. 15 Kasım 1982 seçimlerinin sonuçları, yönetimin göstermelik iyimserliğine rağmen, rejimin bunalımının daha da derinleştiğini ve otoriter yönetim biçiminden tamamiyle kurtulma yolunda yeni bir aşamanın başladığını kanıtladı. Generallerin başarı değil, yenilgi aldıklarını anlayabilmek için, seçimlerin kimi sonuçlarını analize etmek yeterlidir. Seçmen listelerine 58,5 milyon kişi kaydını yaptırmıştı ve bunlardan yüzde 90'ı oyunu kullandı. Seçime katılma oranının bu düzeyi bile başlı başına, «tropik dev» – Brezilya'nın artık görece bir politik uyusukluktan silkindiğini kanıtlamaktadır. Brezilya seçmenleri bu seçimlerde Senato üyelerinin üçte birini, Ulusal Kongre üyelerinin tümünü, valileri ve eyalet yasama meclisleri üyelerini, yerel yönetimleri ve yargıçları seçiyorlardı. Toplam 43 bin çeşitli makam ve üyelik için 250 bin kişi adaylığını koymuştu. Muhalefet açısından çok elverişsiz olan yasalara (örneğin partilerin seçimlerde blok, cephe oluş-

(3) Brezilya'daki SDP'yi, Sosyalist Enternasyonal üyesi sosyal-demokrat eğilimli partilerle aynı kefeye koymamak gerekiyor. Çünkü bu parti Brezilya toprak oligarşisinin ve büyük sermayenin partisidir. (Not Red.)

turması yasaktı) karşın, muhalefet geçerli oyların yaklaşık yüzde 60'ını, üstelik bunun ezici çoğunluğunu en güçlü muhalefet partisi olan BDHP tek başına aldı. Geçerli oy sayısı bakımından bu parti tek başına, iktidar partisi SDP'den 1,5 milyon oy daha fazla aldı (BDHP – 18 milyon 901 bin oy; SDP – 17 milyon 524 bin oy). SDP'nin Ulusal Kongre'deki temsilcisi sayısı yüzde 53,8'den yüzde 48,8'e düştü, buna karşılık muhalefetin oranı arttı, ülkenin en yüksek yasama organında muhalefetin sayılab sayısı 245'e (bu organdaki toplam üye sayısı 479'dur) çıktı. Bunlardan 201'i BDHP'nin çıkardığı sayılablardır. Muhalefetin yerel yönetim seçimlerinde elde ettiği başarı da bundan az değildir. Şimdi 1800 belediyenin başkanı BDHP'lidir (ülkede yaklaşık 4 bin belediye vardır), oysaki Kasım seçimlerine kadar bu partinin ancak birkaç yüz belediye başkanı bulunuyordu.

1982 seçim kampanyasının en önemli politik sonuçlarından biri de, onlarca yıldan buyana ilk kez doğrudan yapılan eyalet valileri seçimlerinde (bir eyaletin valisi daha önce hükümet tarafından atanmıştı) 22 valilik makamından 10'unun muhalefet tarafından kazanılması oldu. Şu olguyu da önemle vurgulamak gerekir ki, şimdi muhalefetin yönetimindeki bu eyaletlerde, bunlardan en gelişmiş olanları Sao Paulo, Rio de Janeiro ve Minas Gerais'tir ulusal gelirin yaklaşık yüzde 80'i üretilmekte, dışsatım ve dışalım işlemlerinin yüzde 70'inden fazlası gerçekleştirilmekte, nüfusun yarısından fazlası yaşamaktadır. Brezilya'nın en büyük 100 kentindeki (her birinin nüfusu 128 binin üzerindedir) seçim sonuçları da ilginçtir: BDHP 75 kentte kesin başarı elde ederken, SDP sadece 17 kentte, DTP-4, BTP-2 ve EP de 1 kentte başarı sağlayabildi. Bu sayılar, ulusun en dinamik ve politik bakımdan en olgun güçlerinin dönüşümlerden yana olduğunu, diktatörlüğü simgeleyen ve herşeyden önce büyük çiftlik sahiplerini (latifundist) temsil eden rejimin genellikle tarım bölgelerinde ve SDP'nin denetimi altındaki en az gelişmiş eyaletlerde konumlarını koruyabildiğini göstermektedir.

Muhalefetin, erk aygıtına doğru adım atması Brezilya toplumu için büyük sosyal-psikolojik sonuçlar vermiştir. Halk yığınlarının kendi güçlerine olan güveni artmıştır, hükümetin alaşağı edilebileceği olanağı pratikte kanıtlanmıştır. Demokratik özgürlüklerin genişlediği özellikle yığınsal iletişim araçlarının çalışmalarında çok daha açık görülmüştür: Gazeteler, radyo ve televizyon, eskisine oranla çok daha büyük bir cesaretle, geçim sıkıntısı içindeki halk kesimlerinin özelemlerini dile getirmekte, diktatörlük dönemi boyunca yaygınlaşan rüşvetçiliği, dolandırıcılığı ve sahtekârlığı eleştirmekte ve açığa vurmakta, yönetimin zorbalık ve hilelerini ortaya koymaktadır. Seçim kampanyası boyunca açığa çıkarılan bu ve benzer olgular, hükümet içindeki çelişkileri daha da derinleştirmektedir.

Ülkedeki psikolojik havanın değişmesi, askersel diktatörlüğün dayandığı iki ana gücün yani ordu ve Milli İstihbarat Servisi (MİS)'nin konum-

larının zayıflamasına yardım etmiştir. Yüksek rütbeli subaylar kliğiyle sıkı sıkıya bağlı olan iktidar partisinin seçimlerdeki başarısızlığı silahlı kuvvetlerde, askerin kışlasına dönme ve politik görevleri sivillere bırakma eğilimini güçlendirmiştir. Bu tür eğilimler ordunun belli kesimlerinde önce-leri de vardı, ancak şimdi bu eğilimler daha geniş çevreleri kucaklayarak yeni bir güçle ortaya çıkmaktadır. Ordunun tepesi, kendilerine bağlı olan SDP'nin seçimlerde oyların ezici çoğunluğunu alacağına kesin gözüyle bakıyorlardı. Ancak politik yenilgiye uğrayınca askersel klik, ülke yönetimindeki rollerini azaltmak ve maskelemek zorunda kaldı. Onlar ellerindeki reel erki, elbette yitirmek istemiyorlar, ancak durum onları manevra yapmaya zorlamaktadır. Bunun içindir ki, askersel klik önümüzdeki cumhurbaşkanlığı seçimlerinde kendi adayı olarak bir sivil önebilir ve kendisine bağlı olan bu kişi aracılıyla ve geleneksel burjuva demokratizmi kılığı altında otoriter yönetim biçimlerini sürdürmeye çalışabilir. Erkin tepesine „kendi» cumhurbaşkanını yerleştirme şansı hem SDP, hem de askerler için vardır. Yürürlükteki Anayasa'ya göre devletin başı doğrudan ve genel seçimle değil, bir seçmenler kurulu tarafından seçilmektedir Kasım 1982 genel seçimlerden sonra yapılan kimi tahminlere göre hükümet, bu kurulda küçük bir farkla (680'den 360'ını) oy çoğunluğu sağlayabilir ve kendi adayını seçtirenerek bu önemli makamı kendi elinde tutabilir.

Brezilya toplumundaki demokratikleşme süreci, güvenlik organlarının toplum yaşamına karışması sorununu daha açıklıkla ortaya çıkarmıştır. İstihbarat ve politik kovuşturma işlevlerini içiçe yürüten MIS'in aygıtı son zamanlara kadar, sözün tam anlamıyla devlet içinde bir devlettir. MIS, oligarşinin baskıcı politikasını uyguluyordu ve devlet organlarıyla ordu da içinde olmak üzere, tüm sosyal alanları bir örümcek ağı gibi saran şişkin bir ajanlar kadrosuna sahipti. MIS'in kirli işleri öylesine ileri gitmişti ki, geçenlerde şimdiki devlet başkanı general J. Figueiredo'nun çalışma odasında gizli dinleme aygıtlarının yerleştirilmiş olduğu ortaya çıkarıldı. Kaldı ki, birkaç yıl önce aynı kişi MIS'in şefiydi. Ordunun tepesi, ülke yönetimine ortak olan bu «meslektaşları»nın bu tür davranışlarından rahatsız oluyor, çünkü MIS'in davranışları varolan hiyerarşinin de temelini sarsıyor.

MIS ile silahlı kuvvetler arasındaki çelişkilerin daha da keskinleşmesi sonucunda şimdi iktidar çevrelerinde çok nazik bir durum oluşmuştur. Önceleri, rejimin derinliklerinde süren bu savaş kamuoyundan gizli tutuluyordu, şimdi bu işi açığa çıkmıştır. Hükümetin parçalanmasına yol açan seçim sonuçları, özellikle MIS'in kuşkulu ününe ağır bir darbe indirmiş ve kamuoyunun bu «servis in yeni baştan düzenlenmesi ve eylemlerine bir sınır getirilmesi yönündeki istemini gündeme getirmiştir. Brezilyalılar aynı kararlılıkla, basın özgürlüğünü kısıtlayan ve diktatörlük tarafından kamuoyunu aldatmak için kullanılan o kara ünlü Devlet Güvenlik Yasası'

nın kaldırılmasını istiyorlar. Hükümet içindeki görüş ayrılıklarını yansıtan bir konuşmasında Adalet Bakanı Abi-Ackel, bu yasanın «suistimalleri ve görevin kötüye kullanılması olaylarını gizlemek için» getirildiğini belirtmiş ve sözkonusu yasayı „canavarlık yasası» olarak nitelendirmiştir. (4)

Ne ki komünistler, Brezilya'daki diktatörlük karşıtı ve sol güçlerin bütün bu başarılarına karşın, elde edileni abartmıyorlar. Olumlu gelişmeler, kuşkusuz, politik koşulları ve beliren halk iradesini gözönünde tutarak tepedeki yönetimin alacağı önlemleri etkileyecektir. *Temel değişim şudur ki, rejim, hâlâ iktidarı elinde tutsa bile, artık ülkenin önemli politik sorunlarına ilişkin kendi keyfi çözümlerini halka dayatamayacaktır, mufalefetle görüşmek için masa başına oturmak zorunda kalacaktır.* Bu görüşmelerin sonuçları ise, yığınların savaşımına, demokratik güçlerin aktifliğine, onların eylem ve güçbirliği düzeyine önemli ölçüde bağlı olacaktır. Eğer muhalefet bu yolda başarı sağlayamazsa, o zaman uzlaşmacılığın batağına yuvarlanma tehlikesi doğabilir ve hükümetle olan diyalogun yönü halkın ve demokrasinin çıkarlarına zarar verici sonuçlar doğurabilir.

Ülkedeki legal muhalefet bugün ne gibi olanaklara sahiptir? Sayıca en güçlü olan muhalefetteki Brezilya Demokratik Hareket Partisi ülkede en önemli politik güçtür. Yukarıda belirttiğimiz gibi, bu parti Ulusal Kongre'nin Temsilciler Meclisi'nde Senato'da, yerel yasama kurumlarında ve binlerce belediye yönetimlerinde ezici çoğunluğa sahiptir. Bu partiyi belediye başkanlarının ve eyalet valilerinin, üstelik ekonomik bakımdan en gelişmiş kent ve eyaletlerde, hemen hemen yarısı temsil etmektedir. BDHP'nin yükselttiği belgilerin bir bölümü, geniş emekçi yığınlarının çıkarılarını yansıtmaktadır. Bu parti bir Ulusal Kurucu Meclis'in oluşturulması, Cumhurbaşkanının doğrudan yapılacak seçimle seçilmesi, emekçilerin yaşam koşullarının iyileştirilmesi istemlerini yükseltmekte, ülkede demokratik bir toprak reformunun (bu konuda açık ve kesin bir konum belirtmemekle birlikte) gerçekleştirilmesi istemini desteklemekte, barışın korunmasından yana çıkmaktadır.

BDHP, tüm akım ve partilerin özgürce çalışması ve katılımıyla Brezilya'nın politik yenilenmesini, genel görevlerden biri olarak önüne koyuyor. Şunu belirtmek gerekir ki, BDHP en önemli bir parti olmakla kalmıyor, ayrıca çok çeşitli politik grupları içinde barındırıyor, komünistlerden egemen rejimin bir zamanlar yöneticilerinde olup ta şimdi bu rejime karşı çıkan kişilere kadar çok geniş güçlerin oluşturduğu muhalefetin başını çekiyor.

Demokratik Trabalizm Partisi (DTP)'nin başarıları ise, onun kurucusu L. Brizola'nın kişisel yeteneklerine ve saygınlığına çok bağlıdır. Eskiden sosyalist olan L. Brizola, 1964 askersel darbesinin ilk kurbanlarından biri olmuştur, kovuşturmalara uğramış ve ülkeden sürülerek uzun yıllar yurt

(4) «Voz da unidade», 23–29 Haziran 1983.

dışında yaşamak zorunda bırakılmıştır. Kasım seçimlerinde o, Brezilya'nın en önemli eyaleti Rio de Janeiro'da en güçlü 2 ana partinin – SDP ve BDHP'nin adaylarından daha fazla oy alarak eyalet valisi seçilmiştir. Onun, oldukça küçük partisi ülkenin en yüksek yasama organına 23 sayılabilmektedir. Brezilya nüfusunun etnik yapısındaki özellikleri ve halkın uygulamadaki ekonomi modeline karşı duyduğu tepkiyi gözönünde bulunduran Brizola, kendisinin, «esmer sosyalizm» diye adlandırılan bir görüşün savunucusu olduğunu ilan etmişti. Ne ki, valilik makamına seçildikten sonra bu liderin uluslararası sosyal-demokrasinin sağ guruplarınca desteklendiği öğrenildi. Brizola, Alman sosyal-demokratlarıyla, Portekiz sosyalistleriyle, Kuzey Amerikan liberalleriyle sıkı ilişkiler sürdüren bir kişidir. Brizola'nın, politik perspektife sahip bir kişi olarak, gelecekte Cumhurbaşkanlığı için adaylığını koyması olanaklıdır.

Brezilya Trabalist Partisi (BTP), federal parlamentoya 13 sayılabilecek ve pek de etkili olmayan küçük bir gruptur. Bu partinin başkanı İ. Vargas oldukça genç kuşakların temsilcisi ve Brezilya'da sayıları hiç de çok olmayan bir bayan politikacıdır. Ama partinin en popüler lideri eski cumhurbaşkanlarından J. Quadros'dur. BTP ve onun yönetimi sağ sosyal-demokrasinin (Brezilya'nın değişen koşullarını ve özelliklerini gözönünde tutan ve Avrupa'dan farklı olan) çıkarlarını yansıtmaktadır. Bütün muhalefet güçleri içinde bu parti en kaypak kesimi oluşturmakta ve ekteki rejime ödünler vermeye en çok yatkınlık göstermektedir. (5)

Emekçiler Partisi (EP), BTP'den farklı olarak, sol sosyal-demokrat yönelimlidir. Bu parti, 1979–1980 yıllarındaki yığınsal grev hareketleri döneminde kuruldu ve Sao Paulo metal işçilerinin en büyük sendikal kuruluşunun yakın bir geçmişe kadar önderliğini yapan L. İ. Lula da Silva bu partinin lideri oldu. EP'nin yönetim organlarında kalifiye işçilerin yanı sıra, katolik kilise çevresinin kimi radikal temsilcileri, Troçkistler vb. de yer almaktadır. Lula'nın «büyük politika»nın içine atılması, onun sendika yığınlarıyla bağlarının zayıflamasına neden oldu. İşçi ortamından gelen bu yetenekli lidere onu çevreleyen aydın kesimi büyük etki yapmaktadır. Biz, komünistler Emekçiler Partisi (EP) ni, Brezilya'da daha büyük bir gelişme gösterebilecek bir politik akım olarak değerlendiriyoruz. Bu partinin 8 adayı Federal Meclise sayılabilecek şekilde, Sao Paulo valiliği için adaylığını koyan partinin lideri ise, tek başına bir milyondan fazla oy aldı.

Legal muhalefetin «küçük» partileri: DTP, BTP ve EP genellikle sosyal-demokrasi ideolojisine yönelmekte, birleşmeyi dışlamayan karşılıklı diyalog ve temaslar yönünde arayışlar içindedirler. İşin önemli bir yanı da şudur ki rejim tarafından dayatılan yeni seçim yasasına göre, 1986 seçim-

(5) 12 Haziran 1983'te BTP, hükümetten bazı ödünler koparmak (bir bakanlık makamı da dahil) için SDP'yle anlaşma imzaladı. Buna karşılık hükümet de Mecliste istikrarlı bir çoğunluk sağladı. Öteki muhalefet partileri bu uzlaşmayı kınadılar. (Not Red.)

lerine katılacak partiler, kendi adaylarını valiliklere getirebilmek için tüm ülke düzeyinde yüzde 3 barajını, dokuz eyalette de yüzde 5'lik oy barajını aşmak zorundadırlar. Ancak, son seçim sonuçlarının da açıkça gösterdiği gibi, adı geçen partilerden hiç birisi, tek başına böyle bir barajı aşacak durumda değildir.

Ne ki, Brezilya'daki muhalefet, biraz önce adlarını sıraladığımız politik partilere indirgenemez ve sadece bunlarla sınırlanamaz. Çünkü ülkemizde, örgüt açısından henüz parti statüsüne kavuşmamış olan sol güçlerin daha bir dizi kümeleri vardır. Bundan daha da önemlisi, otoriter yönetim biçimlerine şu veya bu ölçüde karşı çıkan partiler dışı güçlü yığın örgütleri ve hareketlerin varlığıdır.

Bunların başında sendikalar gelmektedir. İşçi sınıfının politik olgunlaşma okulu olan sendikalarımız, 1970'li yılların sonlarından beri Brezilya'yı sarsan ve başlıca endüstri kollarında gerçekleştirilen güçlü grevlerin girişimcisi ve örgütleyicileridir. (6) Rejimin genel bunalımının derinleştiği koşullarda grev savaşımı, bu rejimin en ağırlı «nasır» ına ekonomiye basmak demektir.

Katolik kilisesi de ülkenin politik yaşamını ciddi bir biçimde etkilemekte, demokratik özgürlüklerin sağlanması, insan haklarının korunması ve yığınların kimi yaşamsal istemlerinin gerçekleşmesi için savaşımında önemli bir rol oynamaktadır. Bununla birlikte katolik kilisesi yekvücut değildir, kilise çevreleri arasında, azınlıkta da olsa, sağcı ve tutucu bir akım vardır, bunun karşısında da «uzlaşmacı» ve solcu, ilerici bir kanat bulunmaktadır. Kilise kurumları ve dernekleri yoksullara yardım kampanyaları düzenlemekle, emekçilere günlük sorunlarını çözmede yardım etmekle önemli bir işlevi yerine getirmektedir. Biz de, olanaklarımız ölçüsünde bu çalışmalara katılıyoruz.

Kent sakinlerinin ve özellikle de emekçi semtlerindeki ailelerin çeşitli dernekleri vardır (bunlarda orta katmanların temsilcileri önemli bir rol oynamaktadır) ve favellerde (7) yaşayanların benzer örgütleri bulunmaktadır. Şimdi sorun, sosyal gerginlik koşullarında emekçilerin doğrudan girişimleriyle kurulmuş bulunan bu dernek ve örgütleri ulusal ölçüde, bir çatı altında birleştirmektir. Yığınların seferber edilmesi yolunda adımlar atılmaktadır ve Brezilya'da olağanüstü ciddi boyutlar alan ekonomik krizin (8) derinleşmesi durumunda yığınların aktifliği artacaktır.

Brezilya toplumunun demokratikleştirilmesi savaşımında barışı savunma hareketi, çevreyi koruma, kadın haklarını savunma gibi günümüzün gide-

(6) Daha ayrıntılı bilgi için bak: A. V. do Nascimento, Brezilya Sendikalarının savaşımı, «Barış ve Sosyalizm Sorunları», sayı 8, 1983 (Not Red.).

(7) Favel-Brezilya'nın büyük kentlerindeki gecekondulardır (Not Red.).

(8) A. V. do Nascimento, Brezilya Sendikalarının Savaşımı, «BSS», 8/1983.

rek güçlenen yığınsal hareketlerinin oynadığı rolü belirtmeden geçemeyiz. Çünkü bu yığınsal hareketler son yıllarda toplumsal yaşama daha büyük kararlılıkla atılmakta ve politik kararların alınmasını önemli ölçüde etkilemektedirler. Brezilya'da giderek daha çok kişi, devrimci sürecin başarılarının eninde sonunda barış savaşımına bağlı olduğunu kavramaya başlamıştır.

Ülkedeki politik liberalleşme sürecine öteki demokratik kurumlar, bu arada Brezilya'nın geleneksel burjuva kurumlarına bağlı kuruluşlar da etki yapmaktadır. Bunlar arasında, Brezilya Basın Kurumu, Brezilya Barolar Birliği ve ona bağlı Rio de Janeiro, Sao Paulo ve öteki kentlerin Baroları, Mühendisler Derneği, Brezilya Bilim Adamları Derneği, Yüksek Öğrenim Gençliği Örgütleri vb. yer almaktadır.

Ülkede oluşan durum açısından, demokratik muhalefetin ayrılmaz bir ögesi olan Brezilya Komünist Partisi'nin legalize edilmesi sorunu yakıcı bir önem kazanıyor. 60 yıldan beri komünistler, Brezilya gerçeğinin önemli bir faktörünü oluşturmuşlardır. Tüm varlığı boyunca, legal olarak çalışabildiği yılların bir elin parmaklarıyla sayılabilecek kadar az olmasına karşın, Brezilya Komünist Partisi, ülkenin politik, sosyal ve kültürel yaşamına derin kökler salmıştır. Ülkenin ekonomik, politik ve sosyal sorunlarının analiz edildiği Brezilya Komünist Partisi'nin son belgelerinden birinde şöyle denmektedir: «Hiç bir ideolojik kampanya, hiçbir politik baskı, komünistleri Brezilya'nın yaşamından koparıp atamadı ve atamaz. Bu olgu, komünistlerin, Brezilya için demokratik alternatifin özünü oluşturduğunu kanıtlamaktadır ve şu sorunu açıklıkla ortaya koymaktadır: Onların politik parti ve örgütlenme hakları yasal olarak tanınmadan, tüm öteki partilerle eşitlik ve eşit sorumluluk temelinde komünistlerin de politik parti kurma hakları hem hukuksal hem de toplumsal güvence altına alınmadan, Brezilya'da gerçek bir demokratik düzen düşünülemez.»⁽⁹⁾ Kanımız odur ki, komünistlere tüm yurttaşlık hakları tanınmadığı sürece Brezilyalılar kendilerini eşit haklı yurttaşlar olarak hissedemezler.

Bizim savaşımımız, partimizin legalleşmesi içindir, geçici durumlara bağlı değildir ve bir dizi özellikler taşımaktadır. Komünistler, Brezilya Komünist Partisi'nin adalet organlarının izniyle seçim listelerine yapay bir biçimde alınması tarafları olamazlar. Bizim çabalarımız, ilgili makamların alacağı kararın, en azından kamuoyunun önemli bir kesiminin özlem ve istemlerine yanıt verecek nitelikte olmasını sağlama yönündedir. Biz, cumhurbaşkanıyla ve iktidarın öteki temsilcileriyle yapılacak pazarlıklar sonucu sağlanabilecek bir legalite de istemiyoruz. Ülkenin önemli politik gücü olan Komünist Partisi'nin ulusal arenaya çıkışını, kendi stratejik amacımız olarak gördüğümüz ortak demokrasi savaşımının başarı-

(9) «Voz da unidada», 30 Mart 1983.

larından biri olması için elden gelen herşeyi yapıyoruz. Brezilya Komünist Partisi'nin yasal olarak tanınmasını sağlamaya çalışırken, komünistler iktidardaki rejimin «iyi niyeti»ne bel bağlamıyorlar. Onlar partinin legale çıkması uğrunda savaşımları, olanaklı olduğu ölçüde, Ulusal Güvenlik Yasası'nın kaldırılması için halkın özgürce seçeceği bir Ulusal Kurucu Meclis'in oluşturulması için, halk yığınlarının ve tüm ulusun çıkarlarını yansıtacak bir demokratik Anayasa'nın hazırlanması için bir genel halk savaşımına dönüştürmeye çalışıyorlar. Kısacası komünistlerin parti örgütünün legalize edilmesi sorunu, bir bütün olarak demokrasi sorunuyla içiçedir.

Brezilya Komünist Partisi'nin kaydı konusunda bu yılın Mayıs ayında başkent Brasilia'da başlatılan ulusal kampanyaya daha bugünden elle tutulur sonuçlar vermiştir. İki buçuk ay gibi çok kısa bir süre içinde, partimizin legalize edilmesini tüm muhalefet partilerinin liderleri desteklediklerini açıkladılar ve hatta iktidardaki SDP bile bu konuda olumlu tutum belirtti. Ayrıca çok sayıda federal milletvekili ve senator bu kampanyayı destekledi. Birçok eyalet valisi de bizi aktif biçimde destekliyor. Şunu da belirtelim ki, Komünist Partisi'nin legale çıkması görüşünü ideolojik bakımdan sosyalizmden çok uzak olan sosyal güçlerin temsilcileri, örneğin katolik kilisesinin kimi liderleri bile savunuyor.

Ancak en önemlisi, emekçilerin çıkarlarını her zaman savunmuş olan ve bundan böyle de savunmaya devam edecek olan Brezilya Komünist Partisi'ni milyonlarca emekçinin legal politik bir güç olarak görmek istemesidir. Brezilya halkının özlem ve istemlerini dile getiren partimiz, emperyalizme ve iç gericiliğe karşı başarılı savaşımın gerekli koşulu olan, eylemlerimizin öteki önemli yönlerinin yanısıra devrimci dönüşümlerin silahlı olmayan yoldan (kaldı ki, «ülkenin kurtuluşu ve Brezilya toplumunda dönüşümlerin gerçekleştirilmesinde hangi araca ve yöntemle başvurulması seçeneği yalnızca proletarya ve onun bağlaşıklarına bağlı değildir ve bu bakımdan onlar savaşımın tüm biçimlerini ustalıklı kullanmasını bilmek zorundadırlar») (10) gerçekleştirilmesi olanaklarını yaratan en geniş bir demokrasiyi savunmaktadır.

Brezilya Komünist Partisi, Brezilya'nın tüm öteki demokratik güçleriyle birlikte, demokrasinin geliştirilmesi ve yaşam koşullarının iyileştirilmesi yönünde ortak bir programın hazırlanmasını öneriyor. Bu, acil kararların alınmasını dayatan ekonomik bunalımın derinleştiği koşullarda daha yakıcı oluyor. Bu programda, Brezilya toplumunun demokratikleştirilmesi uğrunda genel halk savaşımı boyunca iyice formüle edilmiş olan politik, ekonomik ve sosyal istemler yansıtılırsa, çok iyi olur. Bu programın hazırlanması, ulusal uzlaşma konusu olan tüm sorunlar gözönünde bulun-

(10) Agy.

durularak Brezilya halkının tüm katman ve hareketlerinden temsilcilerin en geniş katılımıyla gerçekleştirilmelidir.

Bu sorunların başlıcalarını şöyle sıralayabiliriz: *Yönetmelik alan- da*: Her düzeyde seçim yapılması, yasama ve yargı organlarının normal işlerliğinin sağlanması; komünistler de içinde, tüm düşünce ve eylem akımlarına örgütlenme özgürlüğü tanınması; tüm antidemokratik yasa ve yönetmeliklerin kaldırılması; baskı ve zulüm kurumlarının dağıtılması ve demokratlara karşı sürdürülen tüm politik koşuşturmalara son verilmesi. *Çalışma ilişkileri alanında*: İş yasasının demokratikleştirilmesi, sendika- ların devlet güdümünde olmaması, bunların özerkliği ve bağımsızlığının güvence altına alınması, grev hakkının tam olarak sağlanması, ücretli işçilerle ilgili olarak izlenecek politikanın emekçiler yararına olması ve adaletli bir gelir ve ücret dağılımı koşullarında işyerlerinin güvence altına alınmasının sağlanması. *Mali alanda*: Enflasyonla savaşım önlemlerinin gerçekleştirilmesi, dış borçlara ilişkin tüm anlaşmaların yeni baştan göz- den geçirilmesi ve tekellerin, bankaların, uluslarüstü tekellerin ve latifun- distlerin (büyük çiftlik sahiplerinin) egemenliğine karşı ve iç pazarın sağ- lamlanması amacıyla yönelik bir mali ekonomik politikanın uygulan- ması. *Tarım alanında*: Yürürlükteki toprak-tarım yasasının olumlu mad- delerinin yaşama geçirilmesi ve toprak reformu gerçekleştirilerek lati- fundistlerin elindeki toprakların, boş arazilerin ve ekstansif yönetimle işlenen toprakların topraksızlara ve onu işlemek isteyen köylüye veril- mesinin sağlanması. *Yerel yönetim alanında*: Belediyelere yeniden özerk- lik sağlanması ve bu, eyalet ve belediyelerin kendi yükümlülüklerini yerine getirmelerini güvence altına alacak bir vergi reformuyla uyumlu bir bi- çimde gerçekleştirilmesi; «ulusal güvenlik bölgeleri» ⁽¹¹⁾ olarak görülen belediyelerin işlerine federal makamların karışmasına derhal son veril- mesi. *Dışişlikler alanında*: Bağlantısız ve ulusal çıkarları savunan bir politika izlenmesi, barış davasının ve uluslararası yeni ekonomik düzen hareketinin desteklenmesi, her ulusun kendi geleceğini özgürce belir- leme hakkına saygı temeline dayalı bir politikanın izlenmesi ve tüm dünya ülkeleriyle çok yönlü ilişkilerin geliştirilmesi.

Önerilen programın gerçekleştirilmesi, toplumumuzun sosyalizme doğru elverişli yönde ilerlemesine, erkteki rejime özgü otoriter yöntemlerin, seç- kinler ve ayrıcalıklıların geleneklerinin yok edilmesine, milyonlarca emek- çinin devrim sürecine kazandırılmasına yardım edecektir.

Demokratik devlet için savaşım işçi sınıfının hegemonyasının ve onun öteki sömürülen sınıf ve katmanlarla sıkı bağlaşıklığının garantisidir.

(11) Brezilya'da baskıcı, zorba yönetim biçimlerine karşı çıkış ve eylem- lerin arttığı iller ve bölgeler „ulusal güvenlik bölgeleri” olarak ilan edilmektedir. Bu da merkezi hükümete bu bölgelerde «olağanüstü» önlemlere başvurma olanağı sağlamaktadır.

Şimdi, böyle bir yolun üzerinde emperyalizm (en başta ABD emperyalizmi) ve can çekişen diktatörlükle organik olarak bağlı bulunan tekeller ve latifundistler başlıca engeli oluşturmaktadır. «Partimizin görüşüne göre, bu gerici bağlaşıklığı yenilgiye uğratmak için Brezilya halkının politik erki ele alması ve ekonomik, sosyal ve politik sistemde antiemperyalist, antitekel ve antilatifundist nitelikli radikal değişiklikleri gerçekleştirmesi gerekmektedir ve bu da ülkenin sosyalizme geçişi, toplumsal ilerlemesi ve gerçek demokrasiyi kurması önündeki tarihsel engellerin aşılmasını sağlayacaktır». ⁽¹²⁾ Brezilya emekçileri, geleceğe doğru önemli adımlar atmaktadır. Ve bu süreç geri döndürülemez!

⁽¹²⁾ «Voz da unidade», 30 Mart 1983.

«Euroroketler»in Gezegenimiz Üzerindeki Gölgesi. Tehlikeyi önlemek için henüz geç değil!

Stratis Korakas

Yunanistan Komünist Partisi'nin derginin Yazı Kurulundaki
temsilcisi

Teknik ilerlemenin insanlığın yazgısına olası etkileri üzerinde kafa yorarken V. İ. Lenin, bilimsel başarıların askersel amaçlarla kullanılmasının «en ileri uygarlığın kazanımlarından yalnızca toptan bir uzaklaşma olmakla kalmayacağı . . . » yolunda uyarılarda bulunmuştur. O, bu koşullarda çıkacak bir savaş « . . . insan toplumunu, varlığını sürdürme koşullarının yol olmasına götürebilir, ve . . . kaçınılmazlıkla götürecektir» (1) diye yazmıştır.

Lenin'in bu uyarıları, bugünkü sıkıntılı ortamda anlamlı bir çağrışım uyandırıyor. Olası termo-nükleer bir savaşa kadarki zamanı sayan hayali saatin akrebiyle yelkovanı, ölümcül saat 12'ye birkaç dakika daha yaklaşarak tehdit ediyor. New York'taki seyahat acentasının sahibi müşterilerine «vakit varken Avrupa'ya bir seyahat yapın» diye çağrılarda bulunuyor.

Günümüzdeki tehlikeleri doğuran nedenleri nerede aramak gerek? Yunanistan Komünist Partisi'nin, 11. Kongresi, bu soruya yanıt verirken, dünya barışının emperyalizmin politikası yüzünden ikinci Dünya Savaşından sonraki dönemde hiç böylesine büyük bir tehlike ile karşı karşıya gelmediğini, termo nükleer yıkımın insanlığı tehdit ettiğini belirtmiştir. (2)

Yirminci yüzyılın son çeyreğinde, kapitalizmin olanaklarının daha da daralması, dünya ölçüsünde konumlarını korumaya çalıştığı önceki klasik yöntemlerin etkilerinin azalması, emperyalizmin en serüvenci yöneticilerini, en aşırı çıkışlar da içinde, kuvvete başvurma politikası yoluna itiyor. Bunlar «ilk darbe» hazırlığını hedef alan askersel üstünlük sağlama çizgisinin ilanından sonra, bu stratejinin gerçekleşmesi için maddi temellerin hızlı bir biçimde oluşturulması çizgisine geçmişlerdir.

Bu saptamanın doğruluğuna – bunu diğer kardeş partiler, ilerici güçler, değişik görüşleri savunan politik akımların gerçekçi düşünen temsilcileri de paylaşıyor – son ayların olaylarına bir göz attığımızda kolayca inanılabilir. Emperyalizmin Yakın Doğu'da ve Orta Amerika'da, Afrika'nın Güney'inde ve Asya'da, dünyanın diğer bölgelerindeki devletler arası ilişkiler sisteminde istikrarsızlık yaratmayı ve yeni bir dünya savaşı hazır-

(1) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 36, s. 396.

(2) YKP'nin 11. Kongresi, 1983, s. 129 (Yunanca).

lığını amaçlayan eylemleri, ciddi kaygılar yaratıyor. Bugün uluslararası güvenliğe karşı başlıca tehlikeyi R. Reagan yönetiminin ABD ile SSCB arasında varolan askersel-stratejik dengeyi bozma, Avrupa'ya orta menzilli roketler yerleştirme yönündeki inatçı çabaları oluşturuyor.

Cenevre'deki Sovyet – Amerikan görüşmeleri, henüz çalışmalarını sürdürmekte olsa bile, artık İngiltere ve FAC'nde, İtalya, Belçika ve Hollanda'da roketlerin atış rampalarının kurulması çalışmaları yaygınlaştırılıyor ve adeta yangından mal kaçırıcısına hızlandırılıyor. «Kuvvet konumları» politikası ve «oldu bitti» taktiği yanlıları, önümüzdeki Aralık ayında yapılacak olan NATO Konsey toplantısının, bundan 4 yıl önce Washington'dan aldıkları direktifin yerine getirildiğinin yalnızca rapor edildiği bir toplantı olmasını istiyorlar.

«Avrupa'nın dünyanın diğer bölgelerinde olup bitenleri küçümseyen bir merkez» olduğunu savunan görüş ve tutumlardan uzak kalarak, biz, aynı zamanda bugün barışın yazgısının önemli ölçüde anakaramızda gelişen olaylarla belirlendiğini görmezlikten gelemeyiz. YKP MK Genel Sekreteri H. Florakis'in belirttiği gibi, „kuşkusuz Avrupa günümüz dünyasında karşı karşıya duran güçlerin en kritik bir merkezi, barış savaşımının belirleyici alanı olarak kalıyor. Kanatlı roketlerin ve Pershing-2'lerin yerleştirilmesi Avrupa ABD'nin stratejik planları doğrultusunda askersel eylemlere sahne olacaktır»⁽³⁾.

Dergimizin sayfalarında, yeni Amerikan nükleer silahlarının Avrupa'ya yerleştirilmesinin amaçları, bu silahların doğurduğu tehlikeler üstüne artık çok yazıldı. ⁽⁴⁾ Ancak burada temel sorunlara bakış açımızı kısaca belirtelim.

Birincisi, «Euroroketler»in Amerika'nın diğer «ilk darbe» silahlarıyla birlikte görevi, varolan askersel stratejik dengeyi tümenden ABD ve NATO yararına değiştirmektir. Bunlara taktik, ara, orta menzilli dense de, bu silahlar, Pentagon'un planlarına göre, ABD'nin 1982'de oluşturduğu Sovyetler Birliği'nin ve diğer sosyalist ülkelerin «boynuna vurmak» stratejisinin gerçekleştirilmesini sağlamakla görevlidirler.

Böylece «Euroroketler» Varşova Antlaşması Örgütü'ne üye devletler için ölümcül bir tehlike yaratacak, bu da Sovyetler Birliği'ni bu duruma yanıt vermeye zorlayacaktır. Öyle bir yanıt vermek gerek ki, diyor Sovyet yöneticileri, SSCB'ye saldırmak isteyen potansiyel saldırganın kendini koruma duyguları üstün gelsin. Eğer ABD eşitlik temelinde samimi görüşmelere ilgi gösterirse bu durumda Avrupa'daki nükleer silahların sınırlandırılması üstüne yapılmakta olan Cenevre görüşmelerinin başarısının henüz daha olanaklı olduğunu vurgulayabiliriz. SBKP MK Genel Sekreteri ve

⁽³⁾ Agy., s. 16.

⁽⁴⁾ Bak: Örneğin, Avrupa'nın yazgısı için çözümleyici bir yıl. «Barış ve Sosyalizm Sorunları», «Yeni Çağ», sayı 9, 1983.

SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu Başkanı Y. V. Andropov, bir grup Amerikalı senatörle yaptığı görüşmede, aynı zamanda, şöyle bir uyarıda da bulunmuştur: Eğer bunlardan vazgeçilirse, kaçınılmazlıkla ABD'ni de kapsayacak çok ileri giden sonuçlar doğacaktır. Amerikalılar da, diyor o, «Euroroketler»in yerleştirilmesine kadarki durumla sonraki durum arasındaki farkı anlayacaklardır. (5)

Gerçekçi düşünen insanlar, Sovyetler Birliği'nin böylesi kararlı konununun önceden bir takım «büyük devlet prestiji» anlayışlarına göre saptanmadığını kavıyorlar. SSCB karşılıklı kabuledilebilecek ödünlerden de vazgeçmiş değildir. Ama şimdi oluşan koşullarda Sovyet halkının, tüm dünya halklarının yaşamsal çıkarlarını savunma kaygısında olan Sovyet hükümeti için başka bir seçenek kalmıyor. Böylece, NATO'nun suçu yüzünden bozulan askersel denge, sağlanacaktır. Ancak ne yazık ki, bu çok daha yüksek düzeyde olacaktır.

İkincisi, „Euroroketler», sosyalist sistemin dışında kalan ülkeler için de tehdit oluşturabilirler. Mısır'ın tanınmış politik liderlerinden Halid Mohi el-Din, Sicilya'da konumlandırılması öngörülen roketlerin Kuzey Afrika'ya ve Yakın Doğu'ya darbe vuracak yetenekte olduklarına dikkat çekmiştir. Avusturya gazetelerinden «Volksstimme» ise Amerikan nükleer roketlerinin ve atom bombası taşıyan uçaklarının yalnızca Varşova Antlaşması ülkeleri topraklarını değil, aynı zamanda Federal Almanya ve Avusturya da içinde bir dizi «dost ve bağlantısız devletin» topraklarını da hedef aldığına saptandığı «Northang Defense Plan 69» adlı gizli planı açığa çıkarmıştır. (6)

Üçüncüsü, orta menzilli roketlerin bir nükleer savaşın «sınırlanmasına» olanak vereceği biçimindeki iddialara karşın, bunlar ileride harekete geçirildiklerinde kaçınılmazlıkla genel bir savaşın patlayıcısı olacaklardır. Bu gerçekleri, bu konularda çok iyi bilgisi olan, eskiden NATO'nun birçok ülkesinde yüksek rütbeli subay olan ve şimdi «Generaller Barış İstiyor» grubunda askerleşenler de vurguluyorlar. «Nükleer savaşın ortadan kaldırılması için çalışan dünya doktorları» adlı uluslararası örgüt ise, böylesi bir çatışmanın insanlık tarihinde son salgın hastalığı olacağını acı bir olayla belirtti. Hiroşima'nın trajik yazgısı, tüm gezegenimizin yazgısı olabilir.

Dördüncüsü, Batı Avrupa'nın nükleer silahlarla aşırı derecede donatılması, hatalar ve teknik arızalar yüzünden savaşın patlak vermesi olanaklarını artıracaktır. Ve bu sadece varsayılabilecek bir olasılık da değildir. Çünkü ABD'nin silah sisteminde bu tür hata birkaç kez oldu. Bunların olasılığı şimdi kaçınılmaz olarak artacaktır. Çünkü ABD Ordu Bakan yardımcısı J. R. Ambrose'nin de tanımak zorunda kaldığı gibi, eğer Pershing-2'ler

(5) Bak: «Pravda», 19 Ağustos 1983.

(6) «Volksstimme», 31 Temmuz 1983.

atış sırasında $\frac{9}{10}$ 20 oranında denetimden çıkmış olsalar bile, gene de konumlandırılacaklardır. (7)

Beşincisi, «Euroroketler»in konumlandırılması, tüm uluslararası politik durumu kaçınılmazlıkla olumsuz yönde etkileyecektir. Federal Almanya'da SPD'nin parlamento grup başkanı H. J. Vogel, bu konuyla ilgili bir konuşmasında, sözde roketlerin FAC topraklarına yerleştirilmesinden sonra da onun SSCB ve DAC ile ilişkilerinin sanki hiç birşey değişmemiş gibi hep aynı kalacağına bel bağlamanın hayal olacağı yolunda çok doğru bir görüş belirtmiştir.

Herşeyden önce genel politik havayı etkileyen ekonomik ve kültürel ilişkiler zarar görecektir. Olaylardaki böylesi bir dönüşüm, sosyalist ülkelerin dev siparişler yaptığı Batı Avrupa'nın önde gelen devletlerinde istihdamı sağlıksız yönde etkileyecek, emekçilerin çıkarlarına zarar verecektir.

Emperyalist çevreler, Avrupa'daki sosyalist topluluğa karşı baskılarını artırırken, aynı zamanda onun ulusal ve sosyal kurtuluş savaşlarına sağ-sadığı desteğin olanaklarını da sınırlamayı amaçlıyorlar. Bunlar, dünyanın değişik bölgelerinde yerel çatışmalar çıkarmada serbestçe hareket etme özgürlüğünü garantilemek istiyorlar.

Altıncısı, «Euroroketler»in yerleştirilmesi kararını onaylayan hükümetler, ülkelerinin devlet egemenliğine bir darbe daha indiriyorlar. Çünkü bu silahlar, ulusal hükümetlerce değil, Amerikan komutanlığı tarafından denetlenecektir. Sonuçta bu devletler, Washington'un imparatorluk politikasının rehini durumuna düşeceklerdir.

Amerikan roketlerinin konumlandırılması, Sovyetler Birliği'ni Cenevre görüşmelerinde sözde „yumuşatacak» ve orta merzilli roketler üstüne bir anlaşmaya varılmasını kolaylaştıracaktır biçiminde umut beslemek, kuşkusuz hayaldir. Benzeri anlayışlar yalnızca görüşmelerin temelini sarsabilir.

Ancak bugün meydana gelen durumu – yalnız olağanüstü tehlikeli değil, aynı zamanda daha da gerginleşme eğilimi gösteren – geri dönüşsüz bir niteliğe bürünmüş ve nükleer çatışmayı da kaçınılmaz saymak, ilkesel bakımdan çok yanlış olur. «Barış güçleri savaş güçlerine oranla çok daha güçlüdür. Herşey onların birliğine ve amaca yönelik eylemlerine bağlıdır». (8)

Bu saptamayı Varşova Antlaşması Örgütü'ne üye devletler, bu yılın Ocak ayındaki Politik Danışma Komitesi toplantısında yaptılar. (9)

Sovyetler Birliği'nin, tüm sosyalist ülkeler topluluğunun ekonomik ve

(7) Bak: «International Herald Tribune», 6–7 Ağustos 1983.

(8) «Pravda», 7 Ocak 1983.

(9) Daha ayrıntılı bilgi için bak: Sosyalizmin barış taarruzu «Barış ve Sosyalizm Sorunları», «Yeni Çağ», sayı 3, 1983.

savunma gücünün sürekli artması, termo-nükleer savaşın önlenmesinde en önemli faktördür. Bu süreç uluslararası duruma çok çeşitli etki yapıyor. Bunun yardımıyla oluşan askersel-stratejik denge, potansiyel saldırganı askersel serüvenlerin kendisi için doğuracağı acıklı sonucun perspektifleri üstüne düşünmeye zorluyor. Bununla birlikte, silahlanma yarışının gemlenmesine ve tartışmalı sorunların barışçı yollarla çözülmesine yönelen aktif diplomatik taarruzunun yaygınlaşması için temel oluşturuyor. Ve son olarak ta, eylemleri nesnel olarak antiemperyalist ve dolayısıyla savaş karşıtı bir nitelik taşıyan ulusal kurtuluş hareketlerine aktif politik ve maddi yardım sağlamak için olanaklar doğuruyor.

Sosyalist ülkelerin dış politikadaki aktifliği, olgunlaşan sorunların çözümüne gösterdiği diyalektik yaklaşımla ayrılıyor. Bu yaklaşım ön yargıya dayanmayan her kişinin gördüğü gibi, ilkesel sorunlarda kararlılığı karşılıklı kabul edilebilir çözümlerin aranmasıyla birleştiriyor.

Sovyetler Birliği'nin Avrupa'daki orta menzilli roketler üstüne yapılan görüşmelerdeki konumu, bunu tüm açıklığıyla ortaya koyuyor. SSCB, daha 1979 Ekiminde, Batı'nın Avrupa'ya yeni Amerikan roketleri yerleştirme kararından vazgeçmesi durumunda, orta menzilli araçlarda nitel bakımdan azaltmaya hazır olduğunu belirtmiştir. İki yıl sonra, Sovyetlerin Avrupa kesimindeki orta menzilli nükleer silahların ileride geliştirilmeyeceği üstüne tek yanlı moratoryum kararı aldı. Bu silahların bir bölümünü azaltmak niyetini belirten gene tek yanlı bir girişimde bulundu ve Sovyet hükümeti bunu gerçekleştirmeye başladı. Sovyet hükümeti, Kuzey Buz Denizinden Afrika'ya, Atlantik ortalarından Ural dağlarına kadar, nükleer silahların azaltıldığı ve sınırlandırıldığı çok geniş bir Avrupa bölgesi oluşturulmasını öneriyor. Böylesi bir anlaşmanın gerçekleşmesi durumunda, SSCB ve NATO'nun elinde 300'den den daha az sayıda orta menzilli silah kalacaktır. Böylesi bir durumda silah başlıklarının sayısı bakımından da eşitlik sağlanmış olacaktır. Elbette bu azaltma kapsamına bu türden tüm silahlar, roket ve uçaklar da girebilir. Sözü edilen genel düzey için, doğaf olarak İngiltere ve Fransa'nın elindeki aynı türden roket ve uçaklar da hesaba katılmalıdır. ⁽¹⁰⁾

SSCB, anlaşmaya varılmasını kolaylaştırmak için Ağustos sonunda dev bir adım atmaya daha hazır olduğunu gösterdi. Sovyetler Birliği, ABD'nin

⁽¹⁰⁾ Emperyalist kampta en çok bu koşula karşı çıkılıyor. Daha doğrusu bu koşul görüşmelerde olası çözümleri kırmak için en yoğun bir biçimde kullanılıyor. Ancak sağlıklı düşünen bir insan için açıktır ki, İngiltere ve Fransa'nın elindeki orta menzilli silahlar, Avrupa'daki sosyalist ülkelerin stratejik merkezlerine darbe indirecek güçtedir. Buna bağlı olarak hem İngiltere, hem de Fransa nükleer roketlerinin Batı'nın bütünsel «çaydırıcılık sisteminin» bir ögesini oluşturduklarını reddetmiyorlar. Ve son olarak ta, her iki devlet de NATO'nun «ikili kararlarını» desteklediklerini defalarca belirtmiştir.

Avrupa'ya yeni roketler yerleştirme kararından vazgeçmesi de içinde, karşılıklı kabul edilebilecek bir anlaşmanın imzalanması durumunda, ülkesinin Avrupa kesimindeki orta menzilli roketlerin sayısını, İngiltere ve Fransa'nın roket sayısına eşit düzeye indirebileceğini ve azaltılacak tüm roketleri yok edebileceğini açıkladı. Bununla, NATO'cuların sözde SSCB roketlerin sayısında azaltmaya gitmeyi amaçlamıyormuş da, yalnızca SS-20'leri Avrupa'dan Doğu'ya aktarıyormuş biçimindeki tutarsız iddialarının temeli de yıkıldı.

Sosyalist diplomasi, tüm uluslararası sorunları karşılıklı ilişki içinde ele alarak barış için savaşımında geniş cephede başarı elde etme istemiyle ayrılıyor. Böylesi bir yaklaşım, silahlanmayarışının yeni alanlara yayılmasının önlenmesi söz konusu olduğunda da kendini gösteriyor. İşte «uzayda ve uzaydan dünyaya yönelik güç kullanımını yasaklayan bir anlaşmanın imzalanması» konusundaki yeni Sovyet önerisinin BM Genel Kurulu'nun 38. Dönem Toplantısının gündemine alınması girişimi böyle bir tutumun ifadesidir. Sovyetler Birliği bu durumda uzayı tüm insanlık için ölümcül bir tehlike kaynağına dönüştürmekle tehdit eden militarist güçlerin planlarının önüne güvenli bir set çekme isteminden hareket ediyor.

Gerekli anlaşmaların imzalanmasını kolaylaştırmak amacıyla tek yanlı olarak atılan önemli adımlar, sosyalizmin dış politikasının karakteristik bir çizgisidir. Dünya barışsever kamuoyu, Sovyetler Birliği'nin (1982) nükleer silaha ilk başvurmama yükümlülüğünü tek yanlı üzerine alma kararına büyük değer biçiyor. Y. V. Andropov'un (Ağustos 1983) ABD'de içinde diğer devletlerin uzaydaki uyduları yok edecek bir sistemi uzaya göndermezlerse SSCB'nin bu tür bir sistemi uzaya göndermeyeceği konusunda üzerine aldığı tek yanlı moratoryum kararını açıklaması da büyük yanlı yarattı.

Ulusal kurtuluş hareketlerinin, gelişmekte olan ülkelerin barışın korunmasına katkılara giderek artıyor. Bağlantısız devletlerin yöneticilerinin Delhi toplantısı bunların uluslararası alandaki konumlarında savaş karşıtı, antiemperyalist eğilimlerin arttığını kanıtlamıştır. ⁽¹¹⁾

Barışın korunmasında bugün tüm gezegenlerimizi kapsayan ve giderek gelişip güçlenen savaş karşıtı hareketin büyük önemi vardır. Bu hareketin ezici çoğunluğu şimdi tüm gücünü yeni Amerikan roketlerinin Avrupa'ya yerleştirilmesine karşı savaşıma yöneltmiştir. Bunlar Cenevre görüşmelerinin sürmesini ve olumlu sonuçlanmasını istiyorlar.

Günümüzde barış hareketinin eşi görülmemiş yığınsallığı, değişik sınıfsal ve sosyal katmanları kapsaması, onun özelliğini oluşturuyor. Sosyalist ülkeler halkları, hükümetlerinin barışçı politikalarını koşulsuz destekliyorlar. Bu, bir dizi kapitalist ülkede, çoğunluğun hareketi oldu. (Örneğin bu

(11) Daha geniş bilgi için derginin bu sayısındaki yazıya bak. S. Mitra, R. Sevortyan. Bağlantısızlık: Eğilimler ve yönelimler.

yılın yazında, barış politikası konusunda yapılan bir kamuoyu yoklamasına katılanların Yunanistan'da % 92'si, FAC'nde ise halkın dörtte üçü Pershing-2'lerin konumlandırılmasına karşı olduklarını belirttiler.

İşçi sınıfı kendi savaş amaçlarını barışı koruma savaşıyla giderek daha açık örüyor. Bir yandan yumuşama politikasıyla değişik sosyal sistemlere bağlı devletlerle karşılıklı yarara dayanan çok yönlü ilişkilerin geliştirilmesi, diğer yandan kapitalist ülkelerdeki emekçilerin durumlarının iyileştirilmesiyle ulusal kurtuluş savaşlarının başarıları arasındaki karşılıklı ilişki daha net kavranıyor.

Emperyalist devletlerin egemen güçlerinin, halkların barış istemlerini gözardı etmesi, giderek zorlaşıyor. İşte bundan ötürü de onlar, savaş karşıtı hareketi yolundan şaşirtmaya, onu parçalamaya çalışıyor. Amerikan roketlerini «barış güvercinleriyle» maskelemek için yeni girişimlerde bulunuyorlar. Militarist güçler bu girişimlerinin bozguna uğradığı durumlarda ise, barış hareketine katılanlara karşı iğrenç ekonomik, politik ve doğrudan fiziksel baskılara başvuruyorlar.

Bu yılki «sıcak sonbahara» hazırlanırken Bonn hükümeti, Washington'un isteği üzerine «zorbalığın» ortaya çıktığı durumlarda – bunları ise çoğu zaman bizzat hükümet kısırtıyor-herhangi bir göstericiden sorumluluk aranabilir hükmünü içeren bir yasa tasarısı hazırlamıştır. Neki bu, „International Herald Tribune»nin bile belirttiği gibi temel hukuk ilkelileriyle – suçsuzluğun tersi kanıtlanıncaya kadar hukuksal gerçekliğinin kabul edilmesi – ilkesiyle bağdaşmıyor. (12) Basının açıklamaların göre, tutuklanan barış göstericilerine psikolojik etki yapmak için daha şimdiden Batı Alman hapisanelerinde gerekli ilaçlar hazırlanmıştır. İngiltere'de, Amerikan roketlerinin konumlandırılmasının planladığı askersel üsler, yalnızca ek polis birlikleriyle değil, aynı zamanda ordu birlikleriyle de çembere alınıyor. ABD'nde ise, barış yanlıları hapis cezalarıyla tehdit ediliyorlar.

İdeolojik silahlar barış hareketine karşı geniş olarak kullanılıyor. Barış gösterilerine katılanların bilincine ısrarla aşılacak istenen en zehirli kavramlardan biri «eşit sorumluluk» teorisidir. Buna göre, NATO ile Varşova Antlaşması Örgütü sözde uluslararası alandaki gerginlikten eşit düzeyde sorumludurlar. Ve dolayısıyla barış hareketi» her ikisine karşı da savaş yürütmekle görevlidir.

Sonra, militarist propaganda yığınsal bilince nükleer savaşın kabul edilebilir» ilkesini aşılama, böylesi bir çatışmada başarıya ulaşılabilineceğini kanıtlamaya çalışıyor. O, Amerikan roketlerinin yerleştirilmesi gereğini «Sovyet tehdidi» ile kanıtlamaya çalışıyor.

(12) Bak: «International Herald Tribune», 26 Temmuz 1983.

Varşova Antlaşması Örgütü'nün silahlanma yarışının önlenmesine, askersel tehlikenin azaltılması ve ortadan kaldırılmasına yönelik önerileri ya suskunlukla geçiştiriyor, ya da çarpıtılıyor.

Böylesi psikolojik etkiler yapılıyor, ama bunlar amaçlarına ulaşamıyorlar. Örneğin, ülkemizde kimi politik güçler, kendilerini «süper devletlerin eşit sorumluluğu», „eşit uzaklık» vb. kavramlarca aldatılmalarına bıraktılar ve 1981'de barışı koruma genel hareketinden çıkarak ayrılıkçı eylemler yoluna koyuldular. Ancak bunların belgeleri yığınları etkilemiyor. Tersine, antisovyetizm ve antikomünizm karalamalarını redderek emperyalistlerin Avrupa'daki planlarına karşı savaşa katılanların, Amerikan NATO üslerinin ve nükleer silahların Yunanistan topraklarından kaldırılmasını, aynı zamanda ülkenin NATO'dan çıkmasını isteyenlerin sayısı giderek artıyor.

Uluslararası durumun günümüzde ve gelecekteki gelişme perspektifleri üstüne kafa yorarken, emperyalist devletlerin egemen çevreleri arasındaki ayrışmaları görmezlikten gelemeyiz. Tanınmış burjuva politikacıları ve hatta NATO'ya katılan, ya da bu blok dışında kalan birçok ülkenin hükümetleri bile Cenevre görüşmelerinde bir anlaşmaya varılmasını, ya da hiç olmazsa Amerikan roketlerinin Avrupa'ya yerleştirilmesi kararının ertelenmesini istiyorlar. Onlar önceleri olduğu gibi, yumuşamanın korunmasına ve sosyalist devletlerle işbirliğine yöneliyorlar.

Bu yılın Mayıs ayında Danimarka parlamentosu, NATO'nun roket kararının gerçekleştirilmesinin ertelenmesini öneren bir karar kabul etti. Ağustos ayında, Yunanistan Başbakanı A. Papandreou, Amerikan roketlerinin yerleştirilmesinin altı ay ertelenmesini istedi. Bu da, bir anlaşmaya varılması amacıyla Cenevre görüşmelerinin sürmesine yol açabilirdi. FAC topraklarına «Pershing-2» roketleri yerleştirmenin feci sonuçları konusunda Federal Meclisteki «Yeşiller» grubu uyarıda bulunuyor. Roket karşıtı eğilimler, Batı Almanya sosyal demokratlarının sıralarında, aynı zamanda onun yönetiminde kristalleşiyor. Amerikan kanatlı roketleri konusunda, İngiltere İşçi Partisi karşı konum alıyor.

Açıktır ki Reagan yönetiminin bugünkü politikasının geçerliliği konusunda kuşkuvar, hatta ABD egemen çevrelerini bile kapsıyor. Burada söz konusu olan, ülkenin ekonomik, politik ve askersel çevrelerinin bir dizi ünlü temsilcisidir. ABD Kongresinde, nükleer silahların dondurulması, askersel harcamaların azaltılması yanlılarının sayısı artıyor.

Böylece kapitalist dünyada, uluslararası alandaki gerçek durumu gözönünde bulunduran realist eğilimler olgunlaşıyor. Bunun bir kanıtı da, Avrupa güvenliği ve işbirliği toplantısına katılan devletlerin temsilcilerinin Madrid toplantısının başarıyla sonuçlanması üstüne anlaşmalara varmalarıdır. Gelecekte atılacak adımlar konusunda anlaşmaya varılması, (herşeyden önce, 1984 yılının başında, Avrupa'da karşılıklı güveni ve gü-

venliği güçlendirme önlemleri ve silahsızlanma üstüne bir konferansın yapılması kararı farklı toplumsal sistemlere bağlı devletlerin barış içinde yanyana yaşaması gerekliliği süreçlerinin giderek daha güçlendiğini gösteriyor.

Devletlerarası bağların güçlenmesi, aralarında gelecek yüz yıla uzanan ekonomik programların da bulunduğu, uzun süreli antlaşmalar ve sözleşmeler anakaramızda okyanus ötesinden gelen bir dizi hücumla dayanmış olan yumuşamanın maddesel temelini oluşturmuştur. Bugünkü durum çok gergin de olsa, Avrupa'da, «soğuk savaş» rüzgarının tamamen ege-men olmadığı bir politik hava oluşmuştur.

Bu çözümlene, 80'li yılların başında dünyada, belirli ölçüde nükleer yüz-yıl için eşine rastlanmadık bir durumun ortaya çıktığı sonucunu veriyor. Bu durum, emperyalist çevrelerin, tarihsel sürecin gelişmesini kuvvete başvurarak değiştirme girişimleri, hatta ana amaçlarına ulaşmak, yani dünya sosyalizmini geri itmek, kaybettiği konumları yeniden geri almak için giriştikleri çabaların ölçüsü bakımından eşine rastlanmadık bir durumdur. Bu durum, emperyalist planlara karşı koyan güçlerin birleşme ölçüsü, emperyalist planlara ardıcıl ve kesin karşı koyan savaş karşıtı hareketin genişliği bakımından da eşine rastlanmadık bir durumdur.

Durumun olağanüstü ciddi olduğu olgusundan hareket eden komünistler, iç cephede ve uluslararası alandaki çalışmalarının özünü daha ayrıntılı değerlendirme zorunluğunu her zamankinden daha fazla hissediyorlar. Yunanistan Komünist Partisi günümüzde her çeşit sosyal, ekonomik ve diğer sorunların çözümünün önkoşulunun dünyamızda yaşama son verebilecek nükleer savaş önlemek olduğuna inanıyor. Ancak, barış için savaşım-da, en geniş toplumsal güçlerin birleşmesi ödevini, sınıfsal, politik, felsefi ve diğer görüş ayrılıklarının üstünde sayarken, bu temelde onların birleşmesi için çalışırken biz, tarihsel amacımızdan, yani sömürü sistemine son verme amacımızdan hiç bir surette vazgeçmiyoruz.

Adaletli, demokratik bir uluslararası politikayı savunmak her zaman «işçi sınıfının kurtuluğu için genel savaşımın» ⁽¹³⁾ ayrılmaz bir parçasını oluşturmuştur. Günümüzde, toplumsal yaşamın enternasyonalleşmesi süreci koşullarında, sınıfsal ve devrimci çıkışlar için dış koşulların rolü, önemli ölçüde artmıştır. Komünistlerin, savaş karşıtı hareketin gelişmesine ayırdıkları özel dikkat de, bu olgudan kaynaklanıyor.

NATO üyesi bir dizi devletin komünist partileri yayınladıkları çağrılar-da, barış için savaşım-da, hükümetlerinin 1979 nükleer silahlanma kararını alan ülkelerin komünistlerine özel bir sorumluluk düştüğünü belirttiler. Partimizin, Danimarka, Lüksemburg, FAC, Norveç, Türkiye, Kanada ve ABD Komünist Partileriyle imzaladığı Ortak Belgede, Avrupa'ya Amerikan roketlerinin yerleştirilmesine karşı daha enerjik bir biçimde karşı

(13) K. Marks ve F. Engels, Yapıtları, c. 16, s. 11.

konması, nükleer silahların dondurulması, nükleer silahlardan arındırılmış bölgeler oluşturulması, silahsızlanma alanında yeni önlemlerin alınması çağırısı yapılıyor. Kanımıza göre, SSCB ve öteki Varşova Antlaşması devletlerinin barış girişimleri, bu sorunların adaletli çözüm yolunu açıyor.

Yunanistan Komünist Partisi'ne gelince, Partinin 11. Kongresinde Merkez Komitesi Genel Sekreteri H. Florakis okuduğu çalışma raporunda şunları belirtti: «YKP'ne göre, barışçıl gelecek için bugünkü kritik uluslararası koşullarda silahsızlanma, barış, uluslararası yeni ekonomik düzen, demokrasi ve ulusal kurtuluşu uğrunda savaşıyor halklarla dayanışma gibi insanlığın önünde duran büyük sorunların çözümünü için savaşımında komünist ve işçi partilerinin ortak irade göstermeleri, ortak eylem için çalışmaları özel bir önem taşımaktadır. YKP, buna, komünist ve işçi partilerin uluslararası toplantısının çağırılması da içinde olmak üzere, önceden düşünülmüş, uygun bir dönemde alınmış ikili ve çok yönlü önlemlerin yardımıyla ulaşılacağı kanısındadır.»⁽¹⁴⁾

Barış hareketinin temel sorunlarında, onun antiemperyalist özü gibi sorunlarda kardeş partilerin konumu aynıdır, ya da birbirine çok yakındır. En önemlisi de, uygarlığın kurtarılması adına, emperyalizmi püskürtmek için uluslararası komünist hareketin birliğinin kurulmasına ağırlık vermek, partilerin politikasında egemen çizgi olmasıdır. Bütün bunlar, barışsever güçlerin savaşımında komünistlerin rolünün artabileceğini ve artması gerektiğini söylememize olanak sağlıyor.

1983 yılının son ayları, sorumlu bir dönemdir. Avrupa'da yeni bir nükleer silahlanmanın girişimcilerine, «Nükleer savaşa karşı, barış ve yaşam için» belgisi altında Prag'da yapılan Dünya Asamblesinde yansısını bulan halkların iradesini dayatmak ve uğursuz gidişi durdurmak için henüz geç değildir. Bugünkü koşullarda NATO'nun roketlerle ilgili planını bozma, Washington'un bağlaştığı durumundaki hükümetlerin bu planı gerçekleştirmelerini olanaksız kılacak politik koşullar oluşturma, bu yönde atılacak çözümleyici bir adım olabilir.

Avrupa'nın ABD'nin nükleer poligonu durumuna getirilmesine karşı savaşım, genişliyor ve derinleşiyor. Bu savaşım, her ülkenin özgül koşullarına uygun yeni biçimler alıyor.

Federal Almanya Cumhuriyeti'nde, «Pershing-2» roketlerinin yerleştirileceği askersel alanların önünde antiroket direnişleri geniş parlamento dışı ve demokratik hareketler yaygınlaşıyor. Sokakların, kentlerin, okul ve üniversitelerin, işletmelerin nükleer silahlardan arındırılmış bölgelere dönüşürülmesi girişimleri artıyor.

Onbinlerce Yunanlı, tarihsel Akropol'u canlı bir halkıyla kuşattılar,

(14) Yunanistan Komünist Partisi'nin 11. Kongresi, s. 16.

onun etrafında «barış çemberi» oluşturdular. Onlar şunu belirttiler: «2500 yıldan beri korunmuş olan bu tarihsel anıtın, bir çalınıklık sonucu, bir sanide de yok olmasına izin verilmemelidir».

Greenham Common (İngiltere) ve Comiso (İtalya) «barış kampları»ndaki olaylar, dünyanın dört bir yanında iyi biliniyor. Bu eylemlere katılanların, Amerikan roketlerinin yerleştirileceği yerlerde, erk çevrelerine karşı yiğitçe karşı koymaları, öteki ülkelerde barışsever güçlerin eylemleri için katalizator rolü oynuyor.

Hollanda'da, hükümetin Amerikan roketlerinin yerleştirileceği yer olarak seçtiği Wundrecht hava kuvvetleri üssünde «barış anıtı» dikilmesi kararlaştırıldı. Burada yığinsal miting ve gösteriler yapılacaktır.

Belçika, Hollanda, Federal Almanya'daki «Kadınlar barış için» gruplarının girişimiyle «Barış-83 Yürüyüşü» yapıldı. Bu yürüyüş, anakaranın birçok ülkesinin topraklarından geçen, savaş tehlikesine karşı en yığinsal eylemlerden biri oldu.

ABD'nde 700'ün üstünde yığın örgütünü temsil eden, ülkenin 400 kentinden 400 bin Amerikalı, Washington'a yürüyüş yaptılar. Onlar, milyonlarca Amerikalı adına Reagan yönetiminden barış, iş, özgürlük istediler.

Washington'un, Batı Avrupa ülkelerine yeni roketler yerleştirme tarihinin yaklaşmasıyla, tüm dünyada şu istem daha da yaygınlaşıyor: «Roket değil, görüşmeler!» Bu istemi yalnız toplumsal örgütler değil, yukarıda belirtildiği gibi, birçok ülkenin resmi çevreleri de destekliyor. Bunun amacı, NATO patronlarının, böylesi karmaşık ve sorumlu bir tartışmayı torpillemek için kendilerinin saptadığı bir zaman çerçevesine sıkıştırıp boğmalarına izin vermemektir. Cenevre görüşmelerinde bir başarının sağlanmasına yönelik çabalara, savaş karşıtı hareketin, SSCB ve onun bağlaşıklarının önerilerlerinin barışsever niteliğini aydınlatma uğrunda giderek aktifleşen çalışmaları önemli ölçüde katkıda bulunuyor. Savaş karşıtı hareketin tüm biçimlerinin kullanılması, barışsever hareketin çerçevesinin giderek genişlemesi ve onun pekiştirilmesi, yeni Amerikan roketleri yolunda aşılması olanaksız bir engel oluşturabilir. Biz komünistler, emperyalist güçlerin eylemleri ne olursa olsun, savaş tehlikesine karşı eylemlerin artacağına inanıyoruz. İnsanlığın önünde daha akıllıca bir alternatif yoktur.

Fabrikalar işçi sınıfının kaleleridir

KOMÜNİSTLERİN KAPITALİST İŞLETMELERDEKİ FAALİYETİ UZERİNE ULUSLARARASI SEMPOZYUM

Sermayeye karşı savaşımın çeşitli somut durumlarında, komünistlerin faaliyeti, bütünüyle, işçi sınıfının en fazla yoğun olduğu yerlere, işletmelere yönelir. Bu bağlamda Lenin, şunları söylemiştir: „Hareketin başlıca gücü, büyük fabrikalardaki işçilerin örgütlenmesinden kaynaklanır. Çünkü büyük fabrikalar (işletmeler) yalnız sayıca işçi sınıfının ağırlıklı bölümünü içermekle kalmaz, aynı zamanda etkinlik, gelişme ve savaş yeteneği bakımından da birincidir. Her bir fabrika kalemiz olmalıdır.“ (1)

Günümüz koşullarında bu görev nasıl ele alınıyor? Komünistler, fabrikalarda işçi sınıfı hareketini geliştirmek için hangi savaş biçimlerini kullanıyorlar? Kapitalizmin genel bunalımının keskinleştiği koşullarda, onlar, sermayenin emekçilere saldırısını nasıl göğüslüyorlar? Buna benzer bir dizi soru, «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi ile Avusturya Komünist Partisi MK tarafından ortaklaşa düzenlenen uluslararası sempozyuma katılanların tartıştıkları sorulardı. Sempozyum, Avusturya KP'nin Viyana yakınlarındaki Mauerbach'daki parti okulu binasında şu kardeş partilerin temsilcilerinin katılımıyla yapıldı: Avusturya, Danimarka, Federal Almanya, Finlandiya, İngiltere, Yunanistan, İspanya ve ABD.

Aşağıda, bu sempozyumda yapılan konuşmaların geniş bir özetini sunuyoruz:

PARTİ ÇALIŞMASINDA ÇETİN CEPHE

Sempozyumun açış konuşmasını yapan Avusturya Komünist Partisi Başkanı Franz Muhri şöyle dedi: Partimiz için işletmelerdeki politik çalışma ve fabrika parti örgütlerinin faaliyetleri yaşamsal önemdedir. İşletmeler, emek ile sermayenin çıkarlarının çatıştığı ilk alandır. Bu, şu günlerde daha da hissediliyor. İşverenler, üretimin rasyonelleşmesi adı altında emekçilerin sömürülmesini artırıyor, bunalımın yükünü onların sırtına bindirmeye çabalıyor ve işçi liderlerine yönelik değişik baskı biçimleri uyguluyorlar. Bu, solcu ve ilerici güçlerin emekçilerin yaşamsal çıkarlarını savunmak için ortak eylemler örgütlemeleri yolunda geniş olanaklar yaratıyor. Bir başka önemli görev, en başta ABD'nin gerici emperyalist çevreleri tarafından yaratılan ve giderek artan savaş tehlikesinden kaynaklanıyor. Günümüz koşulları, fabrikalardaki gücüne dayanan örgütlü işçi hareketinin vargüçle barış için savaşımında yer almasını zorunlu kılıyor.

(1) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 7, s. 15.

Emekçi kolektifleri içindeki çalışma parti faaliyetimizin başlıca hattıdır derken, elbette bu alanda «zayıf noktalarımız» olduğunun üzerini örtmek istemedim. Şu ana kadar, fabrikalardaki pratik çalışmalarımızı tümüyle doğru bir raya oturtamadık. Sempozyumda yapacağımız, bu çetin sorunla ilgili deneyim değiş tokuşu ve tartışmaların ortak amaçlarımız ve ülkülerimiz için yararlı olacağına inanıyorum.

Alman Komünist Partisi temsilcisi *Karl Stiffel* şunları belirtti: Partimiz şu anda FAC'de yolu sosyalizme açacak antitekel demokrasi için savaşım veriyor. Biz, emekçilerin çoğunluğunun, özellikle de işçi sınıfının sanayi çekirdeğinin bu amacı desteklemesine çalışıyoruz. Bu yoldaki başarılar, fabrikalardaki parti örgütlerinin sayısına ve gücüne, onların etkinliğine ve yığın bağlarına, militanlığına ve aktifliğine bağlıdır.

Komünistlerin fabrikalardaki çok yanlı faaliyetleri, özellikle de büyük fabrikalardaki faaliyetleri, sınıf savaşımının ilerlemesi işçi hareketinin, özellikle de onun devrimci kanadının güçlenmesi için büyük önem taşıyor. Bazı verileri iletelim: FAC'deki maddi üretimde, her biri binin üzerinde işçi çalıştıran 1.200 fabrika vardır. Sanayi işletmelerinin yalnızca yüzde 1,7'sini oluşturmalarına karşın, bu fabrikalarda 3,4 milyon işçi ve emekçi çalışır (sanayideki işgücünün yüzde 40'ı) Buralar, öteden beri emekçilerin tüm eylemlerine ivme veren yerler olmuştur.

Partimiz Yönetim Kurulu'nun geçen yıl yapılan Altıncı Oturumu'nda günümüz koşullarında işçi sınıfının rolü incelendi ve Alman Komünist Partisi fabrika örgütlerinin görevleri, şu eklenerek formüle edildi: «Sınıf düşmanı, şu noktaların bilincindedir: Sorun önümüzdeki dönemde büyük işletmelerde uzlaşmacılık ideolojisi ve pratiğinin çelişkilerin üzerini örtmeye devam edip etmeyeceğinde; bunun işçi sınıfının savaşımının canlanmasını önleyip önleyemeyeceğinde; sınıfsal durumunun bilincine varan işçilerin kendi çıkarlarını başarıyla savunmak için örgütlenip örgütlenemeyeceklerinde düşümleniyor.»

AĞIRLAŞAN BUNALIMLA KARŞI KARŞIYA

Fabrikalardaki parti çalışması, partilerin faaliyet gösterdikleri koşulların doğru değerlendirilmesini gerektiriyor. Bunu vurgularken, sempozyuma katılanlar, kapitalist ekonominin günümüzdeki durumunu, ondaki yapısal değişikliklerin ve bunalımın işçi sınıfının faaliyetine gösterdiği etkiyi irdediler.

Ramon Mendezona (İspanya Komünist Partisi) şöyle dedi: İşsizlikteki keskin sıçrama, komünistlerin etkin bir çalışma örgütlemelerinin önünde ciddi bir engeldir. Toplu işten çıkarmalar, işletmelerin kapatılması ve tam gün çalışmayanların sayısının artması, işgücünün boyuna değişmesine yol açıyor ve iş ve işkolu değiştirmeleri artırıyor. Bunun sonucu olarak, işyer-

lerini yitirmek korkusuyla birçok emekçi sosyal bakımdan daha pasif oluyor ve bireyci ve korporatif eğilimler, sekterlik ve dar çıkarıcılık yaygınlaşıyor.

Tüm bu etmenler hem bugün hem de yarın dikkate alınmalıdır, çünkü kapitalizmin, bunalımını «tedavi» etmek üzere almayı amaçladığı tüm önlemler yüksek bir işsizlik doğuruyor ve sendikal faaliyeti dizginlemeye yöneliyor. Komünistler, bunu nasıl göğüsleyebilirler? Biz, emekçilerin çıkarları açısından kendi ekonomik seçeneklerini formüle etmeleri, kapitalist üretimin günümüzde içiçe geçen çelişkilerine yanıtlar vermeleri ve bu çıkarlar için ardıcıl savaşmaları gerektiğine inanıyoruz.

Burada bir başka önemli etmen daha var. Yeni teknolojinin uygulanması geleneksel işçi sınıfını azaltmaya yöneldiği için, toplumun sosyalist çizgilerde dönüştürülmesini isteyen ve giderek artan ölçüde kapitalist sömürden zarar gören kesimleri içerecek biçimde yığın hareketinin sosyal tabanını genişletmek için adımlar atılmalıdır. Partinin görevi, bu kesimlerin politik bilincini biçimlendirmek, örgütlü işçi hareketinin daha da gelişmesi için çalışmaktır.

İngiltere Komünist Partisi'nin temsilcisi *Kevin Halpin* şunları söyledi: İngiltere'de 5 milyonun üzerinde işsiz vardır, tutucu hükümetin ekonomik stratejisinin sonucu budur. En güçlü parti örgütlerimizin bulunduğu makina yapımı sektörü, işletmelerin kapatılmasından en çok zarar gören sektör oldu. Gerçekten de, işverenler işçileri çıkartırken, onlara öteki işletmelerde de kapıların kapalı olacağını görüyorlar.

Bir zamanlar İşçi Partisi, kendi çapında yeni teknoloji getirilmesi nedeniyle işlerinden olanlar için birşeyler yapmaya çalıştı. Bunun sonucu olarak, kendi istekleriyle işten ayrılan liman işçilerine tazminat ödendi. Biz ise, şu belge altında savaşım veriyoruz: «İş satmayın, çünkü o sizin değildir, işçi sınıfına aittir.»

İşsizler arasında aktif çalışmak oldukça zordur. İkinci Dünya Savaşından önce işsizlerin kendi hareketleri vardı ve bu hareket işsizlik sigortası ödeme yerlerinde yoğunlaşmıştı. Bugün, bu ilişki merkezleri bile yoktur. İşsizlik sigortaları postayla gönderilmektedir. Biz yine de elimizden geleni yapıyoruz. Bir dizi önlemlerle, işsizlerin sendika üyesi olmaya devam etmeleri sağlanmıştır. İngiltere Sendikalar Kongresi (TUC) tarafından birçok işsizlik merkezi kurulmuştur. Komünist Partisi ve onun gençlik örgütü, bunları kendi faaliyetlerine çekmeye çalışıyorlar. Ne ki, bu konuda sorunlar ve zorluklar çoktur.

Sık sık bunalım koşullarında işçi sınıfının devrimci faaliyetinin artma eğilimi gösterdiği söylenir. Ne ki, biz, çoğu kez bunun tersine de rastlıyoruz. İşsizlik, düş kırıklığı, politik kuşkuculuk ve daha bir dizi olumsuz sonuç getiriyor. Bu nedenle, tartışmada, fabrikalardaki komünistlere, işçilere kapitalist sömürünün tüm biçimlerini anlatmak, sınıf bilinçlerini geliştirmelerine yardımcı olmak ve işçileri sınıf savaşımının yaşama ve çalışma

koşullarını iyileştirme yolu olduğuna inandırmak görevi düşüyor. *Karl Stiffel* şunu ekledi: Bunun yapıldığı yerlerde, yığın eyleminin yeni bir nitelik kazandığı, örneğin, bunun FAC'deki çelik sanayiinde işyerlerini kurtarma hareketinde, gemi yapımcılarının demokratik kontrollü devletleştirme istemini yükseltmelerinde, ülkenin kuzeyindeki tersanelerde, vb. görülüyor. İşyerlerinin savunulmasına ilişkin savaşta emekçilerin kimi kesimlerinin ekonominin tekelleşmiş sektörlerinde mülkiyetin değiştirilmesi sorununu yükseltmeleri dikkate değerdir. Bu, tümüyle olmasa da, fabrikalardaki parti örgütlerinin açıklayıcı çalışmalarının etkinliğinin bir sonucudur.

«DARPHANE»LER VE ONLARIN SAVUNULMASI

James West (ABD Komünist Partisi) şunu belirtti: Kapitalist işletmeler, işçilerin kanı ve terinden kâr üreten «darphane»ler olarak tanımlanabilirler, onlar sömürücü erkin tüm altyapısını gizleyen temellerdir. Kapitalistler, elbette, fabrikalardaki çıkarlarını güvence altına almak için herşeyi yapıyorlar. İşçi sınıfının demokratik kazanımları ne olursa olsun, ülkemizde, bunlar, fabrika duvarlarından içeri giremiyor. Silahlı bekçiler, şirket casusları, elektronik «göz ve kulaklar», cezalandırma ve para cezaları sistemi, işten atma tehditleri, bunların tümü işçileri ürkütüyor ve işverenlere karşı direnmek üzere birleşme çabalarını nötralize ediyor. Bu işçi düşmanı politikanın sivri ucu emekçilerin çıkarlarını savunmak için daha ardıcıl konular alanlara, komünistlere yöneliyor.

Yunanistan Komünist Partisi'nden *Dimitris Karagules* şunu vurguladı: Bizim ülkemizde emekçilerin fabrikalarda kendi çıkarlarını koruyan kendi örgütlerine sahip olmasını sağlayacak yasalar yoktur. 1981 seçimlerinde sağcı güçlerin yenilgiye uğratılmasından sonra ⁽²⁾ sendikal hareketin yükseltilmesi için kimi olanaklar oluştu. Ne ki, sermaye, işten çıkarma, şantaj ve öteki baskıcı yöntemlerden yaygın olarak yararlanıyor. Böylece, resmen işletmelerde parti ve sendika çalışmasının serbest olmasına karşın, fabrika sahipleri – reformist propagandanın da yardımıyla – bizim çalışmamızı ve genelinde barış, bağımsızlık ve demokrasi için savaşımı engelleme yolunda herşeyi yapıyorlar. Başka deyişle, emekçi yığınların yoğunlaştığı sanayi işletmesinden politikayı dışlama çabası öne çıkıyor.

Kevin Halpin şöyle dedi: İngiltere'de bir iş için başvurularından sık sık sendika kartı isteniyor ve eğer böyle bir kartınız varsa, işe alınma olasılığınız azalmış demektir. Böylesi bir uygulama yasalarla yasaklanmıştır, ama pratikte . . .

Burjuva devletinin ve işverenlerin ayrımcı politikasına karşı savaşım

⁽²⁾ 1981 yapılan parlamento seçimlerinde hükümet, Yunanistan Sosyalist Hareketi'ne (PASOK) geçti.

nasıl örgütleniyor? Sempozyuma katılanlar, bu soruya, dayanışma eylemleri örgütleyerek, yanıtını verdiler. Risto Koskinen (Finlandiya Komünist Partisi) bu konuda, en büyük Fin şirketlerinden birinde geçen bir olayı aktardı. Yönetim kurulu işyeri komitesinin başkanı ve sekreterine (her ikisi de Finlandiya Komünist Partisi üyesi) karşı yasal koğuşturmaya başladı. Suçlama neydi? Suç, toplu sözleşme görüşmeleri sırasında işverene baskı yapmak için «bir günlük eylem» idi. Mahkeme sürerken, şirketin fabrikalarında grevler örgütlendi. Finlandiya Komünist Partisi MK Politik Bürosu bir bildiriyle bu keyfi işlemleri kınadı. Yetkililer, yoldaşlarımızı salıvermek zorunda kaldılar. Partide ve fabrika örgütlerinde aktif dayanışma doğaldır ve günümüzde daha da acildir.

EYLEM BİRLİĞİNİN GÜCÜ

«Koşullarımızı ancak ortak ve koordine çabalarla iyileştirebileceğimizi unutmamalıyız.»⁽³⁾ Lenin, işçilere bunu söylemişti ve bu, komünistlerin fabrikalardaki emekçilerin eylem birliğini sağlama yolundaki tutumlarını en iyi yansıtır. Bu nedenle bu konu, sempozyumdaki tartışmanın merkezi bir sorunu oldu.

Anton Hofer (Avusturya Komünist Partisi) şunları söyledi: Ülkemizde politik yaşam onlarca yıl boyunca sosyal demokratların sağ kanadının sınıf uzlaşmacılığı tarafından belirlendi. Bu politika çerçevesinde, sendika yönetimlerindeki uzlaşmacıların görevi, işçi sınıfının enerjisini söndürmek ve aktifliğini bastırmak, özellikle de emekçileri bölmek ve onlara anti-komünizm aşılacak oldu. Avusturya ekonomisinin en canlı olduğu yıllarda yüksek kârlar, gerçek ücretlerde kimi artışlarla eşgidebildi ve bu işçiler arasında sınıf uyumu düşlerinin yaygınlaşmasına yardım etti.

Bunalım keskinleşince, durum da değişti. Sağ sosyal demokratlar artık komünistlerle fabrikalarda ortak eylemi önlemek için çok çalışmak durumunda kalıyorlar, ne ki son zamanlarda – uzun yıllardır ilk kez – komünistler, sosyalist ve hristiyanlar, ücretlerde kesinti olmaksızın 35 saatlik iş haftası isteminde birleşebildiler.

Sermayeye karşı savaşımında birliği sağlamak hiç de kolay değildir. Sık sık ortak eylem için ortak bir „başlangıç noktası» bulmanın ilk önce yapılması gereken şey olduğunu dikkate alamıyoruz. Ayrıca, politik ve ideolojik farklılıklar nedeniyle, birlik istemi karmaşıklaşıyor. Bu, sabır ve ısrarcılık gerektiriyor. Çoğu kez yoldaşlarımız onlara yakın işçilerle ideolojik konularda görüş birliği arıyorlar, dayanışma eylemlerinin örgütlenmesi için şu veya bu somut istem etrafında görüş birliğinin gerekli ve yeterli olduğunu unutuyorlar.

Dimitris Karagules bu konuda şunu belirtti: Yunanistan'da işverenler

(3) V. İ. Lenin, *Tüm Yapıtlar*, c. 2, s. 70.

ve sağcı güçler, birleşik işçi sınıfının kendileri için getirdiği tehlikelerin bilincindedir, bu nedenle de işçi sınıfını bölmeye sendikalar üzerinde denetim kurmaya ya da paralel bölücü örgütler oluşturmaya çalışıyorlar. Ne yazık ki, PASOK da bu yolda yürüyor. Tüm bunlar, bizim işbirliği oluşturma çabalarımızı engelliyor. Komünistler, sosyalistlerle, özellikle de onların gerçek bir değişim isteyenleriyle bunun geniş bir halk bloku ve halkın bağlaşıklığıyla hazırlanmasından yana olanlarıyla ortak yaklaşımlara varmaya çalışıyorlar. Bu nedenle biz, işletmelerde tutucu politik görüşlerin etkisinde bulunan işçileri de gözardı etmiyoruz, onlara, ortak bir düşmana – tekeller – sahip olduğumuzu, emekçiler olarak ortak çıkarlarımız bulunduğunu kavratmaya çalışıyoruz.

Hans Vossen (Alman Komünist Partisi) şöyle dedi: Alman Sosyal Demokrat Partisi'nin sosyalistlerle komünistlerin bağdaşmazlığına ilişkin kararının uzun yıllardır yürürlükte olmasına karşın, bu, işletmelerde hiçbir zaman tümüyle uygulanmadı. Alman Komünist Partisi üyeleri ve SDP üyeleri, sendikalarda, kamu örgütlerinde, girişimlerde ve hareketlerde ortak eylem için olanaklar buluyorlar. Deneyim, bu işbirliği olmaksızın, fabrikalarda emekçilerin çıkarına başarılı bir konum elde etmenin olanaksızlığını gösteriyor.

Bir örnek verelim: Geçen yıl, parti yönetimimiz çelik sanayiindeki komünist fabrika guruplarının bir konferansını topladı. Sanayideki durumu inceledikten sonra, konferans, demokratik kontrol altında bunların devletleştirilmesinde ısrar etmenin gerektiği sonucuna vardı. Birkaç hafta içinde bu belge tüm çelik işletmelerinde yayıldı ve işçiler tarafından benimsendi. Dortmund ve Duisburg metal sendikaları her ikisi de bu sanayideki en büyük sendikalardır, millileştirme fikrini benimseyen birer belge kabul ettiler. Böylelikle, sendikal düzeyde bir anlaşmaya varıldı. Bu olanaklı oldu, çünkü biz fabrikalarda sosyal demokratlarla bu konuyu ayrıntılı olarak tartışmıştık. Şimdi biz, bu istemin gerçekleştirilmesi için birlikte eylem yürütüyoruz.

James West şunu ekledi: ABD'de biz somut konularda ortak eylemin zorluğunu vurgularken, şu formülden hareket ediyoruz: Yalnızca «yukarıdan» birleşik cephe mümkün değildir; «yukarıdan» ve «aşağıdan» birleşik cephe hem mümkün, hem de mümkün değildir; «aşağıdan» birleşik cephe her zaman mümkündür. Bu görüşün temelinde ne yatıyor? Yoldaşlarımızın çalışmasında tabanda ortak eylem sürekli bir amaç olmalıdır, çünkü bu daha yüksek düzeylerdeki birliklere temel olabilir.

Ramon Mendoza, bu bağlamda şunu anlattı: Madrid'de Halk Cephesi'nin başkanı olduğu günlerde, sosyalist parti ile ilişkilerdeki zorluklardan söz ettiği bir zaman, tabanda daha güçlü birliğe yönelmesini istemişti. Palmiro Togliatti, ki o da söz konusu mitingde hazır bulunuyordu, «hem tabandan, hem de tavandan» demişti. Tabandaki eylem bir-

liği, hiç kuşkusuz, öteki düzeylerdeki eylem birlikleri anlaşmalarını sağ- lamada bir araç olmaktadır.

Bir başka konuya daha değinelim. Fabrikalardaki çeşitli politik güç- lerin etkinliğini tartışdığımız için, «aşırılar», hem «sol» hem de sağ «aşırılar» sorununu da ele almak gerekiyor. İşpanya'da komünistlerden daha «devrimci» görünmek isteyen birçok parti vardır ve bunlar gerçekten de böyle olduklarına inanıyorlar. Bu türden sol gurupların kural olarak ulusal politik sahneden silinmelerinin nedeni onların işçi sınıfının önemli bir kesimini kazanamama yeteneksizliğinden kaynaklanıyor. Bu, anarşistler ve anarko-sendikalistler için de geçerlidir. Öte yandan, İşpanya'daki en gerici rgt «Yeni G» de bir sendikal örgüt kurmak istedi. Lumpen proletaryayı, deklase elemanları ve işsizleri kazanmak için ucuz vaat- lerde bulundu. Provokatrler ve profesyonel katiller yetiştirdi, aşırı sağ terörizm beslendi. Tüm bunların hiçbiri sağcı gericiliğe bir şey kazandı- rmadı. Ne ki, bu gibi abalarn artırılması yeniden gündeme gelebilir ve işlerini yitirmiş olan ve hiçbir maddi yardım görmeyenler, 1930'lardaki bunalım sırasında Almanya'da yapıldığı gibi, Hitlerizmin politik sahneye çıkmasında olduğu gibi, bu yönde yeniden kullanılabilir. Gözardı edil- memesi gereken bir tehlike de budur.

SENDİKALARDA ALIşMA

Sendikalar, fabrikalardaki birliğin ifade bulduğu önemli alanlardır ve şu anda son derece zengin olanaklara sahiptir. Sempozyumda, sendika- ların son yıllarda işçilerin çalışma ve yaşama koşullarına ilişkin olarak ortaya koydukları istemlerde önemli ilerlemeler kaydedildiği belirtildi. Bizzat sendikal faaliyet – komünistlerin hiç de küçümsenmeyecek çaba- larıyla da – kapitalizmin sosyal-ekonomik politikasına karşı yönelimde daha net olmaya başladı.

Karl Mller (Danimarka Komünist Partisi) şöyle dedi: Partimiz her za- man sendikalarda çalışmaya birincil önem verdi. Biz, barış, yumuşama ve silaħsızlanma savaşınının yanısıra, bu çalışmanın da büyük önem taşı- dığına inanıyoruz. Buna bağlı olarak, biz, açık, esnek fakat ardıcıl olarak fabrikalarda eylem birliği politikası uygulamaya ve işçi sınıfına iyimser bir perspektif göstermeye çalışıyoruz.

Danimarka sendikaları, yapıları çağdışı olmasına karşın, tek bir organ- da birleşmiştir. Birçok alanda, hâlâ işkollarına göre, kadın ve erkekler için ayrı sendikalar vardır. Elbette yapıda değişiklikler gerekiyor, ama biz esas olarak, politik çizgide bir değişiklik sağlamak ve sendikal hareketteki reformist tutumları aşmak gerektiğine inanıyoruz.

Komünistler, ivedi değişimlerin itici gücüdür. Sosyal-demokratlar ise, sendikal yapının tepesine rekeniyorlar, bizim yoldaşlarımız ise, orta

düzeydeki 3 bin görevi yapıyorlar. Komünistler sektörel örgütlerin ve yerel sendikaların yönetiminde bulunuyorlar, seçilmiş ve profesyonel kadrolar olarak ve işyeri temsilcileri olarak çalışıyorlar. Burada konularımız güçleniyor, ne ki sorun, sendikal gücümüzün nasıl politik güce dönüştürüleceğidir.

Son yıllarda sendikalarda çalışan komünistler işyeri temsilcilerinin girişimci gruplarını kurdular. Amaç, canlı bir çalışmayla fabrikalardaki reformizmi geriletmektir. Bu gruplar, konferanslar topluyor, emekçilerin ortak eylemleri için öneriler yapıyor ve savaştan işçilere yardım etmek için önlemleri koordine ediyor. Ulus çapındaki girişimleri içeren, örneğin 35 saatlik iş haftası ya da burjuva hükümetine karşı işçi hareketinin ortak platformunun formüle edilmesini amaçlayan birçok konferans yapıldı. Bunun sonucu olarak, bu yılın Martında Aalborg kentinde yapılan konferansa yerel sendikalardan ve emek kolektiflerinden 750 delege katıldı. Tartışmaya katılan konuşmacılar, üç partiyi temsil ediyorlardı: Sosyal demokratlar, Halkçı Sosyalistler ve komünistler. İlk kez, tekellerin politikasına karşı işçi sınıfının önerdiği alternatif sorunu görüşüldü. Konferans kararları, işletmelerde yaygın biçimde tartışıldı.

Bu şekilde komünistlerin çabaları, sendikal harekette çeşitli düzeylerde eylem birliğini teşvik etmeye yöneliyor.

Risto Koskinen şunu belirtti: Öteki İskandinav ülkelerinde olduğu gibi, Finlandiya'da da sendikal hareket büyük bir güce sahiptir. Sendikal hareket, işçilerin ve memurların yüzde 80-95'ini birleştiriyor. Komünistler, Finlandiya Sendikaları Merkez Örgütü'nde güçlü konumlara sahiptir. Bu, ülkenin en güçlü sendikal merkezidir ve son 10-15 yıl içinde önemli değişikliklerden geçmiştir. 1971'deki kongresinde programına, örgütün amaçlarını yansıtan şu değişiklik girdi: Sömürüden özgür bir toplum yaratmak.

Komünistlerin sendikalardaki çalışmalara önem vermeleri anlaşılır bir şeydir ve biz kimi olumlu sonuçlar elde ettik. Son birkaç on yıl içinde, Finlandiya Komünist Partisi fabrikalardaki çalışmalarını hızlandırdı ve birçok yoldaşımız işyeri temsilciliklerine ya da yerel sendikalara seçildi. Bu erkek ve kadınlar aynı zamanda parti örgütlerini de yönetiyorlar, böylece bizim kimi fabrika örgütlerimiz, gölge komiteler haline geldi. Sendikal harekette yoğunlaşırken, bunlar, ideolojik-politik çalışmaları, parti saflarını genişletmeyi ve komünist basını yaymayı vb. gevşettiler. Şimdi bu eksiklikleri düzeltiyoruz.

Anton Hofer şunu vurguladı: «Görev kombinasyonu»ndan doğan sorunlarla, bir kişinin hem sendikal örgütün, hem de parti örgütünün başında bulunmasından kaynaklanan sorunlarla da karşı karşıyayız. Böylesi durumlarda, doğru söylemek gerekirse, salt sendikal görevler öne çıkıyor. Fakat parti için önemli olan, yoldaşları yığınların içinde ideolojik ve poli-

tik çalışmaya yönlendirmektedir. Sosyal-ekonomik sorunların özüne kısaca bakıldığında, bunların komünistlerin politik hattı için bir araç oldukları görülür.

James West bu konuya şöyle devam etti: Kimi zaman bir parti örgütünün sendikalardaki parti üyelerinden daha fazla sendikacı olduğu oluyor. Sonuçta, kimi klüplerde ⁽⁴⁾ toplantılarda, eğer iyi hazırlanmamışsa, yalnızca sendikal sorunlar tartışılıyor. Kanımızca ekonomizm eğilimini, çalışmalarımızı salt sendikal reformizm düzeyine indirgemeyi aşmak zorundayız. Partinin fabrikalardaki faaliyetinin başlıca amacı, özgül istemlerle köklü antitekel, demokratik dönüşümler için en geniş savaşımlı birleştirme ve işçilere böylesi dönüşümlerin gerekli olduğunu kavramalarına yardım etmektir.

Tartışma, günümüz koşullarında komünistlerin sendikalardaki çalışmalarının öneminin arttığını ortaya koydu. Konuşmacılar, fabrikalardaki parti örgütleri ile sendikal örgütlerin görevlerinin birbirine karıştırılmaması gerektiğini, çünkü Lenin'in dediği gibi, her ikisinin de kendi doğası tarafından belirlenen bir alanı bulunduğunu, bu nedenle de bağımsız çalışmaları gerektiğini vurguladılar. ⁽⁵⁾

SAFLARI GENİŞLETMEYE ÖZEN GÖSTERMEK

Sempozyuma katılanlar, parti saflarında sürekli bir büyüme, işletmelerdeki emekçilerin komünistlerin yürüttükleri politik çalışmaya gittikçe daha yığınsal bir şekilde çekilmesi olmadan yaşamın komünistlerin karşısına diktiği sorunları ele almanın mümkün olmadığını söylediler.

Dimitris Karagulis şunları söyledi: Biz YKP'nin konularının henüz yeterli kadar güçlü olmadığı fabrika ve işletmelerde parti yapıları kurmaya özel bir önem veriyoruz. Partinin otoritesi ve buna bağlı olarak büyüme potansiyelleri büyük ölçüde politik ve ideolojik çalışmamıza, komünistlerin sendikal savaşılarda oynadığı role bağlıdır. Ama bu çalışmaların sonuçları otomatik olarak parti sıralarının büyümesi şeklinde ortaya çıkmaz. Bu, ancak, planlı, somut bir örgüt çalışmasının sonucunda elde edilebilir. Bu, hiçbir zaman unutulmamalıdır.

Ramon Mendoza şunları belirtti: Biz sanayi işletmelerinde en fazla saygınlığı olan işçileri komünistlerin saflarına kazanmak üzerinde yoğunlaşıyoruz. Partiye katılan herkesi iyi karşılıyoruz, ama işçi sınıfının en önde gelen üyelerini partilemeye özel bir ilgi gösteriyoruz. Öte yandan bu, bazı yeni yanların hesaba katılmasını da beraberinde getiriyor. Çünkü bugün İspanyol proletaryasının hatırı sayılır bir kısmı hizmetler kesiminde çalışıyor, bazı üretim sektörlerinde de mühendis ve teknik personel oranı

⁽⁴⁾ ABD KP'de parti taban örgütlerine verilen ad.

⁽⁵⁾ V. İ. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 16, s. 430.

artıyor. Eğer toplumun sosyalist çizgiler taşıyan bir dönüşüme uğratılmasını amaçlayan güçlerden bir blok oluşturmak ve kapitalizme karşı gerçekçi bir alternatif formüle edip uygulamaya koymak istiyorsak, bu katmanların arasında da etki kazanmalıyız. Biz bunu sadece bu katmanları, onların arasında geleneksel olarak destek bulmuş olan burjuvaziden uzaklaştırmak için değil, aynı zamanda onları kapitalist sömürüye karşı savaşımında işçi sınıfınının bağlaşıkları durumuna getirmek için yapıyoruz.

Aynı şekilde gençleri partiye yöneltmek sorununu da ele almak istiyorum. Bu konuda bazı nesnel güçlüklerimiz var. Geçtiğimiz son beş yılda işgücü pazarına çıkan gençlerin büyük çoğunluğu iş bulamadı, bu ise, gençlik arasındaki çalışmamızdaki ciddi bir engeldir. Çünkü bu işsiz kalanların çoğu için işyerlerinin yolu kapanmıştır. Böyle işsiz kalmış yüzbinlerce genç kadın ve erkeği politik yaşamda nasıl değerlendireceğiz? Açıkça söyleyeyim ki, şimdiye kadar bunları komünist fikirlere kazanmak için etkili biçimler bulamadık.

Hans Vossen de parti saflarını genişletme sorunları üzerinde durdu ve şöyle dedi: Alman Komünist Partisi Marksist İncelemeler Enstitüsü'nün yaptığı bir incelemenin ışığında şu sonuca vardı: Çabalar öncelikle 35 yaşına kadar olan genç işçiler arasından onlar sağ oportünizmin güçlü etkisi altına girmeden önce üye kazanma üzerinde yoğunlaştırılmalıdır. FAC'de AKP'yle sıkı işbirliği içinde bulunan Alman Sosyalist İşçi Gençliği adlı bir örgüt var. Bir süredir bu örgüt belli başlı işletmelerde kendi kollarını kurdu. Bunun başlangıçta parti grupları açısından bazı olumsuz sonuçları da olduğunu söyleyelim. Çünkü gençlik hücrelerine yardım etmekle görevlendirilen genç komünistler bir süre için fabrika parti örgütlerinin çalışmasından ayrılmak zorunda kalıyorlardı. Ama bu yöntemin, doğruluğunu kanıtladığı kanısında: Çünkü bu yöntem emekçi gençlerin hatırı sayılır bir kesimi arasında partiye ilgi uyanmasına yardımcı oldu. Bundan kısa bir süre önce, Kiel'de bir tersanede parti grubunun hesap verme ve seçim toplantısına katıldım. Toplantıya katılan 25 komünistten sadece bir tanesi Alman Sosyalist İşçi Gençliği'nin üyesi değildi. O da yaşlıca birisiydi.

Sorunun başka bir yanı daha var. Emekçilere daha yakın olmak ve onlarla ilişkileri sağlamlaştırmak amacıyla, sadece işyerinde aktif olmak yeterli değildir, aynı şekilde işçi sınıfının yaşadığı yerlerde de aktif olmak, onun günlük yaşamı ve boş zamanlardaki meşguliyetleri konusunda bilgi sahibi olmak, onun sevinç ve kaygılarını paylaşmak gerekiyor. Bunun için ise iyi örgütlenmiş yığınsal bir kültür çalışmasına gereksinimimiz var.

Ramon Mendezona söz aldı. Bununla ilgili olarak, özel bir nokta gibi gözükecek, ama aslında başta gelen noktalardan birine, pek çok İKP fabrika örgütünün sahip olduğu parti lokallerine dikkati çekmek istiyorum. Bu lokaller genellikle fabrikanın yanında bulunuyor ve çoğu zaman işçi-

lerin çalışma saatlerinden sonra birlikte gidip arkadaşça bir atmosfer içinde sohbet ettikleri ya da televizyon seyrettikleri bir yer olarak da kullanılıyor. Bizim böylesi ilişkilere hiçbir zaman itirazımız yok, ama böyle parti klüplerinde politik çalışma yapılmaması da doğru olmaz. Çünkü politik çalışma, eninde sonunda en önemli olan şeydir. Şimdi artık, bu yerlere propaganda materyalleri sağlamak, buralarda konferanslar vermek, bunları diğer kültürel ve eğitsel etkinlikler için hazırlamak için çalışıyoruz. Böyle bir yere giren bir kimsenin, hemen komünistler arasında özel bir devrimci, Marksist kültür atmosferi içinde bulunduğunu hissedebilmesi gerekir.

Parti saflarını genişletme deneyimi konusundaki tartışmayı *Karl Stiffel* şöyle sürdürdü: Pratik, bir kimsenin partiye girmeden önce bir komünistle bir ya da iki yıl dostça kişisel ilişkiler sürdürdüğünü ve toplumsal ve politik eylemlere katıldığını gösteriyor. Alman Komünist Partisi'nin pek çok parti grubu ve ilçe örgütü yeni üyeler sorununu üç ayda bir kez ele alıyorlar, potansiyel parti üyelerini saptıyorlar ve bu konudaki engelleri analiz ediyorlar. Bunun sonucunda, fabrika parti örgütünün her bir üyesi, önündeki dönemde işletmenin sorunlarını ve bunun ötesindeki politik konuları en aktif bir şekilde işçi arkadaşlarından hangisiyle tartışacağını biliyor. Bu işçi arkadaşına fabrika parti gazetesini tanıtıyor ve onu parti toplantılarına katılmaya çağırıyor. Bu da karşılıklı güven ilişkilerinin kurulmasına yardımcı oluyor. Grevler ya da emekçilerin diğer militan eylemleri sırasında parti saflarını genişletmeye özel bir önem veriyoruz.

Kevin Halpin'in sorusu: Alman Komünist Partisi'nden yoldaşların anlattıkları bireysel deneyim beni etkiledi. Bu konuda onlara şu soruyu sormak istiyorum: İşletmelerde partiye kadınları kazanmak için ne yapıyor?

Hans Vossen'in yanıtı: *Pratiğin kadınların fabrika parti grubunun etkinliklerine kazanıldıkları yerlerde bu etkinliklerin daha etkili olduğunu kanıtlanmasına karşın, bu alanda herşeyin tıkırında gittiğini söyleyemem. Örneğin Grundig'te beş kadın parti örgütüne katıldı ve bunlar giderek kocalarını da partiye kazandırdılar. Şimdi bu grupta yaşam daha ciddi ve pek çok yeni çalışma biçimleri uygulanıyor. Parti gittikçe daha fazla kadını işletmelerdeki politik ve sendikal etkinliklere kazanmak için sürekli çalışıyor. Bütününde AKP üyelerinin % 42'si kadın. Ama biz partinin yönetici yerlerinde henüz yeterince kadın bulunmadığı kanısındayız.*

ILKELERE BAĞLILIK VE YARATICI ARAŞTIRMA

Günlük yaşam ve sınıf savaşımında karşılaşılan çetin sorunlar komünistleri işyeri parti örgütlerinin yapısı konusunu daha esnek bir şekilde ele almaya itiyor. Lenin'in dediği gibi, «bütün yoldaşların kendi bağımsız,

yaratıcı birleşik çabalarıyla yeni örgüt biçimleri icad etmeleri»⁽⁶⁾ zorunludur. Kardeş partiler, ulusal ve yerel koşulları iyice hesaba katan ve yığınların daha etkin bir şekilde etkilenmesini sağlayan taban birimleri kurmakta birçok deneylere sahiptir.

Karl Stiffel şunları belirtti: Alman Komünist Partisi'nde fabrika, yerel ve yüksek okul olmak üzere üç tip parti grubu var. Ama, daha önce de belirttiğimiz gibi, ana ağırlığı maddi üretim alanındaki emekçiler arasındaki çalışmalara veriyoruz. Ama her işletmede hemen bir parti örgütü oluşturmak her zaman olanaklı değil. Bu nedenle, ilk önce, belirli bir işkolunda ve aynı parti ilçe örgütünün alanı içinde kalan fabrikalarda çalışan bütün komünistleri kapsayan birleşik parti grupları oluşturuluyor. Kuşkusuz birleşik parti grupları oluşturulurken yakın gelecekte bağımsız gruplar oluşturmaları amaç olarak alınıyor.

Birkaç aydır, parti işletmelerde aktivist grupları oluşturuyor. AKP Başkanı Herbert Mies bu fikri şöyle açıkladı: «Semt ya da yüksek okul gruplarıyla anlaşmaya vardıktan sonra, birçok parti üyesi geçici olarak işyeri aktivist gruplarında görevlendirildiler. Bu parti üyeleri, komünistlere olanaklı olan her türlü yardımda bulunmak ve onları desteklemekle, ilişki ve bağların geliştirilmesi konusunu onlarla görüşmekle çalışmalarını işçi sınıfı semtlerindeki parti gruplarının çalışmalarıyla koordine etmek, Alman Komünist Partisi'nin gazetesi «*Unsere Zeit*»'in fabrika çıkışlarında satışını örgütlemekle ve fabrika gazetesi için hazırlıkları yapıp bunu düzenli bir şekilde yayınlamakla görevlendirildiler. Kuşkusuz ki, bazı yoldaşların geçici olarak işyeri aktivist gruplarında görevlendirilmesi semt gruplarını bir süre için zayıflattı, ama bu boşluk doldurulabilir. Eğer biz, binlerce parti üyesini fabrika çalışmasına yönelik bir şekilde eğitir, bu aktivistler aracılığıyla yüzlerce işyerinde temsil edilirse bir bütün olarak parti daha güçlenecek ve işçi sınıfı içindeki etkisi gözle görülür bir şekilde yükselecektir».

İşyeri aktivistleri grubu bir temel örgüt değildir, bu gruplardaki komünistlerin kendi bölgesel ya da yüksek okul hücreleriyle bağları sürüyor. İşyeri aktivist grupları, işyerinde bir hücre kurmak amacıyla sınırlı bir süre için bir araya gelmiş yoldaşlardan oluşan küçük gruplardır.

Anton Hofer şunları vurguladı: Tek bir kişi bile olsa, bir komünistin bulunduğu her yerde partinin dayanak noktaları olması gerekir, bu Avusturya Komünist Partisi'nin uyduğu bir ilkedir. Bizim deneyim birikimize göre, fabrika parti grubu şu üç temel ölçüte uymalıdır: Fabrika parti grubu en az üç kişiden oluşmalıdır, parti aidatını doğrudan fabrikada toplamalı ve parti çalışması yürütmelidir. Böyle bir çalışmanın en alt düzeyde uygulanmasının biz, bir fabrika gazetesinin çıkartılmasını, komünistlerden birinin işyeri konseyinde çalışmasını, aralarında «*Volksstimme*»

(6) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 12, s. 88.

gazetesinin de bulunduğu politik yayınların kollektifde dolaşımının sağlanmasını ve parti eğitimi dzenlenmesini anlıyoruz. Avusturya Komünist Partisi fabrika grupları için bu görevlerin yapılması zorunludur. Ama eğer fabrikada sadece bir ya da iki komünist varsa ne olacak? Bu durumda, ya parti hücrelerinin görevlerini yerine getirecek bir dayanak ya da işçiler ve ilerici sosyalistlerle bağları sürdüreceğ bir fabrika ilişki grubu oluşturulur. Her bir işletmede bir fabrika parti grubu kuramadığımız sürece böyleci geçici örgüt biçimleri zorunludur.

James West şunları belirtti: ABD Komünist Partisi'nde bizim de böyleci geçici örgüt biçimlerimiz, sanayi klüplerimiz var. Ama ben başka bir önemli sorunu ele almak istiyorum: Bölgesel hücrelerle işyeri hücreleri arasındaki karşılıklı etkileşme. Daha önce başkalarının da burada belirttiği gibi sadece fabrikaların içersinde ya da önünde, fabrika çıkışlarında değil, aynı zamanda, belirli bir fabrikanın işçilerinin oturduğu işçi sınıfı yerleşim yeri temelinde işsiz örgütleri, konut ve kira sorunları komiteleri, vb. kuruluyor. İşçilerin ailelerinin kendi sınıfsal çıkarları için savaşımına yöneldikleri yer de burasıdır.

Partimiz, çabalarını işyeri çalışması çevresinde yoğunlaştırmak üzere özel bir plan hazırladı. Bu plan yalnız fabrika grupları için değil, aynı zamanda bölge grupları için de hazırlandı. Bu klüplerin üyeleri sanayi işçilerinin aileleriyle ilişki kurmaya ve onlar aracılığıyla öteki emekçilerle de ilişki kurmaya çalışıyorlar. Buna ek olarak, yerel gruplar gazetemizi fabrika çıkışlarında satıyorlar, fabrika gruplarına kendi yerleşme yerlerinde toplantılar düzenlemeleri için yardım ediyorlar. Kanımca, bu çalışma alanındaki öteki partilerden yoldaşların da deneyimlerini dinlemek ilginç olacaktır.

Sözü *Karl Stiffel* aldı: İzninizle, ilkönce Alman Komünist Partisi'nin üretim ve bölgesel kuruluş ilkesine dayandığını belirteyim. Her zaman, yığın hareketinin saflarından gelen yeni parti üyeleri, yerleşmiş örgüt ilkelilerinin gözden geçirilmesini önerirler. Bunu kabul edemeyiz, çünkü, biz kendimizi savaşkan bir işçi sınıfı partisi olarak kabul ediyoruz ve bu nedenle ana çabamızı özellikle üretimdeki emekçiler arasındaki çalışma üzerinde yoğunlaştırıyoruz. Bu, kuşkusuz Alman Komünist Partisi'nin semtlerdeki önemli çalışmadan vazgeçmek istediği anlamına gelmez. Tersine, biz yukarıda adı geçen aktivist gruplarından çabalarını yerel parti gruplarıyla, özellikle işçi sınıfının yerleşme yerlerindekiyle uyumlaştırmalarını istiyoruz ve yerel gruplara da semtlerdeki konumlarını sağlamlaştırmaları gerektiğini hatırlatıyoruz.

Ramon Mendezona şöyle dedi: İspanya Komünist Partisi'nin etkisi Marksist, devrimci bir sınıf örgütü olarak yeniden sağlanması herşeyden önce partinin işçi sınıfı hareketi içindeki etkisinin yeniden sağlanması demektir. Özeleştirel bir yaklaşımla, geçtiğimiz beş yıl boyunca emekçiler

arasındaki çalışmamızı önemli ölçüde gevşettiğimizi kabul etmemiz gerekir. İspanya Komünist Partisi'nin işyerlerindeki örgütlerinin sayısı düştü, geriye kalan örgütler ise – az sayıda jstisna ile – önlerine konan politik görevleri yerine getirecek düzeye ulaşmakta güçlükler çekiyorlar. Tarihe kısa bir göz atış, ne demek istediğimin daha iyi anlaşılmasını sağlayacaktır.

Faşist diktatörlük sırasında İKP'nin en örgütlü ve en etkin güç olduğu genellikle kabul edilir. Yeraltında geçen yıllar sırasında parti büyük sayıda fabrika örgütünü aktif politik çalışmaya soktu. Komünistler, işçi komisyonlarının kurulmasında, geliştirilmesinde ve güçlendirilmesinde önemli bir rol oynadılar. Bilindiği gibi işçi komisyonları bugüne kadar da 250'yi aşkın işçinin çalıştığı işyerlerindeki en güçlü sendikalar oldular.

Frankoculuğun çöküşü yaklaştıkça partimiz yeni koşullardaki çalışmayı hazırlayıcı bir dizi örgütsel önlem aldı. Üretim esasına göre çalışan ve gizlilik koşullarında birbirleriyle ilişkisi olmayan hücreler yerlerini bölgesel, yerel kuruluş ilkesine göre kurulmuş örgütlere bıraktılar. Bununla birlikte kimi önemli hatalar yapıldı. Komünistleri işyerlerinde birleştiren bütün biçimler otomatik olarak ortadan kalktı. Yerel, bölgesel kuruluş ilkesinin getirilmesi işyerlerindeki parti üyeleri arasındaki esnek bağ biçimlerinin sürdürülmesiyle bir arada yürütülmedi. Bunun sonucunda, pek çok komünist kendilerini hemen hemen bütünüyle sendika çalışmasına verdiler, diğerleriyle kendilerini düş kırıklığına ve karamsarlığı kapıttılar. «Aşağıdan politika» yerine «tepeden politika»nın vurgulanması, İspanya Komünist Partisi'ni gittikçe artan ölçüde işçi sınıfı hareketinin dirimsel sorunlarından uzaklaştırdı. Sendikaların içinde ve komünistler arasında politik sürtüşmeler arttı. Parti bir bunalıma girdi.

Bu durumda bizim ivedi ana görevimiz işyerlerindeki parti hücrelerini yeniden kurmak ve sayılarını artırmak, komünistlerin emekçi kolektiflerindeki örgütsel etkilerini yükseltmek, ve işyerlerindeki rollerini artırmaktır. Bunlar, İspanya Komünist Partisi'nin önümüzdeki 11. Kongresinde tartışılacaktır.

KOMÜNİSTLERİN SESİNİ DUYULUR KILMAK

Dimitris Karagulis şunları söyledi: İşyerlerindeki çalışmanın önündeki çok sayıda engele karşın, Yunanistan Komünist Partisi kendi fikirlerinin özgürce yayılması için büyük çaba gösteriyor. Partinin konuları ve vardığı sonuçlar emekçilere ve daha geniş bir kamuoyuna gazetemiz «Rizospastis», afişler ve başka basılı gereçler ve parlamentodaki YKP sayıtları gibi çok çeşitli kanallar yoluyla duyuruluyor. Ama komünistlerin sadece görüşlerini duymak halk için yeterli değildir. Bu fikirler halk tarafından açıkça kavranmalı ve onları savaşa çağırmalıdır. Dolayısıyla, her parti üyesi bir propagandacı olmalıdır.

Bunalım koşullarında ekonomik savaşla politik savaşım arasındaki bağlantının gittikçe arttığını daha önce söylemiştik. Bu, işçi sınıfının daha yüksek ücret için daha ciddi eylemler yapmasının komünistlere emekçileri ekonomik alternatifimizin, politikamızın tümünün doğru ve fikirlerimizin yaşama geçirilebilir ve güçlü olduğuna ikna olanağı verdiği olgusunda da dile geldi. Partinin taban örgütleri Marksizm-Leninizm fikirlerini fabrikalarda daha çeşitli biçimlerde yayma ve açıklamaya giriştiler. Karl Marks yılı dolayısıyla yaygın hazırlıklar yapıldı. Bu hazırlıklar sırasında devrimci teorinin öneminin kalıcı olduğunu kanıtladık ve işletmedekiler de içinde olmak üzere, köklü toplumsal dönüşümlerin zorunlu ve gerçekçi olduğunu gösterdik.

Kevin Halpin şunu belirtti: Parti işyeri örgütleri ancak Marksist anlayış olduğu zaman karmaşık sorunlara etkin yanıtlar getirebiliyor. Bu temel bilgiye sahip olunması amacıyla komünist partisi işyeri örgütlerini sürekli teorik tartışmalar yapmaya ve düzenli eğitimler düzenlemeye teşvik ediyor (bunun en iyi örneğini, haftalık kurslar yapan İskoçya maden işçileri verdi). Bununla birlikte, pek çok örgütte teorik tartışma eksikliği bulunması karşısında eleştirci olmalıyız.

İngiltere Komünist Partisi «Morning Star»a sadece gerici yığınsal bildirişim araçlarına karşı çıkmak için değil, aynı zamanda ülkemiz işçi sınıfının kendi gücüne güvenmesini sağlaması için de büyük önem veriyor. Yayınlarımız grev hareketinin geliştirilmesinde ve sendikadaki ilişkilerin yaygınlaştırılmasına yardımcı olmakta önemli bir rol oynamalıdır. «Morning Star» satmak, komünistlerin işyerindeki ana işlerinden birisidir.

Anton Hofer bu konudaki tartışmayı, partinin ancak üyelerini ideolojik savaşım araçlarıyla donattığı ölçüde fabrika işçileri arasında sağlam bir şekilde yerleşebileceğinin altını çizerek sürdürdü. Avusturya Komünist Partisi'nde uygulanan çeşitli eğitim biçimleri parti yayınlarıyla destekleniyor. «Volksstimme»nin dışında fabrika gazeteleri, petrol işçileri, demir-yolcular, posta işçileri ve kadınlar için özel yayınlar da var.

Hans Vossen şöyle konuştu: Alman Komünist Partisi her fabrika parti grubundaki ve her işyeri aktivist grubundaki politik eğitimin yerel koşullar göz önüne alınarak düzenlenip geliştirilmesi gerektiği kanısındadır. Bu sistem için ayrı bir program hazırlandı. Şimdi parti grupları eğitimlerini her iki ayda bir bu programa göre ayarlıyorlar. Eğitimlerin içeriği, katılım ve ortaya çıkan tartışmaların niteliği üzerine bilgi, üst düzeydeki parti organlarına bildiriliyor. Partisiz işçilerin de bu eğitimlere katılması için çaba gösteriyoruz. Planda ne gibi konular yer alıyor? Örneğin bu ders yılında (Eylül ayında başlıyor) şu temel sorunlar üzerinde tartışacağız: Komünistler ve barışın savunulması, işçi sınıfının tarihsel öz görevi, komünistler ve işsizler, eylem birliği ve bağlaşıklar politikası, komünistler ve sosyal demokratlar, komünistler ve Yeşiller ve daha bir dizi sorun. Reel

sosyalizmin başarılarını açıklamaya büyük önem veriyoruz. Parti grubunda yapılan eğitimlerin yanısıra, Marksist eğitim sisteminde fabrika işçileri için bir yıl süreli gece kursları da yer alıyor. Bu kurslar haftada iki gece yapılıyor. İşçilerin işlerini yitirmeksizin eğitim görebilmelerini Marks, Engels ve Lenin'in öğretisinin esasları konusunda bilgi edinmelerini sağlıyor. Partimiz fabrika işçilerinin bu akşam kurslarına özel bir önem veriyor.

İdeolojik çalışmadaki yeni etkin biçim ve yöntemler titizce ele alınırken, sempozyumda, yığınlara komünistlerin politikası hakkındaki gerçeği ellerindeki bütün olanaklarla ifetmenin, işçilere günümüzdeki toplumsal gelişmenin yasallıkları ve özellikleri konusunda sınıfsal yaklaşım vermenin, tekelci sermayenin, burjuva propagandasındaki uydurmacaların ve antikomünist yalanların içyüzünü göstermenin işyeri parti örgütlerinin günlük görevi olduğu belirtildi.

BARIŞ İŞÇİ SINIFININ ÜLKÜSÜDÜR

Barışın korunması günümüzün en yakıcı sorunudur. Yok edici bir nükleer savaş tehdidinin dünyanın tepesinde sallanması, komünistlerin etkinliklerine, bu arada fabrikalardaki etkinliklerine de yeni bir görüntü getiriyor. Milyonlarca emekçi savaş karşıtı hareketlere katılıyor. İşçi sınıfı bu hareketlerde gittikçe artan bir rol oynamalıdır. Hiçbir işletme kendi içine kapalı bir dünya değildir. Herbir işletme, üzerinde insan uygarlığını korumak için, yaşama hakkı için savaş verilen büyük dünyanın bir ileri karakoludur. Bu olgu komünistlerin çalışmasını özellikle önemli kılıyor. Bu tartışmalarda en açık bir şekilde dile getirildi.

James West şöyle dedi: Silahlanma yarışı, kuşkusuz, ülkelerimizdeki ekonomik bunalımı derinleştiren ve emekçilerin yaşam koşullarını kötüleştiren etmenlerden biridir. Silahlanma yarışı enflasyonu kamçılıyor, vergilerin artmasına yol açıyor, işsizler sayısını en yüksek noktaya ulaştırıyor. İstihdam alanındaki durumu etkileyen başlıca üç öge belirtilebilir. İş kayıpları a) çokuluslu tekellerin iş ihraç etmesinin; b) sermayenin barış zamanı malları üreten sanayi dallarından daha az iş olanağı sağlayan silah sanayiine kaymasının ve c) Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkelerle ticarete ambargo konmasının bir sonucudur.

Bu durumda, barış için savaşım işyerleri için, işgüvenliği için savaşımla bütünleştiriyor, bu da işyerlerini barışın birer kalesi durumuna getirmeyi, onları barış güçlerinin en elle tutulur üssü yapmayı olanaklı kılıyor. «Bomba değil iş!» şimdi Birleşik Amerika'daki en popüler belgilerden birisidir. Bu belge sadece emekçilerin arzularını değil, aynı zamanda milyonluk makinistler sendikası gibi başta gelen işçi sınıfı örgütlerinin de resmi tutumunu dile getiriyor.

Karl Stiffel benzeri belginin FAC'de de öne çıkartıldığını belirtti ve

şöyle dedi: Bu belgide «Roket değil, iş!» deniyor. Bu belge işyerlerinde hızla yankı buldu. Biz bu belgeyi, emekçilerin şu ya da bu kolunun çıkarlarının ışığında somut bir biçimde dile getirmeye çalışıyoruz. Ana belge, mantıksal devamı olan «Roket değil, çelik fabrikası!», «Roket değil, boru!» vb. gibi belgilerle sürdürüldü. Alman Komünist Partisi barışın savunulması için fabrika girişim grupları kurulmasına yardımcı oluyor. Üretim savaş zamanı ürünleri üretiminden barış zamanı ürünleri üretimine kaydırılması ve askersel bütçede kesinti yapılarak iş olanaklarının artırılması istemleri gerek bu grupların oluşumuna, gerekse savaş karşıtı eyleme itki sağladı.

Somut olaylardan yola çıkılan ve girişimin komünistlerden ve sosyal demokratlardan, işçilerin kendilerinden geldiği çalışma kolektiflerinde fabrika gruplarının etkinlikleri geniş destek buldu. İlçe sendika konferanslarında kabul edilen ve sendikaları Alman topraklarına yeni ABD roketlerinin yerleştirilmesini engellemek için olanaklı bütün önlemleri almaya çağıran açıklamaların sayısında gözle görünür bir artış oldu. Sanat işçileri sendikası bile Alman Sendikalar Birliği'ne roket yerleştirme planlarını protesto için bir genel grev düzenleme çağrısında bulundu.

Karl Möller şunları belirtti: Danimarka işçi sınıfı hareketinin barış sorunu konusundaki tutumunda geçtiğimiz yıl boyunca büyük bir değişiklik meydana geldi. Bu değişiklik sosyal demokrat hükümetin yerini sağ burjuva hükümete bırakmasından sonra geldi. Sosyal demokratların güç yitimlerinin saflarında yol açtığı değişiklikler de sendikaları etkiledi. Sendikaların yönetimi, Avrupa'ya yeni roketlerin yerleştirilmesini önlemek, Kuzey Avrupa'yı nükleer silahlardan arındırılmış bölge ilan etmek ve Danimarka'nın askersel üsse dönüştürülmesine karşı koymak gibi komünistlerin bütünüyle desteklediği istemler içeren bir broşür yayınlandı. Şimdi yapılması gereken, hepsi de doğru olan bu karar ve istemleri özellikle işyerlerinde somut eyleme dönüştürmektir. Bunu yapmak için gerekli temel vardır.

Dimitris Karagulis barış ve savaş sorunları konusundaki görüşlerimizi yaymamızın kuşkusuz hiç de yeterli olmadığını belirtti ve şöyle devam etti: İşyerlerindeki eylemler de içinde, savaş karşıtı savaşında etkin biçimler bulmak önlemlidir. Bu nedenle, komünistlerin girişimiyle, sendikalar fabrikalarda, işçilerin Yunanistan'daki yabancı askersel üsler konusunda neler düşündüklerini açığa çıkartacak referandumlar yaptılar. Katılanların yüzde 95'inden fazlası üslere kesin bir şekilde «hayır» dedi. Kuşkusuz bunun, yığınsal işçi sınıfı hareketinin bundan sonraki gelişmesi ve militanlığının yükselmesi açısından büyük önemi vardı.

Kevin Halpin şöyle dedi: İngiltere'de Nükleer Silahsızlanma Kampanyası (CND)'ni ve İngiliz TUC sendikalar konfederasyonunun girişimiyle başlatılan «Nükleer Silahsız Bir İngiltere İçin» kampanyasını destekleyenlerin sayısı giderek artıyor. Diğer ülkelerde de çok yaygın bir şekilde tanı-

nan Greenham Common Barış Kampı da ulus çapında destek gördü. Komünistler, en geniş barış etkinlikleri için çalışırken savaşa doğru gidişe yol açanın, Thatcher'in muhafazakarlarının da desteklediği ABD emperyalizmi olduğunu yığınlara göstermenin de ödevleri olduğu kanı-sadadır. Biz ardıcıl bir şekilde, barışın savunulmasının bütünüyle muhafazakarların politikasına, tekelci sermayenin politikasına karşı eylemden ayrılmayacağını ve barışın savunulmasının emekçilerin hakları, demok-rasi ve toplumsal ilerleme için eylemiyle bütünleştiğini göstermeye çalışı-yoruz.

«Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi Sorumlu Sekreteri ve Yazı Kurulu üyesi *Sergey Tsukasov* tartışmayı şöyle bağladı: Komünistlerin işyerlerin-deki çalışması, sempozyumun da gösterdiği gibi, büyük politik önemi olan ve burada temsil edilen bütün partileri yakından ilgilendiren bir sorun-dur. Kardeş partilerin deneyimine iyice ışık tutmak için çaba gösteren dergimiz için, buradaki tartışmaların somut tarihsel koşullarda, 1980'lerin eğilim, koşul ve olanakları göz önüne alınarak ve komünistlerin etkinli-ğinin genel ortak yanlarının ve ulusal biçimlerinin özgüllüklerinin kap-samlı bir analizi yapılarak sürdürülmüş olması çok büyük değer taşı-maktadır.

Katılan bütün parti temsilcileri, açık yürekli görüş alış verişinin teorik ve pratik önemi olan bazı ivedi sorunlar üzerinde düşünme olanağı yarat-tığında birleştiler. Bu sorunlar arasında şunları sayabiliriz: Günümüz koşullarında politik, ekonomik ve sosyal sorunlar için savaşım arasındaki karşılıklı bağlantı; kapitalizmin genel bunalımının son zamanlarda daha da ağırlaşması koşullarında işçi sınıfının değişen koşullarının diyalektiği; sol güçleri birleştirme yolları. Sempozyumumuz, komünistlerin politik et-kinliğinin itici gücünü fabrika kolektiflerine taşımanın gerekliliği konu-sundaki anlayışımızın derinleşmesini sağladı. Sempozyumda söz alan ko-nuşmacılar, işyerlerinde çalışma yaparken, ivedi ve uzun erimli hedefleri birbirine en sıkı şekilde bağlamanın, yani Lenin'in sözleriyle söylesek, bütün özgül sorunları proletaryanın genel sorunlarıyla bağlamanın, her örgütlü girişimi tüm sınıfın birliğini sağlama davasına yöneltmenin ciddi eylemler ve ideolojik etki ile emekçiler arasında öncülük rqlünü elde et-menin (?) öneminin altını çizdiler. Bu bağlamda kardeş partilerin, komü-nistlerin ve işçi sınıfının barışı savunma savaşımını emekçilerin hakları ve daha iyi yaşam koşulları ve toplumsal ilerleme için verdiği antitekel sava-şımına organik bir şekilde bağlamaya büyük önem verdikleri bir kez daha en inandırıcı bir biçimde görüldü.

Toplantıya katılanların tümü sendikalardaki çalışmayı güçlendirmek, buralardaki reformist eğilimlerin üstesinden gelmek ve sendikaları sınıf

(?) Bak: V. İ. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 17, s. 363–367.

eyleminin bir gücü durumuna getirmek gerektiği görüşüne katıldılar. Böylece tartışma şu açık sonuca vardı: İşyerindeki parti etkinliğini yerleşim yerlerindeki ve günümüzde gittikçe daha fazla işçi sınıfına yakınlaşan çeşitli emekçi kategorileri arasındaki çalışma ile hünlerli bir şekilde bağlamak gerekiyor.

Partiler sempozyumda çok ilginç örgütsel sorunları tartıştılar. Parti yapısında daha esnek biçimlerin önemi, günümüzdeki deneyimlerin ışığında, tamamen desteklenmesi gereken bir fikirdir. İşyerlerindeki parti gruplarını güçlendirme yollarıyla, bu taban birimlerinin yönetimiyle ve parti saflarını genişletmekle ilgili konular çok çeşitli deneyimlerin ışığında ele alındı.

Bütün bunların komünistlerin kapitalist işletmelerdeki etkinliklerinin çeşitli yanlarını geliştirmek, bu konuda düşünmek ve karar almak için yeni bir itki sağladığı ortak görüşünde birleşildi. «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi, kardeş partilerin dileklerine uyarak bu son derece önemli çaba konusundaki deneyimlerine geniş yer vermeyi sürdürecektir.

Halkın iradesine karşı

Carlos Brito

Portekiz KP Merkez Komitesi Politik Komisyon üyesi,
PKP Parlamento grup başkanı

Mario Soares hükümeti, Sosyalist Parti (SP) ile önde gelen sağcı politik güç olan Sosyal Demokrat Parti (SDP) arasında, hükümet ve parlamento düzeyinde varılan anlaşma sonucunda kuruldu. 25 Nisan 1983 erken parlamento seçimlerinde sosyalistlere oy verenler de içinde seçmenlerin istemi utanmazca hiçe sayıldı.

Seçmenlerin büyük çoğunluğu sağcılara ve politikalarına karşı, gerici partilerin hükümetten alaşağı edilmeleri için oy verdi. Ne ki Mario Soares ve diğer sosyalist liderler yürütmeye yeniden gerici Demokratik Birlik (DB)'in (1) ana partisi SDP'yi kattılar. Oysa bu partinin seçimlerde aldığı ezici yenilgi, halkın onun üç yıllık yönetiminin uğursuz sonuçlarına duyduğu memnunsuzluğu yansıtıyordu.

Öyle ki, Sosyalist Parti'nin kendisi bile, seçim kampanyasını gerici koalisyonla karşı savaşım belgisiyle yürüttü. Bu ona DB'in politikasından yakanların önemli bir bölümünü kazanma olanağı verdi.

PKP Merkezi Komitesi Politik Komisyonunun açıkladığı gibi Soares hükümeti, yalnız önde gelen DB partisini içine almakla kalmadı. Sağcıların politika ve amaçlarını kimi açılardan daha da ağırlaştırarak benimsediği için politik düzenbazlığın bir abidesini oluşturdu.

GERİCİ GÜÇLERİN EZİCİ YENİLGİSİ

Cumhuriyet Meclisi için, Portekiz Devrimi'nin yıldönümünde yapılan erken seçimlerin en etkili ve önemli sonucu budur. Gerçekten de, erkte ve parlamentoda çoğunlukta olan sağcı partiler kendilerini azınlıkta buldular ve hükümet kurma hakkını yitirdiler.

Gerici partilerin genel seçimlerdeki yenilgisi, onların halkçı ve demokratik güçler karşısında aldıkları bir diğer önemli yenilgiyi izlemiştir. Yerel erk organları için Aralık 1982'de yapılan seçimlerde (2) elde edilen büyük demokratik zafer ve onu izleyen işçi sınıfının kararlı eylemleri, gerçekte hükümetin istifasını belirledi. Ve yeni bir DB kabinesi kurulma çabalarını açmaza soktu. Bu gerici koalisyonun çözülmesine, parlamentonun dağıtılmasına ve erken seçimlere yol açtı.

(1) «Demokratik Birlik» 1979'da Sosyal Demokrat Parti, Sosyal Demokrat Merkez ve Halk Monarşi Partisi tarafından kuruldu. (Not Red.)

(2) Bak: Luis Sa, Portekiz demokratları başarı kazandı, «BSS», sayı 4, 1983.

PKP'nin ve onun Halkın Beraberliği için Birlik içindeki bağlaşıklarının seçim kampanyası, seçmenin gerici partilere karşı tutumunu belirlemekte çok etkili oldu. Bu kampanya sırasında, onlar yalnız DB yönetiminin getirdiği yıkıcı sonuçları sergilemekle, emekçi halkın ve yığın savaşımının gerici koalisyonunun çökertilmesindeki eşsiz rolünü vurgulamakla kaldılar, aynı zamanda DB yönetimini yenmenin çok gerçekçi bir görev olduğunu da vurguladılar.

Yaşam PKP'nin saptama ve öngörülerinin doğruluğunu ortaya koydu. Son iki buçuk yılda (1980'den 1983'e) sağcılara verilen mutlak oylar 547 bin azalarak, 2.791.000'den 2.244.000'e düştü. Oran olarak, onlara verilen oy % 47,2'den % 39,9'a düştü. Parlamentodaki temsilcilik sayısı açısından 134'den 105 sandalyeye düşerek 29 sandalye yitirdiler. Sağcıların tüm ülke çapında tabanı önemli ölçüde daraldı (belki Azorlar ve Madeira gibi özerk bölgelerde kayıpları biraz daha azdır). Böylece 20 seçim bölgesinden onbirinde yüzde 20'den çok oy yitirdiler. Portekiz'in ikinci büyük kenti Porto'da bu yüzde 36,5'e vardı. Bu, seçmenin apaçık bir hükümet ve politika değişimliği istemidir.

Cumhuriyet Meclisi'nin yeni bileşimi aşağıdaki sayılardan anlaşılacağı gibi eskisinden hayli değişiktir:

	1980 seçimleri	1983 seçimleri
<i>Halk'ın Beraberliği için</i>	41	44
<i>Birlik, toplam</i>		
Portekiz KP	39	41
Portekiz Demokratik Hareketi (PDH)	2	3
<i>SP Listesi ⁽³⁾, toplam</i>	74	101
Sosyalist Demokrasi için	4	4
Sol Birlik (LUSD)		
Bağımsız Sosyal Demokrat	4	3
Eylem (ISDA)		
<i>Demokratik Birlik ⁽⁴⁾ toplam</i>	134	105
Sosyal Demokrat Parti	82	15
Sosyal Demokrat Merkez (SDM)	46	30
Halk Monarşi Partisi	6	—
<i>Halkın Demokratik Bağlaşıklığı ⁽⁵⁾</i>	1	—
	250	250

⁽³⁾ 1980'de SP, LUSD ve ISDA Cumhuriyetçi Sosyalist Cephe Koalisyonunu oluşturdu. Bu seçimde SP bağımsız kampanya yürüttü, LUSD ve ISDA adaylarını kendi listesinden bağımsız adaylar olarak gösterdi.

⁽⁴⁾ 1983'de DB koalisyonu olarak seçime katılmadılar, onu oluşturan sağkanat partilere ayrı ayrı seçim listesiyle girdiler.

⁽⁵⁾ Parlamentoda artık temsil edilmeyen bir solcu parti.

Böylece 25 Nisan seçimlerinde demokratik güçler (Sosyalistler ve Komünistler) parlamentoda önemli bir çoğunluk kazanarak demokratik bir seçenek için kurumsal koşulları yaratmış oldular. Ne ki Mario Soares ve SP yönetimi sağcılarla koalisyonu girerek halkın oylarıyla sağlanan olanağı kullanmaya yanaşmadı. Bu olanak, demokratik bir hükümet kurmak ve ülkenin yakıcı sorunlarını çözmeye yönelik yeni bir politik çizgi sapmamaktı.

KOMÜNİSTLER VE BAĞLAŞIKLARI KONUMLARINI GÜÇLENDİRDİLER

Erkin yasa organları için yapılan erken seçim kampanyasında, Portekiz Komünist Partisi önceki kampanyalarda da olduğu gibi, PKP, Portekiz Demokratik Hareketi ve bağımsız demokratlardan oluşan bir seçim bloğunun, Halkın Beraberliği için Birlik'in (APU) bir parçası olarak yer aldı. Bu kez yeni bir öğre daha vardı: APU listesinde, Portekiz Çevreyi Koruma Hareketi'nden, Yeşiller Partisi'nden bağımsız adaylar da katıldı. Bunlardan biri, PKP listesinden bugün, Cumhuriyet Meclisinde bağımsız bir milletvekilidir.

25 Nisan seçimlerinde, APU önemli bir politik utku kazandı. Birincisi, onun seçim kampanyası, gerici partileri yenilgiye uğratmakta önemli bir rol oynadı. İkincisi, yoğun antikomünist kampanya ve Sosyalist Parti için sözümona «işe yarar oy» ⁽⁶⁾ verme çağrılarından oluşan en karmaşık koşullarda, APU belirgin ölçüde konumlarını güçlendirdi. Durumları hem mutlak olarak, hem de görelilik olarak, dahası parlamentoda daha çok sandalye kazanarak güçlendi.

1980 Parlamento seçimleriyle karşılaştırıldığında, APU'ya oy veren seçmenler 1.001.133'den, 1.024.162'ye yükselerek, 23.000 artış gösterdi. Oy oranı % 16,9'dan % 18,2'ye çıktı. Cumhuriyet Meclisinde APU sandalyeleri 41'den 44'e yükseldi. Üç yeni sandalyeden birisi PDH'ye diğer ikisi PKP'ye aittir.

APU'nun mutlak ve görelilik olarak en çok oy artırdığı altı seçim bölgesi, ülkenin belli başlı kentlerini içeriyor: Lizbon (+ 15.000), Porto (+ 11.000), Setubal (+ 14.000), Faro (+ 2.000), Braga (+ 1.000) ve Coimbra. Diğer sekiz bölgede, APU oy oranını artırdı, bir bölgede aynı oranda kaldı ve yalnızca beşinde sınırlı kayıplara uğradı.

Cumhuriyet Meclisi'nin bileşimindeki değişim sonucu, PKP şimdi ülkenin parlamentodaki sandalye sayısı açısından üçüncü büyük partisi, PDH ise beşinci büyük partisi (LUSD ve ISDA bağımsız olarak seçime girmeye için) oldu. Seçimlerin somut çerçevesi gözönüne alındığında bu sonuçlar büyük politik önem taşıyor. Seçmenlerin geniş bir bölümü – bir

⁽⁶⁾ «Yararlı oy» sosyalistlerin kullandığı bir propaganda oyunu olup, seçmenleri yalnızca Sosyalist Parti'ye oy vermenin anlamlı ve gerçekten etkili olacağına ikna etmek için kullanıldı. (Not Red.)

milyondan çok Portekizli – APU'nun konumlarının haklılığını kavramıştır, komünistlerin ve onların bağlaşıklarının son birkaç yıl boyunca politik süreç üzerindeki rolünü anlamıştır. Onlar APU'ya verilen bir oyun, Portekiz devriminin başlattığı dönüşümleri, emekçi halkın kazanımlarını ve demokratik rejimin kendisini savunmak açısından tek yararlı oy olduğunu kavramıştır.

Ote yandan, gerici partilerden yüz çevirenlerin oylarının çoğunu alan sosyalistler oldu. 1980 seçimleriyle karşılaştırıldığında, Sosyalist Parti'ye verilen oylar 1.659.541'den 2.045.986'ya, bir başka deyişle % 28'den % 36,4'e çıktı. Bu başarı büyük ölçüde, bu parti için devlete ait ve özel yığınsal iletişim araçlarında yaratılan elverişli ortama bağlıdır. Burada Sosyalist Parti, (ayrımli bir tutuma hedef olan PKP ve APU'nun tam tersine) «yararlı oy»larla seçimi kazanma yeteneğinde olan bir «muhalefet» gücü olarak tanıtıldı. Antikomünist kampanya, toplumun kimi kesimlerindeki önyargılar ve ülkenin çeşitli bölgelerinde gerçek demokratik koşulların bulunmaması da Sosyalist Parti'nin başarısına katkıda bulundu.

SP, konumlarını güçlendirmeyi başarmasına karşın önüne koyduğu hedefe varamadı, mutlak çoğunluğu sağlayamadı, O, bunu seçimlerden sonra bağlaşıklıklar politikasını düzeltmeyi reddetmekte bir gerekçe olarak kullandı. SP yöneticileri, kamuoyunu sosyalistler mutlak çoğunluğu kazanmadığı için, şimdi erk için bağlaşıklık yapmaktan başka çare olmadığını ikna etmeye çalışıyorlar. Bu nedenle, diyorlar, önde gelen sağcı partiyle bir anlaşma imzaladık. Gerçekte ise, beklendiği gibi seçmen oylarının yarısından çok daha azını Sosyalist Parti'ye vererek iradesini açıklıkla belirtmiştir.

SDP, SDM ve HMP gibi önceki dönemde parlamento ve hükümet çoğunluğunu oluşturan partiler, bugün oyların yalnızca yüzde 39,9'unu (1980'de ise yüzde 47'den fazlasını almışlardı) aldılar. Eskiden muhalefette olan APU ve SP'nin oylarını % 45'den % 55'e çıkarması ise kendi başına anlamlıdır. Bu demektir ki, seçmenler ulusal politikada demokratik değişiklikler istemektedir, bu değişiklikler ancak savaşlarıyla gerici koalisyona yenilgisine yol açan komünistlerin ve diğer politik ve sosyal güçlerin katılması ile olanaklıdır.

AMAÇ SAĞCI POLİTİKAYI YOĞUNLAŞTIRMAK

SDP ile bir anlaşma imzalayan Mario Soares ve SP'nin öteki yöneticileri doğal olarak seçmenlere ve kendi partilerinin üyelerine ihanetlerini gizlemek istiyorlar. Halk düşmanı koalisyona onun fikir babalarına „merkez-sol» hükümeti gibi cıfcaflı bir isim verilmesi çabası buna bağlıdır.

Daha bu uzlaşma tümüyle hazırlanmadan, PKP Genel Sekreteri Alvaro Cunhal, basına bir açıklama yaparak bu oyunu açığa vurdu. «SP-SDP

hükümeti» dedi, «bırakalım merkez sol olmayı, merkez bile olamaz. O, demokratik ve gerici parti yönetimleri arasında varılan bir uzlaşma temelinde, bugünkü koşullarda sağcı bir politika uygulamak amacıyla kurulan bir hükümet olacaktır». (7)

İki parti tarafından imzalanmış «uzlaşma»nın daha sonra yayınlanan metni ve «ek protokol» ile Mario Soares'ın Başbakanlık koltuğuna otururken yaptığı konuşma Cunhal'ın analizini tümüyle doğruladı.

Dağılan gezici partiler koalisyonunun kurduğu hükümetler gibi, SP/SDP kabinesi de açıkça emperyalizme sıkıca bağlı tekellerin ve büyük toprak sahiplerinin ekonomik ve politik erkini yeniden kurmaya yöneliyor. Uzlaşma metni, yeni koalisyonun, ulusallaştırmalara ve tarım reformuna karşı bunları adım adım yoketmek, emekçi halkın haklarını kısmak ve işverenlerin sömürge politikasına karşı savaşmalarını önlemek ve ülkeyi yönetmekte otoriter ve antidemokratik yöntemlere başvurmak yolunu sürdürmek, kimi açılardan ise saldırıyı artırmak niyetinde olduğunu çok açık ortaya koyuyor.

Büyük sermayenin bankacılık ve sigortacılık alanına, çimento ve gübre sanayiine girmesini sağlamak, – bunlar ülkenin anayasası ve yasalarıyla özel işletmecilik için yasaklanmış ulusallaştırılmış sektörlerdir – amacını açıklayan bu hükümet, öte yandan grev gözcülüğünü yasakladı ve emekçi halka karşı çeşitli acımasız önlemler aldığını açıkladı. Ayrıca, işverenlerin emekçileri bir dönem için işten çıkarmasını, hatta tümüyle işten atmasını, ücretleri indirmesini veya ödenmesinin bir süre erteleyebilmesini, iş saatlerini buna koşut ücret indirimi yaparak azaltmasını kolaylaştıran adımlar atıldı.

Yeni yöneticiler, şuçu ülkedeki derin ekonomik ve mali krize yüklemeyi sürdürüyorlar. Ne ki hükümetin durumu düzeltmek için hiç bir ciddi öneri getirme yeteneğinde olmadığı her geçen gün daha apaçık ortaya çıkıyor. Kriz, emekçi halkın yaşam koşullarını kötüleştiren, aynı zamanda büyük sermayeden yana alınan yasal ve idari önlemleri haklı göstermek için propaganda amacıyla kullanılıyor. Tüm bunlar Soares hükümetinin göklere çıkardığı «sosyal pakt» kampanyasında özellikle kanıtlanıyor.

Komünist Partisi işin iç yüzünü görmekte ve açığa vurmakta gecikmedi: Bu, hükümet ile sözümona sosyal-ortaklar (8) arasındaki görüşmeler kılıfı altında, yönetimin çalışma ve yaşam koşulları daha şimdiden kötüleşmiş olan emekçi halkı krizin tüm yükünü ödemeye razı etme çabasından başka bir şey değildir. Bu, büyük sermaye sahiplerinin daha çok kâr etmesini sağlayacak, sermayenin birikimini ve merkezileşmesini hızlandıracak ve tekellerin yeniden oluşmasına yol açacaktır.

Kriz, aynı zamanda Portekiz'in IMF ve diğer yabancı kuruluşlardan dış

(7) «Avante», 12 Mayıs 1983.

(8) Burada işçi sendikaları ve işveren örgütleri sözkonusudur (Not Red.).

borç elde etme gereksinimine bağılı olarak, emperyalizme artan bağımlılığını haklı göstermek için de kullanılıyor. Sorun yalnız mali ve ekonomik bağımlılık konusu değildir, aynı zamanda NATO ve ABD'nin Portekiz topraklarında üs ve diğer askersel tesisler kurmasına izin vermektir.

Yeni hükümetin çizgisi, onun politik amaçlarının gerici doğası konusunda en küçük şüpheye yer bırakmıyor. Onun bileşimi de aynı ölçüde kaygı vericidir. Bu açıdan en belirgin olgu Ulusal Savunma Bakanlığı gibi temel makamlardan birisinin Mota Pinto'ya verilmesidir. O, 1980'de Cumhurbaşkanlığı için seçime katılan faşist general Soares Carneiro'nun kampanya yöneticisiydi. Pinto, 1979'da Başbakanlık yaparken gösterdiği ve son seçim kampanyasında «yasa ve otorite» belgisini atmasıyla ortaya çıktığı gibi açık zorbalık yanlısıdır.

Gerici koalisyonun üç yıllık yönetimi sırasında demokratik rejimi tehdit eden tehlike yeniden Portekiz ufuklarında dolaşiyor. Bunun suçu SD/SDP hükümetinin politik çizgisinde ve politikasındadır.

SAVAŞIM SÜRÜYOR

Bugünkü Soares hükümeti, Demokratik Birlik hükümetlerini çağırıştıran bir biçimde, en istikrarlı hükümet olduğunu ilan etti, geniş parlamento çoğunluğunun dört yıllık anayasal seçim döneminde onu erkte tutaçağını belirtti.

Gerçekte ise, sorumlu sözcülerin tüm ifadelerine karşın hükümet genel bir güvensizlik ortamında kuruldu ve çalışmaya başladı. Onun kuruluşu öncesi dönemdeki dalgalanmalar, uzlaşmayı imzalayan her iki partide de geniş çevrelerin, bu anlaşmadan tatmin olmadıklarını çok açık gösterdi. Soares kabinesi iki çürük direk arasına kurulmuş bir köprüye benziyor. Ama en önemlisi, ülkenin seçmenin istemini açıkça hiçe sayan bu hükümete hiç güven duymamasıdır.

Son üç yıldır DB koalisyonunun sürdürdüğü ve Portekiz'i ulusal bir felaketin eşiğine getirmiş olan bir politikanın tümüyle aynısını izlemeye niyetlenen bir hükümete kim güvenebilir?

Eğer, SP/SDP hükümeti politik çizgisini yığınların yaşam koşulları pahasına sürdürürse, o da DB hükümetlerine gösterilen tepkinin aynısıyla yüzyüze gelecektir. Emekçi halkın kararlı direnişiyle. Böyle bir hükümet halkın savaşıyla alaçağı edilecektir.

Seçimlerin sonuçları ve ondan sonraki gelişmeler, ülkenin hiçte sağ yönelimli otoritelerin yönetimine sürgit mahkum olmadığını ortaya koydu. Demokratik bir hükümetin kurulması ve demokratik bir politika çizgisinin izlenmesi için kurumsal koşullar hâlâ vardır. Ve bu, sağcı SP/SDP kabinesine karşı etkin bir demokratik seçenek için savaşımında güçlü bir itici güçtür.

Bağlantısızlık: Eğilimler ve yönelimler

Sarada Mitra

Hindistan Komünist Partisi Ulusal Konsey üyesi, BSS Yazı Kurulu üyesi

Rüstem Sevortyan

BSS Çalışanı

Bağlantısızlar hareketinin son tepe toplantısından, Yedinci Konferans'ından buyana 6 ay geçti. Konferans kararlarının etkisi bu harekete katılanların yeni eşgüdümlü uluslararası eylemleriyle kendini gösteriyor. Delhi forumunda onaylanan barış, silahsızlanma, yumuşama savaşımını ilerletme ve sömürgeci, yeni-sömürgeci, ırkçı uygulamalara karşı savaşım programı çoğu hükümetler ve kurtuluş hareketleri için kılavuz olmakta ve sık sık devlet adamlarının ve kamuoyunun başvurduğu bir belge olmaktadır.

Geçen aylarda, bağlantısız ülkeler grubu BM'de Namibya ve Kıbrıs sorunlarında ortak ve kararlı bir tutum aldılar. Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı (UNCTAD)'ın 1983 yazında yapılan 6. Toplantısında gelişmekte olan ülkelerle kapitalist dünya arasındaki ekonomik ilişkilerin köklü bir biçimde yeniden düzenlenmesinin belirleyici önemini bir kez daha vurguladı ve bunun için yol ve yöntemleri gösterdi.

Delhi'de onaylanan program bugün yaşama geçiriliyor. Bu nedenle, tepe toplantısının sonuçlarına dönüp, Delhi'de onaylanan uzun erimli yönlendirmeler açısından hareketin bugünkü aşamasını incelemek yerinde olacaktır.

DÜNYA ÖLÇÜSÜNDE SAVAŞ KARŞITI PROTESTO İLE DAYANIŞMA

Kurtuluş süreci ile savaş tehlikesine karşı dünya çapında hareket arasındaki bağ ne kadar sıkı olursa, içinde bulunduğumuz nükleer çağda çok tehlikeli olan, emperyalizmin dünyada üstünlük sağlama isteğini gemleme amacı güden kollektif eylemler o denli etkili olacaktır. Bağlantısız ülkeler devlet ve hükümet başkanlarının Yedinci Konferansı bir kez daha gösterdi ki bugün yeryüzünün her yerinde dikkatler dünya barışının yazgısında odaklanmaktadır. Asya, Afrika ve Latin Amerika'da emperyalizmin savaş hazırlıkları dünya barışına ve zorlu savaşımın pahasına kazanılan ulusal özgürlüklere karşı çifte tehlike olarak görülmektedir.

Delhi forumu, uluslararası gerginliğin artması, bunun tüm dünyaya yayılması ve emperyalist gericiliğin artan sayıda gelişmekte olan ülkeye baskı ve şantaj yapması karşısında, bağlantısızlar hareketinin derin kay-

gılarını ortaya koydu. Bağlantısız ülkelerin ezici çoğunluğu, halkların bağımsızlık ve insan onurunun korunması uğrunda savaşımlarının «Doğu-Batı cepheleşmesi» bağlamında görülmesine karşı çıktılar. Soğuk savaşın yeniden canlandırılmasını lanetlediler. Bu konuda Konferans'ın sonuç belgesi buna» etki alanları için yarışma, dünyanın daha fazla bölgesini egemenlik altına alma ve sömürme»nin eşlik edeceğini belirtiyor. Sonuç belgesinin bu bölümü yayılcı militarist politikanın (1) yapımcılarını açıkça isimlendirmemekle birlikte kimin kastedildiği konusunda kuşku yoktur: Belge, herkesçe bilinen „yaşamsal çıkarlar alanı» politika ve propagandasını, bağlantısız ülkeleri emperyalist blok stratejisinin eksenine çekme girişimlerini ortaya koymaktadır. Bu çizgi Reagan'ın yumuşamaya karşı yürüttüğü kampanyayla ilgilidir ve yeryüzünde barışsever halklarının özlemlerini dile getirmektedir.

Bağlantısızlar hareketinin bugünkü aşaması, onun dünya çapında savaş karşıtı hareketle giderek artan sıkı bağı ile nitelenebilir. Bağlantısızlar ve sosyalist ülkeler uluslararası alanda emperyalistlerin saldırganlık girişimlerini gemlemede ve planlarını önlemede işbirliği yapıyorlar. Her iki grup ülkeleri ana konularda, örneğin, Ortadoğu, Güney Afrika, emperyalizmin askersel bağlaşıkları ve üsler, «sınırlı nükleer savaş» konseptinin eleştirisi gibi konularda tutum almak için anlaşmışlardır ya da benzer tutumlar almaktadırlar. Bugün bağlantısız ülkeler, halkların füze karşıtı eylemlerine büyük değer biçiyorlar. Gelişmekte olan ülkelerin kendi aralarında barış çabalarını uyumlaştırma yönünde ve canlı olarak da BM'de görülen bir eğilim var. Bağlantısız ülkeler bu organın çoğunluğunu Güvenlik Konseyi üyelerinin yarısından fazlasını (15 te 8) oluşturuyorlar. En yakıcı sorunlarda öneriler getirdikleri için, BM kararlarının uygulanması konusunda kaygılarında haklıdırlar.

Yedinci Konferansı'ndan buyana, sık sık harekete «tarihin en büyük barış hareketi» denilmektedir. Hindistan Başbakanı ve şimdi, Küba'dan sonra hareketin başkanı olan İndira Gandhi'nin belirttiği gibi, bu barışçıl özlemlerin fişkirışını vurgulamaktadır. O halde, hepsinden önemli olan gelişmekte olan ülkelerin uluslararası güvenliği yaratma çabalarının etkinliğidir.

Bağlantısızlar hareketi bu özde örneğin dünyanın birçok yöresinde barış bölgelerinin yaratılması için yaptıkları çağrı gibi pek çok girişimde bulundu. Bu barış bölgelerini sadece emperyalizmin oyunlarını gemleme ve Asya, Afrika, Latin Amerika ülkelerindeki askersel varlığına son vermede bir faktör olarak görmemekte, aynı zamanda bunun gelişmekte

(1) Bağlantısızlar hareketinin belgelerindeki bazı formülasyonların belirsizliği bunların ortak bir görüş olarak onaylanmasından kaynaklanmaktadır. Çünkü bu durumda en değişik, bazan da karşıt görüşler dikkate alınmaktadır.

olan ülkelerin yapılanmalarında büyük sorunlarının çözümünün bir ön koşulu ve ulusal bağımsızlığı pekiştirmede vazgeçilmez bir koşul olarak görmektedirler.

Delhi formunda şu açıktı ki, savaş ve barış sorunlarına yapıcı ve gerçekçi bir yaklaşım, hareket içindeki keskin ideolojik, politik ve sınıfsal farklılıklar nedeniyle zorluklarla karşılaşmadan olamaz. Delegeler, özellikle Hint Okyanusu bölgesinde bulunan düzinelerce ülkeyi doğrudan etkileyen güvenlik sorunları üzerindeki tartışmaya ilgi gösterdiler. Konferans'ın Politik Komisyonu'ndaki konuşmacılardan çoğu, sonuç belgesinde Hint Okyanusuyla ilgili paragrafta Diego Garcia'daki Amerikan nükleer üsünden söz edilmesini istediler. Ancak buna ve hatta Amerikan politikasının kınanmasına karşı çıkanlar oldu.

Tartışmanın sonunda ortaya ne çıktı? Hindistanlı yetkili bir uzman olan K. Subrahmanyam'a göre, Hint Okyanusu ile ilgili sorunlara yaklaşım Konferans'ın sonuç belgesine ilk taslakta olduğundan daha vurgulu terimlerle kondu. ⁽²⁾ Diego Garcia sözü edilen paragraftan çıkarılırken, hemen ardındaki paragrafta açık ve net bir biçimde emperyalistlerin işgal ettiği ada da dahil Chagos takımadaları üzerinde Moritanya'nın egemenliğini tanıdığını belirtti. Aynı paragrafta, oradaki üssün bölge ülkeleri için bir tehdit oluşturduğu da belirtildi. Paragrafta Hint Okyanusu konusu derin kaygı ile ele alınmakta, yabancı askersel üslerin orada bulundurulmasına izin verilmeyeceğine ve kurtuluş güçlerine düşman öteki eylemlere dikkat çekilmektedir.

Deney göstermektedir ki, konumların çok çeşitli olmasına karşın, temel konularda hareket aynı görüştedir, özünde dünyanın öteki barış güçlerine benzer, antiemperyalist ve yapıcı bir konumdan yaklaşmaktadır.

ANTI-EMPERYALİST POTANSİYELİN BİLEŞENLERİ

Delhi forumunun temel sonuçlarının yorumu hâlâ keskin bir ideolojik tartışmanın odak noktası olmaya devam ediyor.

Delhi toplantısını izleyenler, ABD Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Romberg sonuç belgesinin politik bölümünün «dengesiz» ve «polemikçi» olduğunu, sonuç belgesinin «hareketin öne sürdüğü bağlantısızlık ilkelerini yansıtmadığını» ⁽³⁾ söylediğinde fazla şaşırmadılar. Bakanlığı kızdıran, Konferans'ta ABD «saldırıya» uğrarken Sovyetler Birliği'ne karşı böyle bir şeyin yapılmıyordu. Başka bir deyişle ABD Dışişleri Bakanlığı bunu

⁽²⁾ K. Subrahmanyam, «Kıyamet Gününün terk edilmiş Peygamberleri» The Times of India, 16 Mart 1983. K. Subrahmanyam Hindistan Savunma Araştırma ve İncelemeleri Enstitüsü müdürüdür. Yedinci Konferans'ta Hindistan delegasyonunun resmi danışmanıydı.

⁽³⁾ The Times of India, 16 Mart 1983.

yıllarca emperyalizmin kibirle istemde bulunduğu herkesçe bilinen «eşit uzaklık»ın bozulması olarak gördü. (4)

Ancak dış baskılara ve hareket içinde bazı ülkelerin hareketi anti-emperyalist konumlardan uzaklaştırma çabalarına karşın ana ve belirleyici eğilimi antiemperyalist olmaya devam etmektedir. Bunun önemli bir nedeni, hareket içinde güçlerin bugünkü yeralımıdır. Hindistan gazetelerinden «Patriot»a göre hareket içinde «üç ana kesim vardır». Birincisi, Küba ve Vietnam gibi sosyalist ülkeler, sol yönelimli ülkeler ve son olarak Hindistan, Cezayir ve Suriye gibi bağımsız bir ekonomik gelişme yolu izleyen ülkelerdir. Bu ülkeler hareketin ana çekirdeğini oluşturmakta olup güçlerin toplam üyesayısının üçte biri kadardır. Bundan sonra gelen, Latin Amerika, Afrika ve Asya'daki 50'ye yakın ülkedir. Bu ülkeler de acı deneyleriyle biliyorlar ki, ekonomilerini yeniden kurma özllemeleri «kaçınılmaz olarak onları emperyalizmle, özellikle onun Amerikan tipiyle çatıştıracaktır». «Patriot» gazetesi, ABD ile ekonomik ve askersel bağları olan ve az çok bu yönelimi paylaşan ülkeleri de içeren bir grup ülke daha sayıyor. (5)

Hareketin bölgesel olandan global olanına kadar çok çeşitli sorunlara yaklaşımı kuşkusuz ilerici, anti-emperyalist devletler tarafından etkilenmektedir. Bu devletlerin istemleri, en yakıcı sorunlar hakkında hareketin aldığı kararlara iz bırakmaktadır. Ortadoğu durumu, Güney Afrika, savaşın perişan ettiği Çad, Orta Amerika ve Karayipler sorunlarında olduğu gibi.

Hareketin antiemperyalist eylemlerini radikalleştirten bir başka etmen ise dış etmandir. İster ırkçı-sömürgeci yönetimin son kalıntılarının yok edilmesi ister Arjantin'in Malvinas adaları üzerindeki meşru hakkından yoksun bırakılması konusunda olsun, emperyalizm her konuda tutumunu sertleştirmektedir. Özgürlüğünü kazanmış olan çoğu ülkenin bağımsızlık ve egemenliği tehdit altındadır-ABD emperyalizmi ve onun NATO'lu bağlantılıları çoğunca onları hiçe saymaktadır. Bu nedenle bağlantısız ülkelerin çoğunluğunun antisömürgeci ve antiemperyalist temelde birleşme yolundaki yoğun istemleri artmaktadır. Bu görüşten hoşlanmayan ülkelere gelince, onlar da ağır basan bu görüşü hesaba katmak zorundadırlar. Kilit konularda, örneğin Filistin, Güney Afrika'da ırkçı rejimin ortadan kaldırılması, Namıbya'nın kurtuluşu, yabancı karışma ve Latin Amerika ülkelerine emperyalist saldırganlık eylemlerinin son bulması gibi konularda hareket içinde antiemperyalist ve antiırkçı bir yönde uzlaşma yoluyla ortak bir görüş oluştuğunu söylemek yanıltıcı olmayacaktır.

Delhi Forumu, bazı ülkelerin emperyalistlerden ve hegemonyacı güç-

(4) Sarada Mitra, «Günümüzde Bağlantısızlık». Önemli çözümler Zamanı», «Barış ve Sosyalizm Sorunları» – «Yeni Çağ», sayı 2, 1983.

(5) V. D. Chopra, «NAM: Dostlar ve Düşmanlar», Patriot, 14 Mart 1983.

lerden örnek alıp geçen yıllarda sözde Afgan ve Kamboçya «sorunları»nı getirerek dayatmalarda bulunmaya çalışmaları şeklindeki yaklaşımı, altını çizerek reddetti. Onların bu çabalarına karşın, 7. Konferans, diyalog, anlaşma ve karmaşık sorunlara çözüm aramada yeni olanaklar getirdi. Bağlantısız ülkeler BM Genel Sekreterinin Afganistan konusunda sorunları çözmeye arabulucu çabalarını yakından izliyorlar, bu yönde atılmakta olan adımları onaylıyorlar. Meşru Afganistan hükümetinin boykot etme politikası başarısızlık belirtelerini gösteriyor.

Bir başka gelişme kanıtı daha var. BM'de Kamboçya'nın temsil edilmesi konusunda yapılan oylama sonuçları hakkında K. Subrahmanyam, BM'de daha önce Pol Pot kliği için oy kullanan 21 ülkenin 7. Konferans'ta «Kamboçya sorunu»nda yorumda bulunmamayı tercih ettiklerini yazıyor. Ona göre bunun nedeni, şu ya da bu gelişmekte olan ülkenin baskı altında olması – ABD temsilcisinin gözleyen bakışları altında olmasıdır. ⁽⁶⁾ Burjuva basını ABD'nin emperyalist çıkarlarının bekçilerince kullanılan yöntemler üzerine birkaç kez yazdılar: Önce «kendi çıkarını» uyararak için kol bükme ve sonra ABD'nin amaçlarına karşı yönde oy kullanmanın pahalıya mal olacağını açıkça ima etme. ⁽⁷⁾

Bağlantısız ülkeler kendi hareketleri içinde birbirlerine sımsıkı bağlı bir grup olarak hareket ettiklerinde durum başkadır. Bu durumda dış baskı ve diktaya karşı direnmeleri aralarında emperyalist planları uygulamaya yanlıları olsa bile çok daha kolaydır. Emperyalist etki yörüngesinden kopmak zorunda olan, gelişmekte olan ülkelerin sempatisini kazanan da hareket içindeki bu birliktir. Onlar için bağlantısızlık, bu acımasız yabancı pençeden kurtulmalarını, uluslararası alanda bağımsız bir politika izlemelerini ve yeni sömürgeci egemenliğin daha açık uygulamalarına son vermeyi sağlayacak bir alternatiftir.

EKONOMİK PROGRAMIN VURGULARI

Birçok bağlantısız ve öteki gelişmekte olan ülkelerde bağımsızlığın kazanılmasından buyana ilk kez kişi başına brüt yerli ürünün azalması, bu ülkelerin önündeki ekonomik sorunların olağanüstü derecede keskinleştiğini çarpıcı bir biçimde göstermektedir. Kapitalist ekonominin bu çerperinde ekonomik durum gerçekten çok kötüdür.

Bu ülkelerin dışarı sattığı geleneksel ham maddelerin çoğunun fiyatı geçen 50 yıla göre en alt düzeye düştü. Petrol üreten ülkelere tekellerin baskıları artıyor. Amaç bu ülkeleri petrol fiyatlarını indirmeye zorlamaktır. Gelişmekte olan ülkelerin dış ödemeler açığı (petrol satan ana ülkeler

⁽⁶⁾ The Times of India, 16 Mart 1983.

⁽⁷⁾ US News and World Report, 1 Kasım 1982, sayfa 25.

dışında) sadece geçen iki yılda toplam 180 milyar doları geçti. ⁽⁸⁾ Bu ülkelerde emperyalizm dış borçlarından yararlanarak sömürsünü artırdı. Bu borç olağanüstü yüksek olup – 600 milyar dolar – aslan payını Batının özel banka ve şirketlerinden sözde pazar koşullarında yüzde 20 faizle alınan kredi ve borçlar oluşturmaktadır. 1981 ve 1982'de gelişmekte olan ülkeler 158 milyar dolardan fazla dış borç ödediler. Bunun 66 milyar dolardan fazlası faizdir (kesin olmayan verilere göre) ⁽⁹⁾ Dahası, uluslarüstü şirketler 16,5 milyar dolar kâr elde ettiler. ⁽¹⁰⁾ Bu ödemeler gelişmekte olan ülkelerin dış satımdan kazandıklarının tümünün dörtte birini yurttu. ⁽¹¹⁾

Dünya Bankası Başkanı Alden W. Clausen, geçen iki yılda borçlarının ertelenmesini isteyen gelişmekte olan ülkelerin sayısının son 25 yıldaki toplam sayıya ulaşmasından yakındı. ⁽¹²⁾

Pakistan Maliye Bakanı Gulam Isak Han şöyle diyor: «... gelişmekte olan ülkelerin ödedikleri faiz sözde yeni yardımı artan ölçüde finanse ediyor ... Bunun adil ya da kalıcı bir sitem olup olmadığını ciddi bir biçimde gözden geçirmeliyiz.» ⁽¹³⁾

Burada özellikle sol ya da ilerici olarak tanımlanamayacak kimselerin görüşlerine yer verdik. Bu türden açıklamalar belki bağlantısızlar hareketinin genel ruh halini yansıtacaktır. Emperyalist sömürü ve ekonomik ayrımcılık politikasından hoşnutsuzluk her zamankinden daha keskin bir biçimde ifade ediliyor.

Delhi'de basına açıklama yapan Grenada Başbakanı Mourice Bishop, çok sayıda ülkenin – sol, orta ve sağ – artan ölçüde benzer ekonomik sorunlarla karşılaştığını belirtti. İki nedenle haklıydı: Birincisi, emperyalizm bunalımın yükünü gelişmekte olan ülkelere yüklüyor ve ikincisi, yüzünün bu bölümünde ortak ekonomik zorluklar vardır ve bunların üstesinden gelmek için bu ülkeler dayanışma göstermeli, eşgüdümlü bir biçimde hareket etmeli ve uluslararası ekonomik ilişkilerin yeniden köklü bir şekilde düzenlenmesi için birleşik bir cephe oluşturmalıdırlar.

Bağlantısız ülkelerin geniş ve etkin bir kesimi, ekonomik alanda emperyalist güç ve dayatma politikasına karşı tutum almada en büyük tutarlılığı gösteriyorlar. Eşitsiz ticarete karşı, uluslararası tekellerin bencil eylemlerini sınırlandırmak için, istikrarlı bir hammadde pazarı için, «tek-

⁽⁸⁾ UNCTAD/TDR/2 (cilt 2), 28 Temmuz 1982, Ticaret ve Kalınkma Raporu 1982, sayfa 19.

⁽⁹⁾ Agy.

⁽¹⁰⁾ Agy.

⁽¹¹⁾ Agy.

⁽¹²⁾ Alden W. Clausen, «İyileşme: En yoksul ülkeleri hatırlama» International Herald Tribune, 16–17 Nisan 1983.

⁽¹³⁾ «Far Eastern Economic Review», 17 Eylül 1982, sayfa 72.

nolojik» emperyalizme karşı, şimdiki kapitalist para ve maliye sisteminin köklü biçimde yeniden düzenlenmesi için kararlı bir tutum alıyorlar. Bağlantısızlar hareketinin Altıncı Havana Konferansınca, Birleşmiş Milletler çerçevesi içinde önerilen dünya ölçüsünde görüşmeler gereğini vurguluyorlar. Bağlantısız ülkelerin önemli bir antiemperyalist çıkışı da, kalkınmayı sağlamak için bir dünya para ve maliye konferansı toplanması çağrısıdır. Amerikan sermayesinin denetiminde olan IMF ve öteki uluslararası kapitalist mali örgütlerin çalışma sisteminin toptan gözden geçirilmesi için gittikçe artan ölçüde güçlü istemler ortaya çıkıyor. Delhi toplantısı sırasında, bunların eylemlerini gözleme amacıyla, bağlantısızlar hareketinin bir «Gözetim Komitesi» kurması önerildi. ⁽¹⁴⁾

Bununla birlikte, gittikçe kötüleşen bunalımın yarattığı sorunlara, değişik yaklaşımlar, değişik yanıtlar da göze çarpıyor. Pakistan, Jamayka ve kimi öteki ülkelerin resmî konumları, gecikmeye tahammülü olmayan kimi sorunlara, uzun erimli sorunlar zararına, (yani, eşitsiz ekonomik ilişkiler sistemini kökten değiştirme zararına) ana ağırlığı vererek ılımlılığa doğru bir eğilim gösteriyorlar. Pakistan Devlet Başkanı Ziya-ül-Hak'ın Delhi'deki sözleri bunun örneğidir: «Karşılıklı çatışmayla ne Kuzey ekonomik canlanma savaşını kazanabilir, ne de Güney ekonomik ölüm-dirim savaşını ... Karşılıklı suçlamaların yerine uzlaşma çağrısını geçirmenin zamanı gelmiştir. Biz harekete, hem de kararlılıkla ve hızla harekete geçmeliyiz. Bundan ötürü, sanayileşmiş ülkelerle *daha az karmaşık ve daha çok elaltındaki konuları ele alarak, ileri doğru harekete geçelim ve yavaş yavaş, ama güvenle, daha karmaşık ve çözülmesi zor olanlara doğru ilerleyelim.*»

Emperyalist güçlerin özellikle hoşuna gitmeyen dünya ölçüsünde görüşmeler, IMF'nin köklü reformu, vb. gibi istemleri görmezden gelerek ya da reddederek kapitalist «Kuzey»i «ödün vererek sakinleştirme» eğilimi, bu güçlerin tam da işine gelir. ABD'nin gelişmekte olan ülkeleri «pragmatik» yaklaşımlara ya da «daha az karmaşık ve daha çok elaltındaki konularla» uğraşmanın daha yararlı olacağı yolunda ikna etmeye çalışması, bu konuda ipucu veriyor. Burjuva basını IMF'nin kredi kaynaklarını artırma ve Reagan yönetiminin bankanın dolar kotasını yükseltme yolundaki her adımını büyük bir yaygarayla sunuyor. Ama bu önlemlerin kapitalist ödünç vericilere borçlu bulunan gelişmekte olan ülkelerin acılarını hafifletme isteminden doğmadığı, tersine kapitalist ekonominin ters tepen işleyişini bir ölçüde yamalama, bu ekonomiyi tehdit eden yeni parasal ve mali bunalımların „tehlike bölgesi»nden çıkarma, böylece bu ülkelere verilen özel borç ve kredilerin yarısını oluşturan Amerikan bankalarının

⁽¹⁴⁾ Sosyalist Küba lideri, Yedinci Konferansa sunduğu rapor ve yaptığı konuşmada, uluslararası ekonomik ilişkileri yeniden düzenleme için tutarlı bir antiemperyalist program ortaya koydu.

yatırımlarını kurtarma umudundan doğduğu konusunda aynı basın hiçbir şey söylemiyor.

Willi Brandt'ın başkanlığını yaptığı Uluslararası Kalkınma İçin Bağımsız Komisyon'un son önerilerinde bu «pragmatik» doğrultudan övgüyle sözedilmesi de dikkat çekicidir. «Kuzey» ve «Güney» ülkelerinin «ortak» çıkarları olduğunu öne süren ilk raporun ⁽¹⁵⁾ felsefesi, yazarlarını, bunalımın kurbanlarının, yani gelişmekte olan ülkelerin çıkarlarıyla kapitalist güçlerin çıkarlarını özdeşleştirmeye götürdü. Komisyonun yeni raporu, «Kuzey-Güney'in Ortak Bunalımı: Dünyada İyileşme İçin İşbirliği» başlığını taşıyor. ⁽¹⁶⁾ Rapor, dünya ekonomisine sözümona soluk alıracak bir dizi ivedi önlem gereğini vurguluyor. Buradaki düşünce, IMF'nin kredi kaynaklarını bir kez daha artırmak, bunalımdan en sert biçimde darbe yiyen gelişmekte olan ülkelere ekonomik ve mali «ilk yardım»da bulunmak, vb. dir. Ama raporun sık sık yinelediği şey, gelişmekte olan ülkelere her bakımdan özel yatırımları teşvik konusundaki sözümona gerekliliği kanıt-lama çabası ve özel bankaların çıkarlarını korumaktır. Çok sayıda yeni devletin gittikçe daha bir vurguyla öne sürdükleri uluslararası bankaların dayatmalarını sınırlandırma sorunu üzerinde raporun yeterli ayrıntılarıyla durmamasının nedeni de bu olmalıdır. Uluslararası ekonomik ilişkileri köklü biçimde yeniden düzenleme konusu, belirsiz bir tarihe dek hasıraltı edilmiştir.

Bağlantısızlar hareketi, bu aşamada, emperyalizme karşı ekonomik sa-vaşında aktif, esnek ve gerçekçi bir doğrultu gereğinden yola koyuluyor. Uzun erimli, stratejik amaçları bir yana bırakma yolundaki reçeteleri harekete dayatma girişimleri sonuçsuz kalıyor. Ağır basan yaklaşım, dün-ya ölçüsündeki görüşmelere öncelik verilmesi gereğini vurguluyor. Delhi toplantısı, gelişmekte olan ülkeler için kilit önem taşıyan uluslararası ekono-mik ilişkiler alanında ivedi adımlar atılması için ayrıntılı bir program önerisi yaptı. Bu programı, «ortak» çıkarlara öncelik verilmesi ve buna-lımın sonuçlarından en büyük darbeyi yiyen ezilen ülkelerle uluslararası sermayenin çıkarlarını «uzlaştırma» gereğinden sözeden «pragmatik» önerilerden fersah fersah ayıran şey; ticaret, ham maddeler, parasal ve mali ilişkiler alanında ivedi önlemler alınması gibi sorunlara, bağlan-tısız ülkelerce, ulusal bağımsızlık ve ekonomik ilerlemelerine hizmet etme ölçütü açısından yaklaşmış olmasıdır.

Bağlantısızlar hareketi, kendi seçtiği kolektif kendi kendine yeterlilik ve bağlantısız ülkeler arasında çok yönlü ekonomik işbirliğini geliştirme doğrultusuna sadık kalmaktadır. Bu ülkeler ekonomilerinin kapitalist Av-rupa, ABD ve Japonya pazarlarına geçmişten devralınan bağlarla bağlı

⁽¹⁵⁾ Kuzey-Güney: Bir Ölüm Dirim Programı, Londra, 1980.

⁽¹⁶⁾ Kuzey-Güney'in Ortak Bunalımı: Dünyada İyileşme İçin İşbirliği. Brandt Komisyonu 1983, Londra, 1983.

olmasına karşın, kendi aralarındaki işbirliği gelişme gösteriyor. Son on yılda, gelişmekte olan ülkelerin kendi aralarındaki ticaret, % 3,2'den % 7,1'e yükseldi. İşlenmiş malların payı da düzgün bir biçimde artıyor. (Bu oran, 1955 yılında % 25 iken, 1980'de % 60'tır.)⁽¹⁷⁾ Karşılıklı ekonomik ilişkilere daha büyük bir itki kazandırmak için, bağlantısızlar hareketinin kimi yeni kurumlarını oluşturma (Havana'da Uluslararası Şirketler Konusunda Bir Enformasyon Merkezi, Delhi'de Bilim ve Teknoloji Merkezi, vb.) ve hareketin kolektif kendi kendine yeterlilik planlarını daha sıkı eşgüdümleme tasarlanıyor. Yedinci Konferansın Ekonomik Bildirgesinde şöyle deniyor: „Bağlantısız ve öteki gelişmekte olan ülkeler arasında, bölgeler-altı, bölgesel ve bölgelerarası işbirliği, uluslararası ekonomik ilişkileri yeniden düzenlemede bellibaşlı bir öge olarak geliştirilmelidir.»

Bağlantısız ülkeler hareketinin 1980'li yıllar konusundaki programını nitelendirirken, emperyalizmin hesaplarına ve son yıllardaki karmaşık ekonomik gerçeklere karşın, gelişmekte olan ülkelerin ekonomik bağımsızlık için savaşımalarını belirgin ölçüde hızlandırmalarından bu yana, programın kendisini belirleyen canlılığından hiçbir şey yitmediği söylenmelidir. Bugüne dek ekonomik cephedeki çatışmaların ana konusu, kapitalist dünyayla ekonomik ilişkilerin derin, demokratik bir biçimde yeniden düzenlenmesini ortaya koymak olmuştur. Yaygın biçimde kullanılmaya başlanan «Kuzey-Güney Diyalogu» kavramı, aslında, eski sömürge ya da yarı sömürge ülkelerle emperyalizm arasındaki *en keskin bir savaşıma* işaret etmektedir.

Sosyalist ülkeleri, coğrafi bakımdan değil, ama politik bakımdan «Kuzey»le özdeşleştirme yolundaki her girişim, ya şimdiki durumu, yani «diyalog»un sınıfsal özünü kasıtlı olarak çarpıtmadır ya da sosyalist ülkelerle gelişmekte olan ülkeler arasındaki ilişkilerin tümüyle değişik bir yapıya sahip olduğu gerçeğini görmezden gelmektir. Sosyalist ülkelerle gelişmekte olan ülkeler arasındaki ekonomik işbirliği, uzlaşmaz çelişkilerden uzaktır ve emperyalizme karşı yönelmiştir. Bu da bir diyalogdur, ama eşitler arasında ticaret için, artan krediler, bilimsel ve teknolojik ilişkilerin gelişmesi, vb. için gittikçe daha çok ve yeni olanaklar sağlayan bir diyalogdur. ⁽¹⁸⁾

Kapitalist «Kuzey» ile «Güney» arasındaki «diyalog» konusunda söylenebilecekler, herhalde bundan fazla olmasa gerek.

(17) Dünya Ölçüsünde Görüşmeler: Pragmatik Bir Yaklaşım. Bir Monografi, Yeni Delhi, 1983, s. 33.

(18). Gelişmekte olan ülkelerin, Ekonomik Yardımlaşma Konseyi'ne üye ülkeler dış ticaretindeki payı % 12'yi buluyor. EYK üyesi devletlerin sosyal ve ekonomik gelişme için bu ülkelere sağladıkları krediler, 1970'li yıllarda iki kattan daha çok arttı. Sovyetler Birliği, bu ülkelere ithal ettiği tüm mallar için gümrük duvarlarını kaldırdı ve öteki sosyalist topluluk ülkeleri de benzeri yöntemler benimsediler.

ETKİ VE GÜÇ ETMENLERİ

Gelişmekte olan ülkelerin uluslararası ekonomik ilişkileri yeniden düzenleme çabalarına ilişkin kilit sorunlara karşı emperyalist ülkelerin tutumuna, «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi daha önce dikkatleri çekmişti. Bir yıl önce yayınlanan analitik bir araştırmada, «Kuzey-Güney Diyaloğu»nun neden işlemediğine, dünya ölçüsünde görüşmelerin başlamasını nelerin engellediğine işaret etmiştik. ⁽¹⁹⁾ Bu araştırmada varılan sonuçlar, bağlantısızlar hareketinin bu konulardaki değerlendirmelerinin pekçoğuyla uyum içindedir.

Gerçekten de, bir yıl içinde değişen çok az şey oldu. Bellibaşlı yedi kapitalist ülkenin 1982 yılındaki Versailles Bildirgesi ⁽²⁰⁾, dünya ölçüsünde görüşmeler konusunda kimi yuvarlak sözler içerirken, Yediler'in Mayıs-Haziran 1983'teki en son Williamsburg Bildirgesi'nde bu konuda tek söz edilmiyor. Washington, dünya ölçüsünde görüşmelere karşı olumsuz, engelleyici tutumunda ısrar ediyor. Bununla birlikte, mucizevi bir «esneklik» sergileyen Reagan, bu tür görüşmeler olasılığı görüşüne tümüyle katıldığını belirtti. Şimdi 77'ler Grubu'nun ⁽²¹⁾ başkanı olan ülkenin lideri Bangladeş Devlet Başkanı General Hüseyin Muhammed Erşad'a Reagan'ın yolladığı mektubun amaçlarından biri de buydu. Ama Reagan'ın yaptığı bu kurlar, çok az kimseyi yanılttı. Gazete haberlerine bakılırsa, Reagan'ın mektubu, tam da tersinin kanıtıdır. Reagan, İMF, Dünya Bankası, vb. gibi «zorunlu kurumlar» konusunda şimdiye dek iyi bilinen değişmez Amerikan tutumunu, emperyalizmin başlattığı uygulamaları yineliyor. ⁽²²⁾ ABD, emperyalizmin mali sisteminin 1945 sonrası kaldıraçlarını aşındırma tehlikesi gösteren, özellikle kurumsal nitelikteki her adıma karşı direnmeyi sürdürme niyetindedir.

Yedinci Konferansın sonuç bildirgesi, dünya ölçüsünde görüşmelerin «sanayileşmiş birkaç ülke, özellikle *bellibaşlı bir sanayi ülkesi*» tarafından engellendiğini belirtiyor. (İtalikler bizim-Yazarlar) Uzlaşma yoluyla kabul edilen belgelerdeki sık sık kullanılan yuvarlak sözleri bilenler, bu bildirgenin ABD'ye imada bulunduğunu kolayca tahmin edeceklerdir.

Aynı şekilde, kapitalist Avrupa da, «diyalog» konusuna yapıcı bir yaklaşım göstermekten uzaktır. Tam tersine, «aydınlık saçan» yeni sömürgeci düşünceleri geliştirdiği varsayılan Batı Avrupa, yıldan yıla tutumunu

⁽¹⁹⁾ Bak: «Kuzey-Güney Diyaloğu'ndaki İniş Çıkışların Arında Olan», „Barış ve Sosyalizm Sorunları“ dergisi, sayı 8, 1982.

⁽²⁰⁾ Versailles Bildirgesi, dünya ölçüsündeki görüşmelerin bellibaşlı amaçlardan biri olduğunu belirtiyor, ama gerçek bir diyalogun bütün olanaklarını toptan ortadan kaldıran koşullar öne sürüyor, gelişmekte olan ülkelerin uluslararası mali kurumların eylemlerine müdahalesine karşı güvenceler istiyor.

⁽²¹⁾ Bu grup, şimdi gelişmekte olan 130 ülkeyi kapsıyor.

⁽²²⁾ Bak: «The Times of India», 11 Mart 1983.

daha da sertleştiriyor. Bu, AET'nin Afrika, Karayipler ve Pasifik ülkeleriyle bağlarını resmen formüle eden Lome Anlaşması'nda somutlanıyor. ⁽²³⁾ Avrupa Ekonomik Topluluğu «Güney» ürünlerinin fiyat istikrarı için vadedtiği fonları kesti ve koruma duvarlarını daha da yükseltti. Batı Avrupa pazarlarında Afrika, Karayipler ve Pasifik ülkeleri dışsattırımının payı 1972'de % 8,2 iken, 1981'de bu oran % 5'e düştü. ⁽²⁴⁾ AET, bu ülkelerin dışsattım gelirlerini istikrara kavuşturmak için istedikleri 450 milyon dolar ödünç para önerisini geçenlerde geri çevirdi. Fiji Dışişleri Bakanı, AET'nin bugünkü tutumunu delinmez bir «tuğladan duvar»a benzetiyor. ⁽²⁵⁾

Temmuz 1983'teki Altıncı UNCTAD Oturumu'nun sonuçları, ABD ile onun en yakın bağlaşıklarının (İngiltere ve Federal Almanya), gelişmekte olan ülkelerin hem kısa, hem de uzun erimli istemleri karşısında en sert tutumu aldıklarını gösteriyor. ABD delegesi, «tek yanlı» olduğu ve «ideolojik» önyargılar taşıdığı gerekçesiyle, toplantının sonuç bildirgesinin kendilerini bağlamadığını öne sürdü.

Gelişmekte olan ülkelere karşı ekonomik saldırı, yasadışı ticarî ve ekonomik yaptırımlar, kısıtlama, yasak ve benzeri araçlar, emperyalist politikanın ayrılmaz parçaları durumuna geldiler. Bağlantısız ülkelerin büyük bir çoğunluğu, bu tehdidin bilincindedir. UNCTAD'ın Altıncı Oturumunda alınan kararlarda, ekonomik zor kullanım reddedilerek bu tür uygulamalar kınandı. ABD'nin Nikaragua'ya karşı ekonomik yaptırımları konusunda, 77'ler Grubu toplantıya bir karar tasarısı sundu. Gelişmekte olan ülkeler, ulusal çıkarlarını savunurlarken, Amerikan emperyalizminin tepeden tırnağa silahlandığı, topyekün askersel-stratejik dengeyi bozma ve gelişmekte olan ülkeleri de içine alan çılgınca bir dünya egemenliği peşinde olduğu, silah yarışını uzaya yaymaya çalıştığı gerçeğini gözden kaçırmıyorlar.

Sosyalist Küba'nın lideri Fidel Castro, Yedinci Konferansta, Washington'un militarist politikasının Asya, Afrika ve Latin Amerika halkları için ne anlama geldiğini açıkladı. Castro, «Birleşik Amerika'nın neden tüm sınırların ötesinde, tüm ulusal gereklerin ötesinde, böylesine mantık dışı silahlandığına doğrusu sık sık şaşarım» dedi. «Neden Birleşik Amerika yeni Çevik Kuvvetler kurar? Niye tüm anakaralarda yeni askersel üsler peşinde koşar, yeni askersel üsler kurar? Akla gelebilecek her yerde niye silah depoları yaratır? Üçüncü Dünya'nın sömürüsüne katılan kapitalist sanayi ülkeleri arasındaki bağlaşıkları üzerinde, askersel harcamaları artırmaları, tepeden tırnağa silahlanmaları için neden baskıda bulunur? Bu, yalnızca hasımlarıyla, yani Vaşova Antlaşması ülkeleriyle savaş-

⁽²³⁾ Avrupa Ekonomik Topluluğu, Lome'de (Togo), yukarıda sayılan bölgelerdeki gelişmekte olan 61 ülkeyle bir ticarî ve ekonomik anlaşma imzaladı.

⁽²⁴⁾ «New African», Nisan 1983, s. 28.

⁽²⁵⁾ Bak: «International Herald Tribune», 20 Mayıs 1983.

mak için midir? Yoksa bu emperyalizm . . . Yanki düzenini ve barışı asker- sel olarak dayatmaya, askerlerinin süngüleri, savaş gemilerinin topları, savaş uçaklarının bombalarıyla kendisi için vazgeçilmez olan petrolü ve öteki ham maddeleri güvence altına almaya mı hazırlanıyor?»

«Geleneksel silahların böylesine muazzam ölçülerde yığılması, doğru- dan Üçüncü Dünya'yı hedef alıyor . . . »

Öyleyse, 1980'li yılların gerçekleri bağlamında, bağlantısızlar hareketi- nin gücünün kaynakları nereden geliyor? Bu konu üzerinde kafa yorar- ken, hareketin potansiyelinin üyelerinin sayısından daha çok bir şeyle belirlendiği sonucuna kaçınılmaz olarak varıyoruz. Bugün bağlantısızlar hareketinin 101 tam üyesi var. 29 ülke de gözlemci konumunda. Ama önemli olan başka bir şey: Bağlantısızlar hareketinin üye sayısı artıyor, çünkü çağdaş gelişmenin mantığı sonucu sömürgecilğe ve emperyalizme karşı savaşıma giren ve kendini bağlantısızlıkla ödeştiren gittikçe daha çok sayıda ülke var. Yeni kurtuluş güçlerinin bu harekete akışı, özellikle Latin Amerika'da en elle tutulur biçimdedir. Bu bölgede artan sayıda hükümet ve politik çevre, ulusal çıkarlarını daha etkin biçimde korumak, yabancı etkinin yörüngesini kırıp parçalamak ve Latin Amerika sorun- larına Latin Amerika çözümlerini geliştirmek için, kendi yazgılarını bu hareketle bağlama çabası içindedirler. Hareket içinde ilerici ülkelerin rolü artıyor. Bu ülkeler, bağlantısızlar hareketinin birliğini tutarlı biçimde savunarak, dünyadaki olayların gelişme doğrultusunu olumlu anlamda etkilemek için çok şeyler yapıyorlar.

Her ilerici hareketin artan etkisini ölçmek için sınanmış kaynak, daya- nışmadır. Bu temel etmeni «eşit uzaklık» çağrısı ya da başka bir gerek- çeyle hiçe saymayacak ölçüde, eski sömürge halklarını öteki devrimci demokrat kurtuluş güçlerine bağlayan pekçok şey vardır. Bağlantısızlar hareketinin kapitalist ülkelerdeki ilerici ve demokratik kamuoyu arasında pekçok bağlaştığı bulunuyor. Bağlantısızlar hareketi, halkları ağır asker- sel, politik yük altında ve emperyalizme bağımlı bulunan, bağlantısızlıkla özdeştirilen bağımsız bir dış politika peşinde olan gelişmekte olan ülkelerde de artan sayıda yandaşlar kazanıyor.

Gelişmekte olan ülkelerle sosyalist ülkelerin birbirlerine daha da yak- laşmakta olmaları gerçeği, tarihin nesnel yasalarının işleminin bir sonu- cudur. Eşitsiz, ezici uluslararası ilişkiler sisteminin ilk darbeyi indiren sosy- alizm olmuştur. Yabancı boyunduruğu altında acı çeken halklar, sosya- lizmin örneğinden esinlenerek savaşa atıldılar. Sömürgecilik yıkıldı. Ama, muazzam ölçülerdeki sosyal, ekonomik, kültürel uçurumu kapatmak için çözmek zorunda kaldıkları, dehşet verici sorunları yeni özgürlüğüne kavuş-muş ülkelere miras bıraktı. Elbette, bu sorunların çözümü, özünde söz- konusu ülkeler halklarına, bu halkların gelişme yolunu doğru seçmele- rine bağlıdır. Ama, bu konuda sosyalist dünyanın dayanışması ve en

değişik yardım biçimlerinin paha biçilmez bir değeri vardır. Sosyalist dünya, hem sağlıklı ilkeler temelinde uluslararası ilişkilerin en tutarlı savunucusu olarak, hem de gelişmekte olan ülkelerin ayakları üzerinde sağlam durmalarını sağlayan gelişen, kudretli bir ekonomik güç olarak ortaya çıkıyor.

Bağlantısızlar hareketinin bütün mantığı, barış, ilerleme ve sosyal adalet güçleriyle birliğini güçlendirmesini gerektiriyor. Bağlantısızlar hareketinin dünya ölçüsünde ciddi, olumlu bağımsız bir etmen olarak konularını sürdürebilmesi ve sağlamlaştırabilmesinin tek yolu budur.

TÜSTAV

Diktatörlüğe karşı tek cephe

Rogelio Gonzales

Paraguay Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi

Paraguay'ın başkenti Asuncion'da her köşe başında «Stroessner'le barış, iş, genlik» yazılı bir pankart var. Ama diktatörün yaklaşık 30 yıllık erki sırasında benim ülkem ve halkım barış, iş, genlik diye birşey görmedi. Hitler ve Mussolini'ye hayranlığını açıkça belirten general A. Stroessner, emperyalizmin kıtamıza diktiği şerefsiz Latin Amerika hanedanlarından hâlâ varlığını sürdüren sonuncusudur. Dominik Cumhuriyeti'nde Rafael Leonidas Trujillo, Nikaragua'da Anastasio Somoza, Kolombiya'da Gustavo Rojas Pinilla, Venezüella'da Marcos Perez Jimerez, Küba'da Fulgencio Batista, Haiti'de Francois Duvalier Latin Amerika tarihinde vandalizmin, cehaletin, baskı ve terörün simgesi olan koskoca bir dönem oluşturdular. Ülkeyi boydan boya büyük bir toplama kampına dönüştüren Paraguaylı zorba Stroessner uluslarüstü tekellerin ve ABD gerici çevrelerinin yardımıyla erkini sürdürüyor.

Resmi ideolojisi antikomünizm olan bu rejimin getirdiği yoksulluk ve aralıksız sürdürdüğü kovuşturma, baskı ve terör her üç Paraguaylıdan birinin yurtdışına kaçmasına neden oldu. Köylülere karşı cezalandırma ekiplerinin gönderilmesi, işletmelere, işçi, öğrenci ve diğer kesimlerin temsilcilerinin evlerine sürekli polis baskınlarının yapılması Paraguay'da politik yaşamın kuralı oldu. Diktatörlüğe karşı olanlar tutuklanıyor, sorgusuz sualsiz zindanlara tıkılıyor ve yıllarca buralarda tutuluyor. Zorba rejim tüm başka tür düşünenlere karşı Alman nazileri örneği bunları yok etme, ya da ülkeden kovma politikası uyguluyor. General Stroessner'in baskı aygıtında görev yapanlar Hitler artıkları tarafından eğitiliyor. «Rıgalı insan kasabı» E. Roşman, Gestapo'nun Fransa'daki uzmanlarından A. J. Ricord, Oswiecim toplama kampındaki azrail J. Mengele diktatörün kanatları altında sığınak buldular. Adolf Eichmann ve çeşitli ülkelerde milyonlarca yurtseveri işkence ederek öldüren daha birçok faşist cellat uzun zaman Paraguay'da gizlenmişlerdir.

Paraguay, zorba Stroessner'in suç ortaklarının ve yabancı şirketlerin çiftliği haline getirildi. Ülkenin en iyi topraklarının yüzde 77'si bunların elinde bulunuyor. Diktatör, ülkemizi talan eden, halkımızı acımasızca sömüren yabancı sermayeye, çokuluslu tekellere ve çeşitli karanlık işler çevirenlere kapıları ardına kadar açtı. Ülkedeki 17 en büyük sanayi işletmesinden 15'i yabancıların elinde. Son 15 yıl içinde yeraltı zenginliklerimizin hemen hemen tümü 6 büyük çokuluslu tekelin kontrolüne geçti. 1 milyon 200 bin Paraguaylı korkunç bir yoksulluk içinde yaşıyor. Paraguay Komünist Par-

tisi (PKP) işçi ailelerinin yaşam koşullarını iyileştirmek için işçi ücretlerinin en az yüzde 50 artırılması gerektiği görüşündedir.

Faşist rejimin ekonomik, mali, sosyal ve politik bunalımı sürekli derinleşiyor. Ülkede hızla artan kaçak mal ticareti ülke ekonomisinin gelişmesini engelliyor. Merkez Bankası'nın verilerine göre 1982'de sanayi üretimi yüzde 4,5 oranında, tarım üretimi ise yüzde 5 oranında düştü. 60'lı ve 70'li yıllarda Paraguay'da meyve ve sebze işleyen 9 fabrika vardı. Şimdi bunlardan 8'i devletten mali yardım görmediği, sürüm pazarı bulamadığı, ithal edilen paketleme malzemesi fiyatları çok yüksek olduğu ve meyve-sebze konserveleri kaçak yurda sokulduğu için kapandı. Büyük et kombinaları, onlarca orta ve küçük işletme kapandı, geri kalanlardan birçoğu da yüzde 30-40 kapasiteyle çalışıyor. Dünya piyasasında rekabete dayanamayan ve ülke içinde de kaçakçılığın artması nedeniyle 2.000 kişinin çalıştığı ülkenin en büyük özel tekstil fabrikası «Pilar» da kapandı. Bu olay kendiliğinden gelme büyük bir protestoya yol açtı. Geçim parası olmayan işçiler fabrikayı işgal ettiler, hükümetten fabrikayı devletleştirmesini, ya da ürettiği mallar için pazar sağlamasını istediler.

Hızla artan işsizlik emekçiler için gerçekten bir felaket oluyor. (1) Özellikle gençlerin durumu çok ağırdır. Her yıl iş piyasasına katılan 30 bin gençten sadece 7 bini iş bulabiliyor, geri kalanını «gereksiz insanlar»ın yazgısı bekliyor. 40 bin inşaat işçisi iş bulamıyor. Çalışanlardan birçoğu da uzun zaman tek kuruş ücret alamadıkları için işi bırakıyor. Villeta kentindeki çimento fabrikasında çalışan 500 işçi de aylardır ücret alamadıkları için işi bıraktı. Yine aynı nedenle Valemi limanının yapımına seferber edilenler de evlerine döndü. «Mauro Gonzales Viera» firması tek kuruş tazminat ödemedi 100 işçiyi sokağa attı.

Diktatörlükten memurlar da zarar görüyor. «Itaipu» hidro elektrik santralinin kurulmasıyla ilgili teknik çalışmalara katılan tekniker ve işçiler «Grupo Consultor Alto Paraguay» tarafından tek kuruş tazminat ödemedi işten atıldı.

Emeklilerin durumu yürekler acısıdır. Yıllardır emeklilik maaşı alamayan binlerce ihtiyar yaşta insan emekli maaşı alabilme hakkını kazanmak için mahkeme kapılarını aşındırıyor. Bunların davaları Sosyal Sigortalar Kurumu'nca, para olmadığı gerekçesiyle ele alınmıyor. Oysa bu örgüt emekçilerden düzenli olarak maaşının yüzde 9,5'ini gelir vergisi olarak tutuyor. Emeklilik fonu hoyratça başka amaçlar için harcanıyor. (2)

Ülkenin dış borçları hızla artıyor. Kiliseler Komitesi'nin verilerine göre 1982 yılı sonunda bu borçlar 2 milyar 171 milyon doları bulmuştur. (Paraguay Merkez Bankası ise dış borçların 1 milyar 203 milyon dolar oldu-

(1) 900 bin çalışabilir nüfustan 200 bini işsiz. (Not Red.)

(2) «Adelante», 28 Nisan 1983.

ğunu ileri sürüyor). Ayrıca Paraguay, Brezilya'ya ortaklaşa kuracakları hidro elektrik santralının kurulmasından sonra 9 milyar dolar ödeyecek. ⁽³⁾ Latifundist sistemin ve emperyalist sömürünün üretim güçlerinin gelişmesini engellediği geri kalmış ve bağımlı bir ülke için bu dış borçlar eşi görülmemiş bir şeydir. 1975–1982 yılları arasında dış ticaret açığı 28 milyon dolardan 342 milyon dolara yükseldi. ⁽⁴⁾

Öte yandan kaçakçılık hızla artıyor. Ülkede uluslarüstü bankaların şubeleri belirdi ve bunlar paralarını, erk çevrelerinin de onayıyla yasal olmayan ticareti finanse etmeye ve uyuşturucu madde ticaretine yöneltiyorlar. Yeraltı dünyasının elebaşları aracılığıyla yüzlerce milyon dolar tutarında mal kaçırılıyor. Ülkemizden komşu Brezilya, Arjantin ve Bolivya'ya ırmak gibi alkollü içki akıyor, büyük miktarda Amerikan sigarası, elektronik donatılar, dünyanın dört bir tarafından getirilmiş çeşitli otomobiller, hatta benzin geçiriliyor. Paraguay, Latin Amerika'da diğer ülkelere, özellikle ABD'ye illegal uyuşturucu aktarma merkezi haline geldi. Ülkede kumarhanelerin sayısı sürekli çoğalıyor, fuhuş artıyor, ordunun başındakilerin ve diktatörün yakın çevresinin zenginleşme aracı olan piyango geniş boyutlar alıyor. İnanılacak gibi değil ama, gerçek: San Juan Nepomuceno kentinde hâlâ daha esir pazarları vardır. Burada Amerika yerlilerinin kaçırılan çocukları satılıyor. Şunu da ayrıca belirtmek gerekiyor: Diktatörlük rejimi Paraguay yerli halkını yok etmeye çalışıyor. Aborijen'ler topraklarından kovularak sistemli bir biçimde yok ediliyor. Önceleri sayıları 250 bin olan Amerika yerlilerinin sayısı şimdi 35 bine düştü.

70'li yılların başından beri ve özellikle de son yıllarda Paraguay'ın iç politik yaşamında sınıfsal çelişkiler keskinleşti, politik güçlerin kutuplaşması arttı, diktatörlüğe karşı kurtuluş savaşımı yükseldi. Halkımız, ülkemizin zenginliklerini büyük tekellere peşkeş çeken, yabancı bankalardan alınan kredileri kendi faşist askersel-polis rejimini sürdürmek için baskı aygıtını güçlendirmede kullanan Stroessner yönetimine tahammül etmek istemiyor.

Diktatörlüğün sosyal tabanı çok daraldı. O, aslında sadece silahlı kuvvetlere ve baskı aygıtına dayanıyor. Erkteki «Colorado» Partisi'nin çeşitli hizipleri, kilise, sanayiciler ve toprak sahipleri açık veya gizli biçimde reformlar yapmasını, faşist kliğin ülkeye getirdiği kötülüğün kökünün kazınmasını istiyorlar. Şunu da belirtmek gerek ki, ekonomik bunalım, faşist rejimin büyük ve orta burjuvazi ile (Üretim, Sanayi ve Ticaret Federasyonu yönetimi de dahil) ilişkilerini önemli ölçüde kötüleştirdi. Paramızın değerinin düşmesi dışsattım eylemlerinin önemli ölçüde azalmasına yol açtı.

⁽³⁾ Noticias del Paraguay, Boletín mecanografiado del PCP, 10 Haziran 1983.

⁽⁴⁾ «Adelante», 31 Mayıs 1983.

Bu, işletme sahiplerini hayvan yetiştirilen büyük çiftlikleri ve aynı zamanda dışarıya yönelik üretim yapan köylüleri iyice sarstı. Gırtlacağına kadar borç içinde olan küçük köylüler ürünlerini yok pahasına satmak zorunda kalıyorlar.

Topraksız köylüler ile rejimin silahlı ekipleri arasında çatışmalar sıklaştı. Birçok yerde Stroessner'in cezalandırma ekiplerinin köylüleri yığınsal olarak kurşuna dizdikleri ve bundan sonra da hiçbir ceza görmedikleri biliniyor. Bu cezalandırma ekipleri köylüleri topraklarından kovuyor ve bu toprakları latifundistlere (büyük çiftlik sahiplerine) veriyor. Diktatörlüğün uyguladığı politika nesnel olarak köylü emekçilerinin sınıf bilincini yükseltiyor. Bu, ifadesini, bu yılın başında Stroessner'in cumhurbaşkanlığı adaylığını onaylamak için düzenlenen toplantı ve mitingleri köylülerin boykot etmesinde buldu. Genellikle diktatörü destekleme amacıyla düzenlenen bu tür propaganda toplantılarında parasız içki, yemek veriliyor ve çeşitli hediyeler dağıtılıyor. Şubat ayında Paraguari kentinde örneğin böyle bir mitingde 60 bin kişiye «ikram edilecek» yemek, içki ve hediye hazırlanmıştı. Ne ki, polis mitinge 10 bin kişiyi zor topladı.

Köyde yavaş yavaş, ama devamlı olarak devrimci potansiyel birikiyor. Bunda köylülere ancak güçlerini birleştirirlerse durumlarında iyileşme sağlayabileceklerini kavramalarına yardım eden Tarım Birlikleri önemli rol oynuyorlar. Köylülerin sorunları Paraguay Komünist Partisi'nin de dikkat merkezinde yer alıyor. Paraguay komünistleri ülkede köklü, gerçekten demokratik bir toprak reformu yapılmasını, toprağın onu işleyene verilmesini, köylülere tarım aletleri, tohum ve kredi sağlanmasını ve ürünlerini satmalarında kendilerine yardım edilmesini istiyorlar. Paraguay Komünist Partisi, toprak reformunu, uğrunda tüm demokratik güçlerin birleşebilecekleri temel, kilit sorun sayıyor.

Rejimden hoşnutsuzluk gençlik arasında da artıyor. Öğrenci gençlik ya obskürantist ve gerici düzene boyun eğmek ya da ülkenin çıkarlarını savunma yönünde savaşım vermek ikilemiyle karşı karşıyadır. Katolik Üniversitesi'nde sosyoloji dersinin kaldırılması olayı yığınsal öğrenci hareketlerine yol açtı. Bu yüksek okuldaki Antropolojik (insan bilimi) Araştırmalar Merkezi yöneticisi A. İ. Burgos, bu önlemin, üniversitelerin «solcu veya sağcı ahmakların yuvası» haline gelmesini önleyeceğini belirtti ve şunu ekledi: «Sosyoloji dersinin okutulmaya başlaması sorumsuzca bir adımdı.» Aslında erk çevreleri, Paraguay öğrencilerinin toplumsal-ekonomik formasyonların doğuşu, gelişmesi ve çöküşü yasallıklarını öğrenmelerini istemiyorlar, bundan korkuyorlar. (5)

Paraguay öğrenci gençliğinin uzun savaş gelenekleri var. Öğrenci gençlik ulusal zenginliklerin tekeller tarafından yağmalanmasına, rüşvetçiliğe,

(5) «Adelante», 31 Mayıs 1983.

ahlak bozukluğuna, yığınsal baskı ve teröre karşı çıkıyor, faşist yasaların, sıkıyönetimin kaldırılmasını, politik tutuklular için geniş kapsamlı af kanunu çıkarılmasını ve demokratik üniversite reformu yapılmasını istiyor.

Zorba rejime karşı savaşımın ön sıralarında Paraguay proleteriyası yürüyor. Son yıllarda sendikal hareket önemli ölçüde aktifleşti. Polisin denetimindeki Paraguay İşçi Sendikaları Konfederasyonu'na üye en büyük sendikalardan dokuzu «Dokuz Bağımsız Sendika Grubu» adı altında yeni bir grup oluşturdular. Şimdi bu grupta 20 büyük ve çok aktif sendika örgütü yer alıyor. Onlar işçiler arasında büyük saygınlığı olan ve açık olarak ülkede demokratik dönüşümler yapılmasını isteyen «Trabajo» adlı bir gazete yayınlıyorlar.

Halkın tüm katmanlarının protestolarına diktatörlüğün yanıtı terörü artırmak oluyor. 1980 Ağustosunda Buenos Aires'te Paraguay Komünist Partisi MK Birinci Sekreteri Antonio Maidana yoldaş kaçırıldı. Şimdiye dek onun yazgısıyla ilgili bilgi yok. Diktatörlük Kaaguasu köylülerinin savaşımını gaddarca bastırdı. Öğrenci gençliğe karşı saldırılar da arttı. Bunların evlerine yığınsal baskınlar yapıldı, evleri arandı, birçok genç tutuklandı. Bunlardan bazıları hâlâ cezaevlerinde tutuluyor ve kendilerine korkunç işkence yapılıyor. Stroessner diktatörlüğünün halk yığınlarının protestolarına yanıtı her zaman bu oluyor.

Paraguay Veriler Bankası'na, ülkenin ekonomik, sosyal, sendikal ve politik yaşamındaki durumla ilgili bilgi ve veriler toplayan ve bunları analiz eden bu kuruma karşı girişilen tam faşist tipi saldırı zorbalığın yeni bir tırmanıdır. Stroessner'in saldırı grupları burada çalışan memurları kovdular, buradaki donatımı kırıp döktüler, arşivi yok ettiler.

Stroessner rejimi herkesin herşeye kayıtsız şartsız boyun eğmesini istiyor. Hatta Paraguay burjuvazisinin gazetesi «ABD Color» ve «Nanduti» radyosu bile sert saldırılara uğruyor. Diktatörlüğün organı «Patria» gazetesinde çalışanlar, baskı ve terörün artırılması çağrılarında bulunanlar gibi rejime satılmamış olanlar, tarafsız tutum izleyen gazeteciler amansızca kovuşturuluyor.

Geçen yıl ülkeye dönmek isteyen birkaç Paraguay göçmeni Asucio hava alanında geri çevrildiler. Yazar Augusto Roa Bastos, Hristiyan-Demokratik Parti Başkanı Luis Alfonso Resck, Gerçek Liberal-Radikal Parti lideri Domingo Laino ve birçok kişi Paraguay'dan kovuldu.

Stroessner'in erki ele geçirmesinden, yani 1954 yılından beri ülkede sürekli sıkıyönetim uygulanıyor. Ve yaklaşık 30 yıldır, terör, kovuşturmalar, politik cinayetler, yurtseverlerin «kayboluşu» bir gün bile durmadı. Geçen Mayıs ayında sendikaların, öğrençi ve kilise örgütlerinin 30 yöneticisi tutuklandı. Bunlar klişeleşmiş suçlama olan «Marksist» olmakla suçlanıyorlar. Bu suç ise otomatik olarak «Asayışı ve kişi örgürlüklerini koruma»

adı taşıyan son derece gerici yasanın kapsamına giriyor. Tutuklu bulunan bu kişilere, halkımızın lanetlediği işkenceci cellat P. Coronel tarafından yönetilen Paraguay Gestaposu'nda görevli sorgu polisleri tarafından korunç işkence yapıldı. Bu sadist P. Coronel insanlarla alay ediyor, işkence uygulamaktan zevk alıyor. Haziran ayına doğru gözaltına alınan politik ve sosyal gerekçelerle tutuklananların sayısı 500'e yükseldi.

Stroessner, tüm halk katmanlarına karşı, rejimden hoşnut olmadığını söyleyen ve haklarını savunmaya çalışan herkese karşı baskı ve terör uygularken, muhalefet güçleri arasında gerekli birliğin ve onların eylemlerinin uyumlu olmamasından yararlanıyor. Gerçek Liberal-Radikal Parti, Devrimci Febrerist Parti, «Colorado» Halk Hareketi-MOPOCO (resmi Colorado Partisinden ayrılan grup) ve Hristiyan-Demokratik Parti «Ulusal Uzlaşma» adını taşıyan ortak bir platform-belge imzaladılar. Bu belgede sıkıyönetimin, yurtseverlerin kovuşturulmasına dayanak gösterilen gerici yasaların kaldırılması, politik tutukluların serbest bırakılması, geniş kapsamlı politik af ve polis baskı aygıtının dağıtılması, insan haklarına saygı gösterilmesi ve korunması, gerçek cumhuriyetçi yönetim sisteminin kurulması gibi 14 madde yer alıyor.

Paraguay komünistleri henüz bu «Ulusal Uzlaşma»ya katılmadılar, ama bunun kurulmasını ülkede ilerici dönüşümler gerçekleştirilmesi için daha geniş birliğe giden sürecin önemli bir etkeni olarak değerlendirdiler. Biz, yeni birliğin buna işçi, köylü, aydın, gençlik örgütleri, sanat adamları ve dinsel çevrelerin örgütleri, Paraguay Komünist Partisi de dahil diğer politik partiler, tek sözle diktatörlüğe karşı olan, gerçek demokrasi ve egemenlik isteyen herkes çekilerek bunun sosyal tabanının genişletilmesi gerektiği kanısındayız. Paraguay Komünist Partisi, köklü toprak reformu yapılması, işçilerin ücretlerinin artırılması (yukarıda da bunu belirtmiştik), bankaların millileştirilmesi, tüm devlet sisteminin demokratik temelde yeniden kurulması vb. daha köklü istemler de ileri sürüyor.

Paraguay Komünist Partisi'nin birlik konusundaki tutumu MK Politik Komisyonu'nun Bildirisi'nde açık olarak belirtilmektedir: «Ülkemizdeki demokratik ve yurtsever güçlerin önünde şu ivedi görev durmaktadır: Faşist diktatörlüğü alaşağı etmek. Bunu gerçekleştirmek için diktatörlük rejimini yıkabilecek gücü oluşturmak ve kurtuluşa ulaşmak gerek.

Partimiz bundan önce de belirtti ki, . . . diktatörlük karşıtı geniş cephenin kurulması ancak işçi sınıfının, köylülerin, öğrencilerin, öğretmenlerin, memurların, aydınların, sanat adamlarının, tüccarların ve ulusal işletmeçilerin, Stroessner nazi kliğine karşı olan tüm muhalefet güçlerinin ortak görüş birliği, ortak anlaşma temelinde birliğini ve örgütlü savaşımını yükseltme yoluyla olanaklıdır.

Yığınların seferber edilmesi, ayrı ayrı çıkışlar, faşist diktatörlüğün ala-

şığı edilmesine yönelik kesin, kararlı savaşım yatağında birleşmelidir . . . Zorba rejim muhalefet güçlerine tüm legal çalışma yollarını tıkamağa ısrarla devam ediyor. Bu koşullarda tüm savaşım biçimlerini birleştirerek ve genel halk ayaklanmasına yönelerek, diktatörlüğü yıkmaya hızla hazırlanmak gerekiyor.» ⁽⁶⁾

Partimiz ardıcıl olarak tüm diktatörlük karşıtı ve demokratik güçlerin birliğini sağlama politikası izliyor. Paraguay halkına yaptığımız çağrıda, politik parti ve toplumsal örgütleri şimdilik birbirinden ayıran sorunlar üzerinde değil, ancak anlaşmaya vardığımız sorunlar üzerinde dikkatimizi yoğunlaştırmak gerektiğini belirttik. Paraguay Komünist Partisi derin gizlilik koşullarına karşın, fabrikalarda, mahallelerde, köylüler ve öğrenciler arasında çalışmalarını artırıyor ve demokratik halk birliği içinde layık olduğu yeri almaya hazırdır. Emekçilerde ve tüm halkımızda şu kanı giderek güçleniyor: Paraguay özgür olacak, demokrasiye kavuşacak ve ancak kendi özverili savaşımı sonucunda diktatörlük karşıtı güçlü bir ulusal cephenin kurulmasıyla köklü dönüşümler yoluna koyulacak.

⁽⁶⁾ Bak: Manifiesto Comision Politica del Comite Central del PCR, Ağustos 1981, s. 11-12.

Teori ve pratiğin Leninci birliği

Juri Andropov

Izbanniye reği i statyi (Söylev ve yazılardan derleme), Moskova, Politizdat, 1983

Dünyada ilk sosyalizm yoluna koyulan ülkenin tarihsel gelişme sürecine, Lenin'in Partisi ve Sovyet devletinin politikasına tüm dünyada artan bir ilgi var. Bu nedenle SBKP MK Genel Sekreteri ve SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu Başkanı Y. V. Andropov'un yeni kitabının yayınlanması uluslararası önemi olan kayda değer bir olaydır. Kitap, yazarın parti ve devlet görevlerinde bulunduğu 40 yılı aşkın bir dönemi kapsıyor, SBKP'nin iç ve dış politikasının önemli sorunlarını ele alan yazıları ve konuşmaları içeriyor ve partinin Sovyet toplumunun yaşamındaki yönetici ve yol gösterici rolünü anlatıyor. (1) Kitap okuyucuya, insanlığın barışa, özgürlük ve adalete, sosyalizme ve toplumsal ilerlemenin daruklarına doğru geri döndürülemez ilerleyişinin hızlandığı ve yaygınlaştığı günümüzün ana sorunlarına genel bir bakışı veriyor.

Yazar kitabında «Marksizmin ayırıcı özelliği, ardıcıl bilimsel teori ile devrimci pratiğin birliğidir» diyor (s. 231). Bu sözler Sovyet komünistlerinin ve bir bütün olarak Sovyet halkının ideolojik ve teorik zenginliğinin ve geniş pratik deneyinin uyumlu bir bileşimi olan sözkonusu kitabın tüm içeriği için de tamamen geçerlidir. Kitap toplumsal iyimserlikle doludur, toplumsal gelişmenin diyalektiğini derinlemesine ortaya koyuyor, günümüzde durumun gerçekçi bir çözümlemesini yapıyor, kesin saptamaları ve açık yönlendirmeleri içeriyor.

Kitap, Sovyet toplumunun gelişmesinin, SBKP tarafından gelişmiş sosyalizm aşaması olarak saptanan şimdiki aşamadaki gelişmesinin geniş çaplı ve çok yönlü Marksist-Leninist bir çözümlemesidir. Bu toplum, sosyalist ilkelere uygun ekonomik temelin, toplumsal yapının ve politik sistemin kurulduğu ve sosyalizmin kendi, kolektivist temeli üzerinde geliştiği bir toplumdur. Böyle bir toplum kuşkusuz hiç eksiklikleri olmayan, tamamen mükemmel bir toplum değildir. Bu toplum, nesnel temelleri olan büyük güçlüklerle ve öznel etmenin her zaman becerikli ve uygun bir biçimde örgütlenemeyen insan çabasının neden olduğu yetersizliklerle karşı karşıyadır. SBKP MK Haziran (1983) Plenumunda Partinin yeni Programının hazırlanması konusunu ele alırken Yuri Andropov, bu nedenle «Program, her şeyden çok gelişmiş sosyalizmin dengeli ve her yönlü yet-

(1) Kitap, 1979 yılında yayınlanan derlemede yer alan bazı materyalleri ve daha sonraki dönemdeki yayınları içeriyor.

kinleşmesi ve sonuçta komünizme doğru ilerlemesi için bir program olmalıdır» (s. 286) görüşünü vurguladı.

Ülkenin gücünü artırmanın ve halkın maddesel ve kültürel düzeyinin sürekli yükselmesinin temeli olan ekonomi, hedefe doğru ilerleme hızının belirlendiği ana alandır. Yazar, günümüz koşullarında partinin ve halkın ekonomik alanda karşı karşıya olduğu kilit görevlere ilişkin kapsamlı veriler ortaya koyuyor. Bunların başında hem ülke içinde hem de uluslararası planda özel önemi olan emek üretkenliğinin artırılması görevi geliyor. Kitabın sayfalarında bu sorunun komple biçimde çözülmesi gerektiği belirtiliyor, yani ekonominin planlanması ve yönetiminin köklü bir biçimde iyileştirilmesi yoluyla tüm ekonomik mekanizmayı düzgün ve kesintisiz işler bir duruma getirmenin, varolan potansiyeli etkin olarak kullanmanın, entanzif gelişmeye geçmenin ve üretim verimliliğini artırmanın, sosyalist sistemin üstünlüklerini pratikte bilimsel ve teknik devrimin kazanımlarıyla birleştirmenin, üretim ilişkilerini mükemmelleştirmenin yolları da açık olarak gösteriliyor.

SBKP'nin 26. Kongresi, ekonomik ve sosyal politikanın bütünleşerek birleşik toplumsal gelişme stratejisine dönüştürülmesi gerektiğini belirtti. Kitaptaki yazılar bunun ne denli geniş kapsamlı ve günümüz koşullarında bunun bileşen etmenlerinin-ekonomik ve sosyal, ulusal ve demografik etmenlerin ne denli karmaşık duruma geldiğini açık olarak ortaya koyuyor. «Yükselen yaşam düzeyi» formülü çoğu zaman halkın gelirin ve tüketim malları üretiminin artışı biçiminde basite indirgeniyor. Çok daha geniş kapsamlı olan bu kavram günlük yaşamda bilincin ve kültür düzeyinin yükselmesini, örnek bir hukuk ve toplum düzeni, sağlık hizmetlerinde ve öteki hizmetlerde düzeyin yükseltilmesini, boş zamanların anlamlı bir şekilde değerlendirilmesini ve aslında sosyalist uygarlık kavramının bir parçasını oluşturan herşeyi içerir. Bu alanlardaki başlıca sorunların çözümlenmeleri zorunluluğu yalnızca varolmalarından dolayı değildir. Bunların çözümü toplumda sosyal homojenliğe doğru önemli bir ilerleyişi belirleyecektir. Bu, teorik olarak özetlenen büyük bir hedef, birçok kuşak boyunca komünistlerin gerçekleştirmek için çalıştıkları ve şimdi gerçek uygulama konusu olan bir öngörüdür. Olgun sosyalizm aşamasında, en genel çizgileriyle sınıfsız bir toplum yapısının biçimleneceğinin çeşitli belirtileri yaşamın kendisinde bulunuyor.

SBKP'nin bilimsel temellere dayanan ulusal politikasının çok uluslu Sovyetler ülkesinde oynadığı rol çok büyüktür. Bu politika Leninci ilkelere dayanmaktadır: Tüm ulusların kardeşçe birliği çerçevesinde tam eşitlikleri ve özgür gelişmeleri. Bu politikanın başarıları, kazanımları yadsınamaz. Sosyalist uluslar biçimlenmiştir ve şimdi onlar tümü yeni bir tarihsel topluluğu, Sovyet Halk'ını oluşturuyorlar. Bu uluslardan her birinin çok yönlü gelişmesi, doğal olarak tüm ulusların daha da bütünleşmelerini

getiriyor. Aynı zamanda aralarındaki ilişkilerdeki sorunlar hâlâ gündemdedir (s. 12). Bu sorunlar partinin özel dikkatini, sürekli ilgisini ve yığınların enternasyonalizm ruhunda aktif eğitimini gerektiriyor.

Sosyalist demokrasinin geliştirilmesi konusu kitapta geniş olarak ele alınıyor. Demokratik norm ve kuralların biçimsel olarak uygulanışıyla yetinmelerin önlenmesi, gerçekte bunların uygulanmasını engelleyen her şeyin ortadan kaldırılması gerektiği vurgulanıyor. Yazar, tüm halkın devleti olan Sovyet devletinin gelişmesinin ve emekçi halkın devlet işlerinin yönetimine daha geniş katılımının, hem toplumun maddesel olanaklarına, hem de yığınların politik bilinç ve kültür düzeyince belirlendiğini gösteriyor. «Bunu anlamak ve hatırd tutmak çok önemlidir. Esas olan demokrasiyi geliştirmek için soyut olarak daha başka yollar ve biçimler yaratmakla uğraşmak değil, yaşamın kendisinden yola çıkmaktır» (s. 293).

Gelişmiş sosyalizmin yetkinleştirilmesiyle ilgili çok yönlü sorunların çözümü, toplumsal ilerlemenin tüm alanlarında sürekli gelişmeyi sağlayan mobilize edici gücün, yani komünistlerin Leninci Partisinin artan rolü ile doğrudan bağlıdır. Günümüz koşullarında partinin yönetici, örgütleyici çalışmalarının yanısıra ideolojik çalışma giderek ön plana çıkmaktadır. Yazar şunu belirtiyor: «Biz insanların bilincinin yeterince olgun olmayışının, bu alandaki çalışmalara ne denli büyük zarar verdiğini açık olarak görüyoruz. Ve tersine daha etkin bir ideolojik çalışma yapıldığı zaman, yığınlar partinin politikasını kendi politikaları olarak, halkın yarımsal çıkarlarını yansıtan politika olarak kabul ettikleri zaman ilerleme hızının nasıl arttığını bugün de çok iyi görüyoruz.» (s. 284) Bu nedenle ideolojik çalışma, tüm partinin, her komünistin öz davasıdır.

Kitapta, Sovyet halkının ve tüm öteki halkların yaşamsal çıkarlarını ifade eden, SBKP'nin ve Sovyet devletinin Leninci barışsever dış politikası üstüne ilginç birçok sayfa var. Yazar bu politikanın hem ilke hem de hedef açısından sınıfsal bir politika olduğunu belirtiyor (s. 131). Bu, sınıfsal bir politikadır, çünkü her şeyden çok sosyalizm ve komünizm kuruluşu barışa, uluslararası yumuşamaya gereksinim duyar. Bizim dış politikamız sınıfsal bir politikadır, çünkü aynı zamanda SBKP tutarlı, kararlı, içtenlikli barış çizgisini sürdürürken, proletarya enternasyonalizmi ve halkların özgürlük ve toplumsal ilerleme savaşlarıyla dayanışmadan yana sağlam bir tutum alıyor. Bu sınıfsal bir politikadır, çünkü bu politika farklı toplumsal sistemlere sahip devletler arasında varolan ve iki sistem arasındaki yarışmayı, fikirlerin savaşımını nesnel olarak kaçınılmaz yapan derin ayrılıkları gerçekçi bir şekilde görerek yola çıkıyor. Ama bu hiçbir şekilde barışın sürekliliğini, kararlılığını, SSCB'nin öteki ülkelere sunduğu iyi komşuluk ilişkilerini aşındırmamalıdır.

Kitabın başlangıcında yeralan «SSCB'nin Altmış Yılı» başlıklı programsal raporda şöyle deniyor: «Biz, dünyada tüm uluslar arasında onların

yararına ve tüm insanlığın iyiliği için dayatmasız ve başka ülkelerin işçilerine karışmasız, geniş, verimli bir işbirliğinden yanayız. Sovyetler Birliği bugünün ve yarının kuşaklarına sakin barışçı bir gelecek sağlamak için elinden gelen herşeyi yapacaktır. Bizim politikamızın amacı budur ve bundan ayrılmayacağız» (s. 18–19).

Dünyadaki gelişmeler, reel sosyalizmin uluslararası ilişkilerde güvenilir ilkelerin, yumuşamanın ve barışın en tutarlı savunucusu olduğunu defalarca göstermiştir. Bugünlerde yaşam, yalnızca yeni dünya ülkelerinin sosyalist enternasyonalizm ilkeleri temelinde aralarındaki işbirliğinin ve birbirlerine bağlılıklarının güçlenmesini değil, aynı zamanda böylesi işbirliğinin niteliğini geliştirme ve etkinliğini artırma çabalarını da gerektiriyor. Bu, sözkonusu ülkeler arasında politik etkileşmeyi daha da geliştirme, daha üst düzeyde ekonomik entegrasyona ulaşma ve bu ülke halklarını ideolojik olarak daha da yakınlaştırma gereğini gösteriyor. Yuri Andropov şöyle diyor: «Biz sosyalizmin kapitalizmle barışçı bir ortamdaki yarışmada üstünlüklerini sonunda tam olarak göstereceğine kuvvetle inanıyoruz. Gerçekten de biz, emperyalizmin bize dayatmaya çalıştığı askersel alanda yarışmadan yana değiliz» (s. 298).

İki toplumsal sistem arasındaki tarihsel anlaşmazlığı, emperyalist gericiliğin yapmaya çalıştığı gibi silahlı çatışma yoluyla çözmeye çalışmak insanlık için ölümcül olur. Bu ölümcül tehlikeden sakınmanın tek yolu savaş karşıtı güçlerin birleşmesi ve daha aktif olmalarıdır. Dünya üzerinde dolaşan nükleer savaş tehlikesi, aynı zamanda, tüm komünist hareketin çalışmalarının ana noktalarının yeniden değerlendirilmesini zorluyor (s. 295). Komünistler daima baskıya ve insanın insan tarafından sömürülmesine karşı savaşa gelmişlerdir ve onlar bugün de insan uygarlığını kurtarma ve insanın yaşama hakkını koruma savaşını sürdürüyorlar.

Kitap, dünyanın geleceği açısından çok büyük önemi olan, sosyalizm ile emperyalizm arasındaki askersel-stratejik dengede en ciddi sorunların derinlemesine bir çözümlemesini içeriyor. Yazar şöyle diyor: «Bu dengenin elde edilmesi geçen birkaç onyılın en önemli sonuçlarından biridir. Bu halkımızın ve öteki sosyalist topluluk ülke halklarının büyük çaba ve kaynaklar harcamasını gerektirdi ve bu dengenin bozulmasına izin vermeyeceğiz. Ülkemizin, dostlarımızın ve bağlaşıklarımızın güvenliğini sağlamak için gereken herşeyi yapmaya devam edeceğiz ve emperyalist gericiliğin saldırgan yeltenişlerini gemliyen büyük bir etmen olan Sovyet Silahlı Kuvvetlerinin savaş yeteneğini geliştireceğiz. Ama eğer her iki tarafta silahlanma düzeyi düşürülür ve askersel harcamalar azaltılırsa, eğer silahsızlanma konusunda bir başlangıç yapabilirlerse, ki biz bunun için aktif olarak çaba harcıyoruz, bu ülkeler ve halklar için büyük bir avantaj olacaktır» (s. 298).

Kitaptaki konular tarihsel öneme sahip sayısız olayları içeren uzun bir

döneme ilişkindir ve bunlar SBKP'nin Marksist-Leninist öğreti temelinde formüle edilen tutarlı, stratejik çizgi ve politikasını gösterir. Bunlar partimizin bu büyük öğretiyi, sosyalizmin ve komünizmin kuruluşu sürecinde, devrimci yaratıcı çabaların yeni deneyleri ışığında geliştirdiğini ve zenginleştirdiğini çok iyi gösteriyor.

Yuri Andropov'un söylev ve yazılarından oluşan bu kitap geçen bir yıl boyunca birçok ülkede çeşitli dillerde yayınlandı ve doğal olarak büyük ilgi uyandırdı. Çünkü bu kitap Sovyetler Birliği'nin politikasını ve SBKP'nin yönlendirici çalışmasını en yüksek düzeyde sunuyor ve günümüzde tüm insanlığı yakından ilgilendiren yakıcı sorunlara yanıtlar getiriyor.

Sergey Tsukasov

TÜSTAV

Kim kimi «kuşatıyor»?

ABD'nin propaganda servisleri, Sovyetler Birliği'nin, «Batı'yı stratejik kuşatma amacıyla askersel gücünü global bir biçimde yaygınlaştırma» çabasında bulunduğunu ileri sürüyorlar. Bu savların, en ufak bir temeli var mıdır? ABD'nin askersel gücünü yaygınlaştırmasının boyutları ve niteliği nelerdir? Gerçekte kim kimi kuşatıyor?

Bu konuyla ilgili olarak aşağıda yayınlanan derleme, «Nükleer savaşa karşı, barış ve yaşam için» belgisi altında Prag'da yapılan Dünya Asamblesi'nin çalışmaları sırasında kamuoyuna bilgi vermek için, savaş karşıtı değişik örgüt ve hareketlerin temsilcilerinin sunduğu materyaller temelinde hazırlanmıştır.

EĞER HARİTAYA BİR GÖZ ATILIRSA ...

İlk önce, SSCB ile ABD'nin devletlerinin sınırları dışındaki askersel varlığını ele alalım.

Gerçekten, ya bağlaşıklık anlaşmaları, ya da yasal hükümetlerin isteği ve onayıyla kimi Doğu Avrupa devletleri topraklarında, aynı zamanda Moğolistan ve Afganistan'da Sovyet silahlı güçlerine bağlı belirli sayıda asker bulunmaktadır. Birçok ülkede, bu devletlerin güvenliğini ve topraklarının dokunulmazlığını sağlama amacıyla, sözkonusu ülkelerin hükümetleriyle bağlanan anlaşmalar temelinde Sovyet askersel uzmanları vardır. Dünya okyanuslarında devriye gezen SSCB Deniz Filosu gemilerinin işlevi gözetlemedir. Bu herkesce bilinmektedir. Ancak, öteki devletlerin yaşamsal çıkarlarını ve güvenliğini sözde tehdid eden «Sovyet askersel gücünün global bir biçimde yaygınlaştığı» tezini kanıtlayacak tek bir olgu yoktur.

Okurlarımız, kendileri düşünsün! Sovyetler Birliği'nin, Amerikan sınırları yakınlarında ileri konumlandırılmış sistemi yoktur. Sovyetler Birliği'nin, ne Atlantik'te, ne Hint ve Pasifik Okyanusu'nda, ne Afrika'da veya ne de kendi ülkesinden uzak dünyanın öteki bölgelerinde askersel üssü ve hedefi yoktur. Bunun da ötesinde SSCB, İkinci Dünya Savaşından sonra, Porkkala-Ud (Finlandiya) ve Port Artur'daki askersel üslerinden gönüllü olarak vazgeçti.

Yabancı ülkelerdeki belirli sayıda Sovyet askerinin, en başta SSCB ile sınır olan bağlaşıklık ve dost durumundaki devletlere yerleştirildiği olgusunun altını çizmek gerekiyor. Onların burada bulunması uydurma değil, gerçek tehdiye karşı yalnızca ortak savunma çıkarlarının dayattığı zorunlu bir önlemdir. Yukarıda belirtildiği gibi, Prag Asamblesi'ne sunulan materyallerden alınan ABD'nin yabancı ülkelerdeki birliklerinin yerleşimine ilişkin haritaya bir göz atmak bile yeterlidir.

Bu birliklerin, buralarda sürekli kalması, olağanüstü durumlarda bunların sayısının artırılması, savaş eylemlerine önceden hazırlanması için ABD, dünyanın tüm önemli stratejik bölgelerinde geniş askersel üs ve hedefler ağı oluşturmuştur. Genel olarak, 32 ülkenin topraklarında Amerikan birlikleri vardır.

Pentagon'un Batı Avrupa'da, 8 bin nükleer başlığının ve 3 bin nükleer başlık taşıyan aracın yer aldığı 150 büyük üssü vardır. ABD'nin yalnız, Varşova Antlaşması Örgütü'ne üye devletlere karşı saldırıda bir ileri karakol olarak gördüğü Federal Almanya topraklarında değişik türden 200 askersel üssü bulunmaktadır. Türkiye topraklarında da 7 büyük askersel üs de dahil buna benzer 60 tesis vardır. Pentagon, Türkiye'ye, Kafkaslar'da Sovyetler Birliği'ne ve Balkan Yarımadası'nda öteki sosyalist ülkelere karşı askersel eylemlerin yaygınlaştırılmasında köprübaşı rolünü veriyor.

SSCB'nin Uzak Doğu sınırları yakınlarında, Amerikan silahlı güçlerinin, güç bakımından ikinci yerde olan denizaşırı birlikleri vardır. Burada ABD'nin 300 üssü ve cephaneliği vardır. Bu ağın temelini Japonya ve Güney Kore'deki üsler oluşturuyor. Sözkonusu bölgede Birleşik Amerika 3 bin nükleer başlık bulundurmaktadır.

Güneyden sosyalist ülkeleri çembere almaya çalışan Pentagon Hint Okyanusu bölgesinde yeni askersel tesisler kurma çabalarını olağanüstü artırdı. Diego-Garcia'daki çok hedefli, en büyük askersel üssün kuruluşu hızlı tempolarla sürüyor. ABD, Pakistan'ın askersel üslerini kullanma hakkını pratik olarak elde etmiştir. ABD, Suudi Arabistan'da, Mısır'da ve bir dizi öteki ülkelerde üs ve hava alanlarını geniş bir biçimde kullanmaktadır.

Şimdi de, ana stratejik amaçların göstergesi olarak, askersel gücün ölçüleri ve savunma gereksinimlerinin oranı üzerinde duralım.

Coğrafi durumu nedeniyle, ABD'nin güvenliğini koruması için (aslında onu hiçkimse tehdit etmiyor) oldukça az sayıda silahlı gücün yeterli olduğunu gözönünde bulundurmamak gerek. Sovyetler Birliği ise, büyük bir bölümü Amerikan silahlı kuvvetlerince kuşatılmış olan sınırlarının dokunulmazlığını garanti etmek için, tüm bu hat boyunca savunmasını sağlamak zorundadır. SSCB ve bağlaşıklarının askersel gücünün ölçüleri, savunma alanının büyüklüğüne, sınırların uzunluğuna ve askersel tehdidin niteliğine uygun olmalıdır. Varşova Antlaşması devletleri ordusunun 23,5 milyon kilometre kare bir alanın savunulmasından sorumlu olduğunu animsatalım. Bunun 22,5 milyon kilometre karesi Sovyetler Birliği toprağıdır. NATO ülkeleri ordularının olası eylem alanları 2 milyon kilometre karedir, yani 11 misli daha azdır. SSCB ve bağlaşıkları genel askersel üstünlük sağlamaya çalışmıyorlar: Günümüzde Varşova Antlaşması devletlerinin silahlı kuvvetlerindeki asker sayısı, hatta NATO'nun verilerine göre, 4,9 milyondur. Kuzey Atlantik blokunun ise, kara, hava ve deniz kuvvet-

lerinin sayısı 5,5 milyon kişidir. Bu söylenenler açıkça gösteriyor ki, Sovyetler Birliği'nin ve öteki sosyalist ülkelerin askersel potansiyelinin ölçüleri zorunlu savunma gereksinimlerinin sınırlarını aşmıyor. Buna karşılık, ABD ve NATO silahlı kuvvetlerinin sayısı ve yerleşiminin niteliği, onların stratejilerinin tamamıyla savunmaya yönelmediğini kanıtıyor. Bu stratejinin özü, sosyalist ülkeler çevresine askersel güç yığmak, bir saldırının başlatılması için elverişli koşullar oluşturmaktır.

TARAFLARIN NÜKLEER SİLAH SAYISI

ABD'nin propaganda servisleri, Sovyetler Birliği'nde kıtalararası balistik roketler için 1398 atış rampası, denizaltılarına yerleştirilmiş balistik roketler için 950 atış rampası ve 156 ağır bombardıman uçağı olduğuna ilişkin Pentagon verileriyle kamuoyunu korkutuyorlar. Tüm bu stratejik araçlar, 7 bin nükleer başlık taşıyabilecek güçte, diyorlar. Bu veriler kendi başına bile çarpıcı bir örnektir. Ama herkesin bildiği gibi, Sovyet askersel doktrini her zaman hep karşılık verici, savunmaya dayanan eylemler ilkesinden yola çıkmıştır. SSCB nükleer potansiyelini hiç bir zaman «stratejik saldırı gücü» olarak görmemiştir. ABD ise, nükleer potansiyelini «stratejik saldırı gücü» olarak görüyor. Sovyetler Birliği, atom saldırısını insanlığa karşı en ağır bir cinayet olarak nitelendiriyor. Sovyet dış politikasının temelinde, hiç bir zaman nükleer silahı ilk kullanan olmama yükümlülüğü bulunuyor. Bu, herkesce iyi biliniyor.

Son verilere göre, ABD stratejik güçlerinin 13 bin nükleer başlığı, kıtalararası balistik roketler için 1053 atış rampası ve denizaltılarındaki balistik roketler için 656 atış rampası vardır. Eğer, ABD atış rampaları sayısı bakımından Sovyetler Birliği'nden gerideyse, sayıları 570'i bulan ağır bombardıman uçakları bakımından Sovyetler Birliği'nden 4 kat üstündür. Buna, 13 vurucu uçak gemisinde bulunan ve nükleer silah taşıyan 520 uçağı da eklemek gerekiyor. Bu gemiler okyanuslarda, güvertesindeki uçakların Sovyetler Birliği topraklarına erişebileceği bölgelerde dolaşıyorlar. (Sovyetler Birliği'nin böylesi uçak gemileri yoktur.)

Sovyetler Birliği'nin tutumunun karşıtı olarak, ABD geniş çapta askersel stratejik görüş ve planlar hazırlıyor ve bunlar ilk nükleer darbe indirme yeteneğindeki bu silah ve güçleri saldırgan amaçlarında kullanmayı öngörüyor. Yine Prag Asamblesi'ne sunulan materyaller, 1970–1980 yıllarındaki büyük manevraların deneyimine dayanarak, Amerikan stratejik saldırı güçlerinin giriştiği eylemlerin niyetini açık bir biçimde gösteriyor.

SSCB ve öteki sosyalist ülkelerin sınırlarına kadar uzanan, orta menzilli nükleer silahlar temeline dayanan Avrupa'daki ileri konumlandırılmış sistem, ABD stratejik güçlerinin tamamlayıcısı ve devamıdır. Uzun yıllardan beri Avrupa kıtasında varolan bu silahlarda, defalarca kabul edildiği gi-

bi, SSCB ile NATO arasında yaklaşık bir denge vardır. Her iki tarafta da bin taşıyıcı bulunmaktadır. Sovyetler Birliği'nde buna, SS-20, SS-4 ve SS-5 adıyla bilinen karaya yerleştirilmiş roketler ve orta boy bombardıman uçakları giriyor. NATO'da ise, ABD'nin ileri konumlandırılmış 700'ün üstünde roketi, aynı zamanda İngiltere ve Fransa'nın da 300 kadar nükleer silahı vardır. Tüm bu silahların menzili 1.000 kilometreden 4.500 kilometreye kadar uzanıyor ve SSCB topraklarındaki hedeflere ulaşabilmektedir.

Ancak, askersel üstünlük sağlama ve sosyalist devletleri daha sıkı çembere alma görüşlerini içeren NATO'nun bugünkü stratejisi, Avrupa'daki nükleer güçlerinin «ek silahlandırılmasını» da kapsıyor. Onların niyeti, bu güçleri, yeni Amerikan «Pershing-2» ve kanatlı roketlerle tamamlamaktır. Oysa bu roketler, varolan stratejik silahlarla eşdeğerdedir. Çünkü, bu silahlar, Sovyetler Birliği'nin derinliğindeki hedeflere kadar nükleer başlık atabilir.

Batı Avrupa kamuoyunun değerlendirmesine göre, Avrupa'ya yeni Amerikan roketlerinin yerleştirilmesi, ABD'nin, kendisinin yokolmayacağı bir savaşta, global amaçlarına ulaşabileceği bir nükleer savaş türünü hazırlamaktır. Bu plan gereğince yürütülecek savaş, atom yangınının Amerikan anakarasına dokunmaması için ABD'nin stratejik silahları katılmadan gerçekleşmelidir. Başka bir deyimle, Batı Avrupa'ya karşı vuruşu kendi üzerine çekmek için bir tür yıldırımsavar rolü veriliyor.

✱

Aktarılan olgu ve materyallere ön yargısız yaklaşan herkes, ABD'nin 30 yıldan beri askersel gücünü artırmasının, onu dünyanın çeşitli bölgelerine yaymasının «Doğu'nun kuşatması» uydurmasından «korunma» amacıyla yapılmadığını anlayacaktır. Amerikan askersel varlığının coğrafyası, boyutları ve niteliği, Pentagon'un planları ve somut adımları, bu stratejinin gerçek içeriğini açık bir biçimde gösteriyor. SSCB ve öteki sosyalist ülkeler çevresinde, atom silahı da içinde, vurucu güçler çemberi oluşturmak, varolan askersel dengeyi bozmak ve hatta dünya çapında termönükleer yıkım pahasına ABD emperyalizminin global amaçlarını gerçekleştirmektedir.

Elbette, emperyalist çevrelerin gerçekleştirdiği geniş yayılma stratejisi, SSCB ve bağlaşıklarını, savunmalarını değişik yönlerden gelen tehdidi karşılayabilecek bir biçimde oluşturmak zorunda bırakıyor. Bununla birlikte sosyalist ülkeler, barışın ve halkların güvenliğinin güçlendirilmesine, silahlanma yarışının önlenmesine, birbirine karşı duran silahların sayısının azaltılmasına yönelik çabalarını zayıflatmıyorlar. Onlar önceleri olduğu gibi, dünyanın askersel bloklara bölünmesine kesinlikle karşı çıkıyorlar ve NATO ile Varşova Antlaşması Örgütü'nün aynı zamanda dağıtıl-

masını istiyorlar. SSCB ve bağlaşıkları bu yönde yalnızca yapıcı önerilerde bulunmakla kalmıyorlar, tek yanlı pratik adımlar da atıyorlar. Bunlar arasında DAC topraklarından büyük bir gurup Sovyet askerinin geri çekilmesi, SSCB'nin Avrupa kesimindeki orta menzilli nükleer silahlarını dondurması ve bunların sayısının azaltılmasıyla ilgili karar, Batı Avrupa ülkelerine ulaşabilecek yerlere, ek olarak tek bir orta menzilli roket yerleştirmemeye hazır olması, deniz kuvvetlerinin eylemlerini karşılıklı sınırlama üstüne bir anlaşmaya varmaya hazır olması gibi girişimleri bulunmaktadır. Yukarıda da belirtildiği gibi, Sovyetler Birliği'nin ilk nükleer silah kullanan ülke olmama yönünde tek yanlı olarak aldığı yükümlülük özel bir önem taşımaktadır.

Böylece, halkları «Sovyet tehdidi» ile korkutmanın hiçbir temeli olmadığı görülüyor. Dünya kamuoyu, gerçekte kimin kimi tehdit ettiğini, genel barış için tehlikenin nereden geldiğini giderek daha iyi anlıyor. Bunu, «Nükleer Savaşa Karşı, Barış ve Yaşam İçin» belgisi altında Prag'da yapılan Dünya Asamblesi yeni bir güçle bir kez daha gösterdi.

Jan Dvorak

Çağrı

Yurttaş,

6 Kasım seçimleri Evren cuntasının halka yönelik yeni bir saldırısıdır. Cuntanın amacı faşist diktatörlüğe sivil bir kılıf geçirmektir. Generaller daha şimdiden, seçimlerden sonra, kuklaları MDP'nin «seçimleri kazandığını» ilân etmeye hazırlanıyorlar.

Seçimlere katılan üç partinin arasında hiçbir önemli fark yoktur. Bu partiler Amerikan emperyalizmine, faşist cuntaya ve işbirlikçi holdinglere, büyük toprak sahiplerine en iyi hizmeti sunmak için yarışıyorlar. Boş vaatlerle seçmenleri kandırmaya çalışıyorlar. Eğer 6 Kasım seçimleri demokratik koşullarda yapılsaydı, bu partiler tek bir oy bile alamazlardı. Halkımız kukla Sunalp'ı da, İMF uşağı Özal'ı da, sahte solcu Calp'ı da, tüm bu halk düşmanlarını yeterince tanıyor. Evren cuntası bu nedenle halkın oylarına süngü zoruyla el koymak istiyor. Kendi yaptığı antidemokratik Anayasayı bile kabaca çiğniyor.

6 Kasım seçimleri gerçek bir seçim değil, halka karşı utanmazca bir oyundur. Halkımız en küçük bir demokratik nitelik taşımayan bu seçimlerin ilân edilecek sonuçlarını geçerli saymayacak, tanımayacaktır.

Eğer cuntanın seçim oyunu bozulmazsa, üzerimizdeki baskı ve sömürü daha da artarak sürecektir. Cuntanın oyununu bozabiliriz. Eğer generallerin yapacağı zorbalıkları göze alırsak, onlara hak ettikleri yanıtı vermek hiç de olanaksız değildir.

AP'li, CHP'li, MSP'li yurttaş, partisiz yurttaş!

Meydanı cuntaya ve partilerine bırakma! Bugünden komünistlerle öteki sol güçlerle birlik ol, faşist diktatörlüğe karşı çık! İş, ekmek, barış, demokrasi istemini her yerde ve her olanağı kullanarak yükselt! Hakların için diren.

6 Kasım seçimlerinde geçersiz oy kullan! Oyunu çaldırma, kendin iptal et! İptal edilen her oy faşist diktatörlüğe indirilmiş bir darbe olacaktır.

6 Kasım öncesinde fabrikalarda, işyerlerinde, mahalle ve semtlerde, köylerde, her yerde bir araya gelip birlikte seçimlerde geçersiz oy kullanmaya karar ver. Dostunu, arkadaşını, herkesi uyar, geçersiz oy kullanmaya çağır. Savaş tehlikesine karşı, faşizme karşı, barış ve ulusal demok-

rasi için, iş, ekmek, toprak için, en geniş güçlerin birleşmesi için çalış. Eğer cuntaya karşı olan bütün güçler işbirliği yaparlarsa, cunta rejimine son vermek olanaklı olacaktır. Komünistler birlik yolundaki her çabayı ve işçinin, emekçinin her eylemini vargüçleriyle destekleyeceklerdir.

6 Kasım'da üç partiye de vur, geçersiz oy kullan! Faşist cuntaya teslim olma!

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

20. 9. 1983

TÜSTAV

Açıklama

İran resmi makamları, önümüzdeki günlerde, Tahran'da, kardeş İran TUDEH Partisi yönetici ve üyelerini yargılamaya hazırlanıyor. Bu arada tüm ülke çapında yürütülen geniş çaplı tutuklama operasyonu, insanlık dışı işkence ve uygulamalar olanca şiddetiyle sürüyor. Şubat, Nisan ve Temmuz aylarındaki yığınsal tutuklamalarda ele geçirilen TUDEH üyelerinin bir bölümü sorgusuz sualsiz kurşuna dizildi. Bir bölümü, işkencelerde can verdi. Kimileri, sorgularından sonra öldürüldü. Şu anda binlerce TUDEH üyesi, Şah dönemindekileri aratmayacak düzeyde moral ve fiziksel işkence altındadır. Binlerce insan, her an öldürülme tehlikesiyle karşı karşıyadır.

İran resmi makamları, İran TUDEH Partisi'ne yönelik olarak, temelsiz, açık provokasyon niteliği taşıyan, Amerikan emperyalizminin ekmeğine yağ süren suçlamalarda bulunuyor. TUDEH, 1941'de kurulduğu günden bu yana İran halkının ulusal çıkarlarının en ateşli savunucusudur. İran'da Şah rejiminin alaşağı edilmesi için savaşımında, antimonarşist, antiemperyalist devrimin en ön sıralarında yer almıştır. Devrim kazanımlarını ardıcıl savunmuş, bunlara sosyal içerik kazandırmaya çalışmış, emperyalizmin, en başta da Amerikan emperyalizminin saldırı ve provokasyonlarını boşa çıkartmak için tüm gücünü seferber etmiştir. İran resmi makamları, TUDEH'in sayısız ülkenin resmi devlet politikası olan komşu Sovyetler Birliği ile iyi komşuluk ilişkilerini, karşılıklı yarara dayalı çok yönlü işbirliğinin geliştirilmesini savunmasını «Sovyet casusluğu» olarak nitelendirmeye kalkışıyor. Tıpkı Şah rejimi gibi, bu antikomünist, serüvenci karalamaya sarılıyor.

TKP kardeş İran TUDEH Partisi'ne, yönetici ve üyelerine yönelik bu kanlı, insanlık dışı ve İran halkının çıkarlarıyla ters uygulama ve yöntemleri şiddetle protesto eder. İran'daki koğuşturmalar, baskılar, işkenceler ve idamlar, derhal durdurulmalıdır. TKP, çetin koşullar altında savaşımı sürdüren ve devrim kazanımlarını korumak için en geniş güçlerin halk cephesini oluşturmaya çalışan İran komünistleriyle dayanışma içindedir. TKP, ülkemizdeki tüm ilerici, demokrat, yurtsever barış yanlısı güçleri, İran TUDEH Partisi ile dayanışmaya, İran'daki insanlık dışı uygulamaları sergilemeye, Türkiye'deki faşist cuntanın bunlara ortak olmasının önüne geçmeye çağırıyor.

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

12. 9. 1983

Batı Avrupa'da yaşayan Türkiyeli işçiler – Öğrenciler, aydınlar!

Amerikan yönetimi ve NATO Batı Avrupa'ya yeni nükleer roketler yerleştirmeye hazırlanıyor. Bu girişim, dünya çapında bir nükleer savaş tehlikesini son derece artırıyor. Barışın korunması için Pershing-2 ve Cruise roketlerinin Batı Avrupa'ya yerleştirilmesi önlenmelidir.

Eğer nükleer bir savaşın sonunda yok olmak istemiyorsak, yaşamak hakkını bileğimizin gücüyle savunmalıyız. Batı Avrupa barış güçlerinin Eylül ve Ekim aylarında tüm kentlerde düzenleyecekleri barış eylemlerine vargücümüzle katılmalıyız.

Avrupa'da yaşayan tüm halklar Batı Avrupa'ya yeni nükleer roketler yerleştirilmesine karşı çıkıyorlar. Nükleer silahların dondurulmasını ve azaltılmasını istiyorlar. Sovyetler Birliği'nin yapıcı barış önerileri barış yanlısı tüm güçlerin çıkarlarıyla tam bir uyum içindedir. Sovyetler Birliği Devlet Başkanı Y. Andropov'un, nükleer roketlerin eşitlik ve eşit güvenlik temelinde en alt düzeye indirilmesi durumunda, ülkesinin sökeceği SS-20 roketlerini imha etmeye hazır olduğunu açıklaması, Sovyetler Birliği'nin barışın korunması için ne denli sorumlu davrandığını bir kere daha gözler önüne serdi.

Yeni Amerikan roketleri özellikle, Federal Almanya'da yaşayanları nükleer bir savaşın ilk dakikalarında yok olma tehlikesiyle karşı karşıya getirecektir. Bu roketleri yerleştirmek isteyenlerle, yabancı düşmanlığını körükleyenler, «Türkler dışarı» kampanyalarını örgütleyenler, işsizliği tırmandıranlar aynı güçlerdir. Türkiye'deki faşist cuntaya destek verenlerle, NATO roket kararına onay verenler aynı çevrelerdir. Roket yerleştirme planları da, Türkiye'ye Amerikan Çevrik Kuvveti yerleştirme planları da aynı yerde, Pentagon'da yapılmıştır. Pentagon, Batı Avrupa'dan sonra Türkiye'ye de Pershing roketlerini yerleştirmek istiyor.

Pershing ve Cruise'lere karşı yükseltilecek her ses, aynı zamanda Türkiye'deki faşist cuntaya indirilmiş bir darbe olacaktır. Kemal Altun adlı yurtseverin gencecik yaşta ölümüne gitmesine neden olanlara verilecek en iyi yanıt, onların nükleer savaş planlarını boşa çıkarmak için birleşmektir.

Türkiye Komünist Partisi Batı Avrupa'da yaşayan tüm yurttaşlarımızı barış eylemlerine aktif katılmaya çağırıyor. Barışı ancak uğrunda savaşarak koruyabiliriz. Barış eylemlerini Türkiyeli sol güçlerin eylem birliğini yeni bir düzeye çıkarmada basamak yapalım. Ev ev, kapı kapı dolaşım, hangi görüşten olursa olsun, tüm Türkiyelileri yaşamak hakkını savunmaya çağıralım. Sovyetler Birliği'nin nükleer silahların dondurulması ve eşitlik, eşit güvenlik temelinde azaltılması yolundaki somut girişimlerini destekli-

yelim. Son günlerde yükselen barış eylemlerinin etkisini azaltmak için Pentagon'un antisovyetik provokasyonlara giriştiğini görüyoruz. Bu nedenle, bu eylemlerde en geniş birliği sağlamak, provokasyonlara karşı uyanık olmak önemlidir.

Barışı korumak, NATO'nun roket kararını bozguna uğratmak için tüm gücümüzü seferber edelim. Faşist çizmeler altında ezilen Anadolu'nun barış istemini, Avrupa halklarının sesine katalım. Barışı korumaktan daha önemli hiçbir görev yoktur.

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

1. 9. 1983

Kıbrıs Emekçi Halkının İlerici Partisi (AKEL) Merkez Komitesi Genel Sekreteri Ezekias Papaioannu yoldaş'a

Değerli E. Papaioannu yoldaş,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, Türkiye komünistleri ve kendi adıma 75. doğum yıldönümünüzü candan kutlar, en iyi dileklerimizi iletirim.

Genç yaşınızdan bu yana komünist hareketin saflarında yer alıyorsunuz. İspanya'da Uluslararası Tugaylar saflarında yiğitlikle savaştınız. İkinci Dünya Savaşı sırasında faşizmin yenilgiye uğratılması için çalıştınız. İngiliz emperyalistleri tarafından birçok kez tutuklandınız. Kıbrıs emekçi halkının davasından milim ayrılmadınız. 1955'de hapisten kaçmayı başardıktan sonra AKEL'in gizli çalışmalarını başarıyla yürüttünüz. Kıbrıs'ın bağımsızlığını kazanmasından sonra yüksek parlamenter görevler üstlendiniz. Çok uzun bir zamandan beri AKEL'in en sorumlu görevini büyük bir başarıyla yürütüyorsunuz.

Türkiye komünistleri sizi kararlı bir Marksist-Leninist, ateşli bir yurtsever ve enternasyonalist ve dünya komünist hareketinin seçkin bir savaşeri olarak tanıyor. Partimiz sizin TKP ile AKEL arasında Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkeleri temelindeki kardeşçe ilişkilerin geliştirilmesi yolundaki özeninize büyük bir değer biçiyor.

Türkiye Komünist Partisi, Kıbrıs halkının haklı davasının yanındadır.

Kıbrıs'ın bağımsızlığı, bağlantısızlığı, toprak bütünlüğü ve egemenliğinin korunması yolundaki tüm çabaları destekliyor. Türk Silahlı Kuvvetleri başta, Kıbrıs'ın tüm yabancı askerlerden arındırılması ve adanın tam demilitarizasyonu için savaşımı destekliyor. Birleşmiş Milletler Kararları'nın uygulanmasını savunuyor. Kıbrıs sorununun hakça ve kalıcı bir çözüme ulaştırılması için yüksek düzeydeki ikili anlaşmalar temelinde toplumlararası görüşmelerin sürdürülmesini, Kıbrıs sorununu uluslararası yanlarını ele alan Birleşmiş Milletler gözetiminde bir uluslararası konferansın toplanması önerilerini destekliyor. Türkiye Komünist Partisi, Türkiye'deki faşist diktatörlüğün Kıbrıs'ın bağımsızlığına, toprak bütünlüğüne, egemenliğine ve bağlantısızlığına yönelik tüm yeni çabalarına ardıcıl karşı çıkıyor.

Türkiye Komünist Partisi, AKEL ile DIKO arasındaki demokratik işbirliğine büyük değer biçiyor. Bu işbirliğinin Kıbrıs'ın tümüyle ABD emperyalizminin ve NATO'nun planları doğrultusunda batmayan bir uçak gemisine dönüştürülmesi çabaları karşısında güçlü bir engel olduğunu saptıyor.

Değerli E. Papaioannu yoldaş,

Size, 75. doğum yıldönümünüzde sağlık, mutluluk, sorumlu görevinizde yeni ve büyük başarılar dileriz.

*Komünist selamlarımızla
Türkiye Komünist Partisi
MK Genel Sekreteri
Haydar Kutlu*

8 Ekim 1983'

«Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi baş editörü Y. A. Sklarov yoldaş'a

Değerli Y. A. Sklarov yoldaş,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, 25. yayın yıldönümü nedeniyle «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisini selâmlar, redaksiyon üyesi tüm kardeş partileri içten kutlar.

«Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi, ilk yayınlanmaya başladığı günden bu yana uluslararası dayanışmayı güçlendirmek, komünist ve işçi partilerinin işbirliğini geliştirmek ve aralarındaki birliği pekiştirmek yolunda eşsiz hizmetlerde bulundu. Kardeş partilerin kollektif organı olarak, çağımızın tüm yakıcı teorik, ideolojik, politik ve ekonomik konularında sayısız soruna ışık tuttu. Dünyamızın gittikçe karmaşıklaşan koşullarında «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin önemi daha da artıyor. Türkiye komünistleri ve ilerici güçleri, derginin her sayısını büyük bir ilgiyle bekliyorlar.

Partimiz, 1964'den bu yana «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin Türkçe olarak yayınlanmasından onur duyuyor. TKP, 1978'den bu yana dergi redaksiyonunda temsil ediliyor. Türkiye ilerici güçleri, herşeyi göze alarak ve büyük bir özveriyle 1977–1980 arasında «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisini ülkemizde legal olarak çıkarmayı başardılar. Türkiye Komünist Partisi, vargücüyle yeniden böylesi koşulların yaratılması için savaşım veriyor.

Değerli Y. A. Sklarov yoldaş,

65 kardeş partinin temsilcilerinin yer aldığı uluslararası bir redaksiyon tarafından çıkartılan, 145 ülkede 40 dilde yayınlanıp dağıtılan «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisine yayın hayatında yeni ve büyük başarılar dileriz. Türkiye Komünist Partisi, bu kollektif organın gelişmesi ve güçlenmesi için elinden geleni yapmaya hazırdır.

*Komünist selamlarımızla
Türkiye Komünist Partisi
MK Genel Sekreteri
Haydar Kutlu*

14 Eylül 1983

«İLERİ» Gazetesinin emekçileri, yoldaşlar, dostlar!

Olağanüstü güç koşullarda, olağanüstü bir çaba ile «İLERİ»yi bir yıldır aksamadan çıkarma başarısı gösteren sizleri yürekten kutlarım. «İLERİ»nin her sayısını heyecanla bekleyen bizler; Batı Avrupa'daki komünistler, devrimciler, ilericiler sizlerle birlikte İLERİ'nin birinci yıldönümünü kutluyoruz.

İLERİ'nin her sayısı emperyalizme, faşizme indirilmiş bir yumruktur. Memleketteki sınıf savaşından umut kesenlere, yıldınlara, karamsarlara gerçeği gösteriyor. İLERİ, gençliğe her zaman güvenmiş, onu sınıf savaşının merkezinde görmüş olan partimizin bu görüşünü doğrulayan en açık kanıttır.

Biz, İLERİ'nin her sayfasında gençliğin işçi sınıfına, Marksizm-Leninizme ve işçi sınıfımızın öncü partisi TKP'ye olan sarsılmaz güveni görüyoruz. Bu, ağır darbelerden sonra şimdi kendini toparlamış, güçlenen ve savaşan partimiz için bir güven, moral ve maddesel bir destektir.

İLERİ'nin bir yıldır sürdürdüğü başarıyı devam ettireceğine, gençliğin antiemperyalist ve antifaşist savaşımında birliğini sağlamaya her gün daha fazla hizmet edeceğine yürekten inanıyoruz.

Sizleri kutlar ve başarılar dilerim.

*Türkiye Komünist Partisi
MK Genel Sekreteri
Haydar Kutlu*

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
<i>Günter Mittag</i>	
Gelişmemizin ana yolu	945
<i>Giorende Dias</i>	
Dönüşümler süreci geri döndürülemez	955
<i>Stratis Korakas</i>	
«Euroroketler»in gezegenimiz üzerindeki gölgesi	967
xx: Fabrikalar işçi sınıfının kaleleridir	978
<i>Çarlos Brito</i>	
Halkın iradesine karşı	997
<i>Sarada Mitra, Rüstem Sevortyan</i>	
Bağlantısızlık: Eğilimler ve yönelimler	1003
<i>Rogelio Gonzalez</i>	
Diktatörlüğe karşı tek cephe	1016
<i>Sergey Tsukasov</i>	
Teori ve pratiğin Leninci birliği	1023
<i>Jan Dvorak</i>	
Kim kimi kuşatıyor?	1028

ÖZEL SAYFALAR

xx: TKP Merkez Komitesinin çağrısı	1033
xx: TKP Merkez Komitesinin açıklaması	1035
xx: TKP Merkez Komitesinin çağrısı	1036
xx: TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın AKEL MK Genel Sekreteri Ezekias Papaioannou yoldaşa mesajı	1037
xx: TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi Başeditörü Y. A. Sklarov yoldaşa mesajı	1039
xx: TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın «İleri» gazetesi emekçilerine mesajı	1040

«Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi 40 dilde çıkıyor ve dünyanın her tarafında okunuyor.